

Luptătorul
Nicu
Gingă
campion al lumii

Pe cei mai buni

În toată țara, Consiliile locale ale Frontului Unității Socialiste prezintă în aceste zile, în fața alegătorilor, propunerile de candidați pentru alegerile generale de deputați în consiliile populare municipale, ale sectoarelor Capitalei, orășenești și comunale. Etapă importantă în pregătirea alegerilor, desemnarea candidaților are loc într-un moment de avânt creator al întregului popor, puternic stimulat de aprecierile Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ale secretarului general al partidului, cu privire la condițiile deosebit de favorabile create pentru adoptarea unui Program suplimentar de dezvoltare economică a României pe perioada 1976-1980. Adunările cetățenilor, menite să prilejuiască o puternică afirmare a democrației noastre, se definesc ca rodnice dialoguri în care oamenii muncii, proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor materiale și spirituale, dezbate și analizează, împreună cu cei pe care îi propun, modul în care au acționat și acționează organele locale ale puterii de stat, toți cetățenii țării, pentru traducerea în viață a istoricelor hotărâri ale Congresului al XI-lea. Pornind de la măsuri și soluții concrete, de la ceea ce este de făcut ca în fiecare localitate lucrurile să meargă tot mai bine, alegătorii desemnează pe cei ce urmează să le reprezinte interesele, să asigure în numele lor, dar și împreună cu ei, conducerea activității de stat și obștești, astfel încât pe buletinele de vot să figureze, așa cum sublinia secretarul general al partidului, în cuvântarea rostită la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste din 12 octombrie, „cei mai buni gospodari, oameni entuziaști, harnici și pricepuți, animați de înaltă răspundere civică, de patriotism fierbinte, de hotărârea de a sluji cu toate forțele poporul, cauza socialismului și comunismului”.

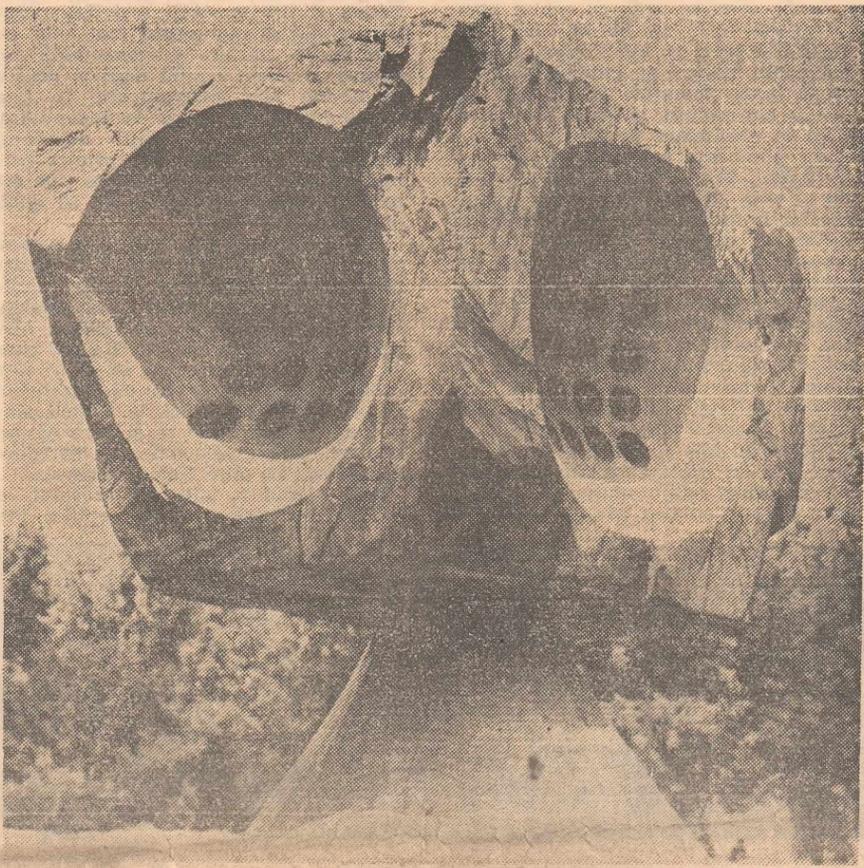
Cu pronunțatul său spirit de lucru, campania electorală evidențiază astfel, încă din această etapă, o caracteristică de esență a democrației noastre: înalta responsabilitate a celor ce candidează și, deopotrivă, a celor care îi aleg.

(în pagina 2 — reportajul unei adunări)

Poveste

Despre poet, — cândva târziu
când nici nu voi mai ști să scriu,
vreun fericit va spune rar :
„avea un strop uimit de har
când lăuda acest ținut
pe care-un zeu l-a străbătut
și mângâiat cu mâna lui
cum n-a fost țara nimănui,
scriind pământul cu un deal
și-o vale dulce și-un alt deal
mereu, până a obosit
de-atâta cosmos vălurit,
a potrivit apoi auguri
să umplă noaptea de păduri
iar Sfarmă-Piatră a fost pus
să suie niște dealuri sus
atâtea pân-au răsărit
Carpați în Vest și Răsărit,
la Nord și Sud, încât avum
de ce ne ține când șezum,
din visul zeului în zori
au curs o mie de comori
în lung și-n lat, de nici chiar el
nu s-a mai deșteptat defel
din visul dăruirii lui
cu el cu tot pământului,
incât noi nu stăm pe pământ
ci stăm pe moartea unui sfânt.

GHEORGHE PITUȚ ■

Turn in lemn de OVIDIU MAITEC ■

FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI”

Citeva posibile perfecționări în ediția a doua

Înceindu-și în iunie așadar, prima ediție, Festivalul național „Cîntarea României” a și rein-ceptat imediat în faza de masă a ediției a doua, vădindu-și astfel viabilitatea marii idei și aspirații ce-l călăuzește, întocmai ca în balada-legendă a Mesterului Manole care, împreună cu ceilalți

meșteri mari, calfe și zidari — „alții nici că sint pe acest pământ” — se arată gata să pornească de îndată o nouă ctitorie „mult mai luminoasă și mult mai frumoasă”. Continuitatea își găsește drept suport nu numai reluarea ciclului, ci mai ales perfecționarea și amplificarea, imperativ dialectic cu atât mai necesar cu cât întregul festival e o expresie artistică a filosofiei noastre politice și de viață. Este tocmai cerința formulată recent de vizionarul inițiator al acestei neasemuite ctitorii de cultură patriotic-revoluționară, de dimensiuni cu adevărat epopeice.

„În prima ediție a Festivalului

(Continuare în pagina 16)
NICULAE STOIAN ■

Dreptate și Frație

Deviza vieții și operei lui Nicolae Bălcescu față de cea pașoptistă în general este altfel formulată, mai aproape de spiritul poporului nostru, izvorită din tradiția noastră bimilenară, în sintul căreia dreptatea a ființat în vederea înfrățirii, iar aceasta în vederea edificării unui popor în Patria lui. Dreptatea în sine nu este adevăr, ea dobîndește drept de lucrare într-un popor cînd ținta ei sint oamenii, anume stringerea lor laolaltă întru înfrățire. De aici caracterul moral al dreptății enunțat cu atîta finețe pătrunzătoare în celebra prefață a *Istoriei Românilor sub Mihai Vodă Viteazul*. Numai dreptatea morală poate fi eliberatoare, poate conduce omenirea „pe calea nemărginită a unei dezvoltări regulate, progresive, supunînd natura, sila, lumea din afară sub preponderanța absolută a minții și a cugetării”. Numai dreptatea morală cheamă înfrățirea între oameni ca încoronare a vieții lor, ca expresie a iubirii, fructul jertfei de sine pentru propășirea celorlalți. Dreptatea morală conjugată cu Frația edifică omul ca mădular al Patriei, ca ființă a jertfei și a lucrării.

Bălcescu spune că **Dreptatea** îl formează pe om prin idee, prin cuvînt, iar **Frația** prin lucrare, prin jertfă de sine, am spune prin teorie și prin practică. Dreptatea morală și frația lucrătoare îl fac pe om capabil de jertfă, cum formulează Bălcescu; „jertfindu-ne individul familiei, această Patriei, Patria omeniei, viitorului. Această progresie jertfătoare care face din picătura de rouă ocean numai în măsura jertfei de sine este legea după care se conduce și trebuie să se conducă fiecare popor în istorie prin **Voință** proprie, această jertfă fiind chează existenței nestingherite, libere și independente a oricărei Patrii între celelalte popoare. Individul devine mădular universal jertfindu-se mai întîi în propria sa familie, crescînd pînă, care la rîndul lor cresc edificiul Patriei iar Patria înfrățind dreptatea și frația edifică omenirea, viitorul.

Se împlinesc în toamna aceasta o sută douăzeci și cinci de ani de cînd această minte genială vizionară și jertfătoare și-a stins idealul fierbinte al unității naționale a tuturor românilor, epopeic exprimat prin figura părintelui României moderne, Mihail Viteazul, a cărui jertfă pe Cîmpia Turzii a grăbit înfrățirea noastră a tuturor.

ICAN ALEXANDRU ■

ACTUALITATEA

• O triplă manifestare economică de prestigiu la București: **Expoziția tehnică internațională TECHNOEXPO — Tîrgul internațional TIBCO — Salonul internațional al chimiei**. În cele 18 pavilioane și pe platformele de expunere — cu un total de 54 000 mp — sint reprezentate 900 firme din România și din alte 25 de țări • Din cauza unei furtuni, în zona Rădăuți—Gura Humorului—Moldovița au fost culcați la

SORIN POSTOLACHE ■

pământ peste 800 de stîlpi. În acest fel, unele localități au fost deconectate de la sistemul energetic. Au intrat în acțiune energeticienii. O acțiune grea, căci în unele localități n-au putut intra nici tractoarele. Totul s-a încheiat în câteva zile — fapt stimabil întrucît nu s-a recurs la soluții de provizorat, ci la unele definitive. Și asta, sperăm, nu doar fiindcă era de Ziua energieticianului • Întreprinderea de exploatare portuară Constanța nu stă, se pare, prea bine cu gramatica. Iată o perlă dintr-un anunț de mică publicitate: „...Asigurăm (Întreprinderea de exploatare portuară Constanța — n.n.) gratuitatea transportului la angajare, iar după expirarea contractului, de minimum 3 luni, și la înapoiere... • Pe platforma industrială din zona de vest a orașului Suceava s-a deschis un cabinet stomatologic încadrat cu un medic specialist și cu aparatul necesar • În prestigioasa colecție „British Archeo-

logical report” a Universității Oxford au văzut lumina tiparului, în traducere, lucrările „Cultura Coșofeni a epocii tîrzii a cuprului din sud-estul Europei” de Petre Roman, „Cultura carpică” de Gheorghe Bichir, „Opaițele romane de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa” de Dorin Alicu și Emil Nemeș, „Comerțul dacic cu lumea elenistică și romană” de Ioan Glodariu • Un eveniment cultural excepțional: ieri, la Casa universitarilor din București, academicianul Alexandru Philippide, unul dintre cei mai de seamă oameni de

cultură al României de azi și dintotdeauna, a ținut comunicarea: **Despre neliniște în literatură**

CU GÎNDUL LA VIITORUL LOR ȘI AL ORAȘULUI, CETĂȚENII BUFTEI ȘI-AU DESEMNIAT PRIMII CANDIDAȚI PENTRU ALEGERI

Este ora 14. Hala imensă a „albitoriei” de la Întreprinderea de vată din Buftea, întreprinderea care a împânzit deja o jumătate de secol de existență și aflată acum în plin proces de extindere și modernizare, este ticsită. Oameni ai muncii din două schimburi, peste patru sute la număr, vor desemna la acest ceas de după-amiază pe primii patru candidați pentru alegerile de deputați. Scaunele sînt pline. Se folosesc din plin marginile unor uriașe vane, transformate ad-hoc în băncuțe. Din partea consiliului local al Frontului Unității Socialiste, tovarășul Paul Niculescu prezintă cele patru propuneri, însoțindu-le de cuprinzătoare caracterizări. Oamenii cunoscători. Oamenii gospodari și pricepuți. Oameni care, așa cum bine știu buftenii, au fost mereu în primele rînduri... Treceam ceva mai devreme, înainte să începă această adunare, pe străzile orașului, vizitîndu-și noile cartiere, ridicate înaintea centrului civic, „pentru că așa era firesc”, cartiere pline încă de verdeață, cochete în acest sfîrșit frumos de toamnă, plăcut impresionanți de mîna de gospodar pe care o simțea la tot pasul. Buftea. În urmă cu zece ani număra doar vreo nouă mii de locuitori. O fabrică de conserve centenară, cea de vată și platourile cinematografice făceau faima unei comune cu oameni vrednici aflată la numai douăzeci de kilometri de Capitală, dar prin gara căreia trenurile accelerate și ra-

pide treceau în mare goană, stîrnind praful și invidia buftenilor.

„Este un moment de mare răspundere pentru noi, spune în cuvîntul său Maria Vișine. Trebuie să desemnăm candidații pentru cele trei circumscripții electorale. Pe cei propuși îi cunoaștem. Unii dintre ei au mai fost deputați și împreună cu noi, cetățenii Buftei, au făcut treabă bună. Nu este nevoie să mai arătăm ce cunoaștem deja și, vorba ceea, se vede cu ochiul liber. Fără vorbe mari, noi buftenii ne iubim orașul și-l vrem pe mîini bune. Important acum este să ne gîndim la viitor. Nu să facem bilanțuri festive, dar să știm ce am realizat, și mai ales ceea ce avem în continuare de făcut“...

„În dimineața aceleiași zile, primarul Buftei, Marin Radu, îmi mărturisea că prin 1967, pe cînd era prim-secretar la fostul raion Răcari, comuna Buftea era cea mai dezvoltată din tot raionul. „Îi cunoașteam foarte bine pe oameni, la Buftea existînd un puternic nucleu muncitoresc. Erau muncitori și inimoși. Țineau la comuna lor, o îngrijeau cu atenție și o visau și mai frumoasă“. Apoi saltul fostei comune, întreaga ei dezvoltare se înscriseră în dezvoltarea întregii țări. Și buftenii s-au adaptat imediat progresului. Adică au pus mîna cu mic cu mare și au ridicat blocuri, și-au asfaltat străzile, și-au tras apă în case și multe, multe altele. Orașul a crescut, au fost extinse și moder-

nizate întreprinderile existente; a fost pusă în funcțiune o nouă stație de epurare a apei; s-au construit numeroase creșe și grădinițe; s-au deschis magazine moderne...
...Cei patru candidați au fost desemnați. Sînt oameni din oraș pentru care, spun cei prezenți, „vorbesc faptele“. Radu Marin, primarul orașului, și profesorii Ștefan Tudorel, Gheorghe Nițulescu și Dumitru Bobei, Ștefan Tudorel avea să-mi spună la puțină vreme după ce oamenii au fost de acord cu candidatura lui că aceștia aveau dreptate. „Faptele te recomandă obștii“. Nu știu dacă voi fi ales deputat. Și nu asta este important, ci alegerea celui mai bun. O știu din experiență. Am mai fost deputat. Dar am credea că spun adevărul. În condițiile în care fiecare dintre membrii societății noastre trebuie să muncească mai bine, cu mai multă dăruire și responsabilitate, pentru că avem sarcini mari și pentru că ne-am luat angajamentul în fața partidului să le ducem la îndeplinire, ei bine, în aceste condiții deputatul trebuie să fie într-adevăr printre primii. Și mai ales să-l asculte pe cei care au avut încredere în el, să pună umărul alături de ei“.

„A fost de fapt și concluzia la care au ajuns cei ce au luat cuvîntul la această adunare. „Depunerea acestor candidaturi, arăta muncitorul Ilie Marin, constituie un prim pas în vederea alegerilor de la 20 noiembrie. Un pas care ne cere aceeași exigență ca și în fața urnelor. Exigență, pentru că obiectivele ce ne stau în față, aici, la Buftea, sînt la fel de importante ca și ceea ce am realizat. Și eu personal am încredere în oamenii pe care i-am propus azi.“...
...Cu gîndul la viitorul orașului, al lor, al cetățenilor lui, al copiilor lor.

Mai multe locuințe. Încă 600 în acest cincinal, o casă de cultură pe măsura cerințelor, un nou cinematograful, o centrală telefonică automată cu o mie de linii, prima pe județ, dezvoltarea industriei.

Adunarea de la Întreprinderea de vată s-a terminat iar oamenii se îndreaptă către casă. Cîțiva mai rămîn să vorbească cu proaspeții candidați. Primele discuții cu cei propuși. L-am întrebat pe primarul orașului, un bărbat bine legat, de 41 de ani, fiu de ceferist, el însuși muncitor ceferist, ce anume l-au învățat cei aproape douăzeci de ani de cînd este activist, de cînd lucrează cu oamenii. „Principalul lucru este să te ții de cuvînt pentru că lumea să aibă încredere în tine. Să muncești cot la cot cu ei, cu oamenii, să-i ascuți, să le notezi propunerile, să le răspunzi. Să-i faci să te înțeleagă că fără ei nu poți să realizezi prea multe. Multe din obiectivele cincinalului trecut le-am ridicat împreună. Sute de mii de ore de muncă patriotică. Cam asta este, respectîndu-ți cuvîntul, te respectă și oamenii. Din acest fapt cîștigăm cu toții și cîștigă orașul, implicit locuitorii lui“.

Un fapt: acum zece ani, din cei nouă mii de bufteni, un sfert făceau naveta, plecînd zi de zi spre Capitală. Astăzi, există bucureșteni care fac naveta la Buftea, mulți dintre ei solicitînd mutarea definitivă în cel mai tînăr oraș al județului Ilfov. Un argument al dezvoltării. Un calificativ pentru munca buftenilor al căror oraș așezat pe malurile râului Colentina va deveni în curînd una dintre cele mai frumoase așezări turistice ale țării.

MIRCEA RAICIU ■
Fotografie de ELENA GHERA ■

Panoramic peste un viitor oraș turistic

Edilii conferă Țîrgoviștei o nouă strălucire urbanistică și arhitectonică, făcînd din ea o întemeiere de viață și muncă pe măsura trebuințelor oamenilor

Țîrgoviștei, capitală a Țării Românești și reședința domnitorului care a realizat prima unire a tuturor celor ce simțeau și gîndeau românește, oraș al atîtor primari cu ample rezonanțe în sufletul și limba acestui popor, i-a fost dat să nu rămînă azi la stadiul unui muzeu. Și iată o frază, o frază uluitoare a marelui cărturar Nicolae Iorga, prilejuită de trecerea sa prin aceste locuri cu case curate și „cuvîntătoare“: „Cînd te cobori însă de la gară (te întîmpină) un bulevard lung, drept... S-ar părea că această stradă curățită inaugurează un oraș nou al viitorului“. Îndrăznețul gînd al savantului și patriotului român apare astăzi ca o punte peste vremi. A fost dat într-adevăr Țîrgoviștei să devină un oraș nou al viitorului, dar nu întîmplător, așa cum n-a fost întîmplătoare nici uriașa devenire a acestei țări. În ziua în care orașul dimbovițean începea să se numere printre cetățile de foc, secretarul general al partidului, așezînd piatra de temelie a Combinatului de oțeluri speciale, avea să spună: „Să ne străduim să armonizăm cit mai bine, cit mai frumos, trecutul cu prezentul — mă refer firește la arhitectonica orașului — să construim în așa fel noile edificii, noile locuințe, încît acestea să pună și mai mult în valoare clădirile mai vechi; din îmbinarea aceasta armonioasă a trecutului cu prezentul, să dăm municipiului Țîrgoviște o înfățișare mai frumoasă, care să vorbească cu măreție despre munca minunată de astăzi a constructorilor socializmului, care continuă tradițiile înaltașilor lor și sînt ferm hotărîți să înfăptuiască neabătut politica partidului de construcție a socializmului și comunizmului în România“.

★

În urmă cu aproape zece ani populația orașului număra cam treizeci de mii de suflete; astăzi s-a dublat. Țîrgoviște a devenit reședința de județ și în mod firesc economia municipiului a cunoscut acea explozie industrială caracteristică întregii țări în anii socializmului. Întreprinderea de utilaj petrolier și-a mărit cu mult capacitatea, au intrat în pro-

ducție obiectivele din platforma industrială și mai ales s-a construit aici Combinatul de oțeluri speciale. Sînt doar cîteva repere ale industriei țîrgoviștene. Cîteva argumente pentru înălțarea unui nou oraș și în același timp cîteva dintre problemele cu care edilii și gospodarii municipiului aveau să se confrunte atunci cînd au gîndit dezvoltarea și sistematizarea Țîrgoviștei.

„Pe orice țîrgoviștean ați întreba — îmi mărturisește Victor Băloiu, prim-vicepreședinte al Consiliului popular municipal, el însuși arhitect de profesie — vă va răspunde la fel: nu creдем să devenim altceva, adică să ne părăsim condiția de orașel-muzeu. De fapt, Țîrgoviște era în urmă cu ani un țîrg, cu străzi curate, cu căsuțe avînd acoperișul în pantă, specific locului, și cel mult

cinci metri lărgime s-o aducem la douăzeci și unu de metri, unii cetățeni au înțeles mai greu acest lucru. Din egoism, din conservatorism, din ce vrei. Cum spunea unul dintre tovarășii noștri, trebuia să luptăm cu ei pentru binele lor. Într-adevăr oamenii trebuiau învățați să trăiască mai bine, într-un oraș modern. În ceea ce privește construcțiile noi, era necesar să avem în vedere acea armonizare cu stilul arhitectonic existent. Să ridicăm edificiile care să poată respira în voie alături de, spre exemplu, Turnul Chindiei, casa domnească construită de Petru Cercel, sau casa Bălașa, ultima mărturie a sistemului de construcție de pe vremea lui Matei Basarab. În acest spirit au fost concepute Casa de cultură, noul hotel, magazinul universal, blocurile de locuințe de pe bulevardul

SISTEMATIZAREA ȘI GOSPODĂRIREA LOCALITĂȚILOR ÎN PRIM-PLANUL DEZBATERILOR DIN CAMPAANIA ELECTORALĂ

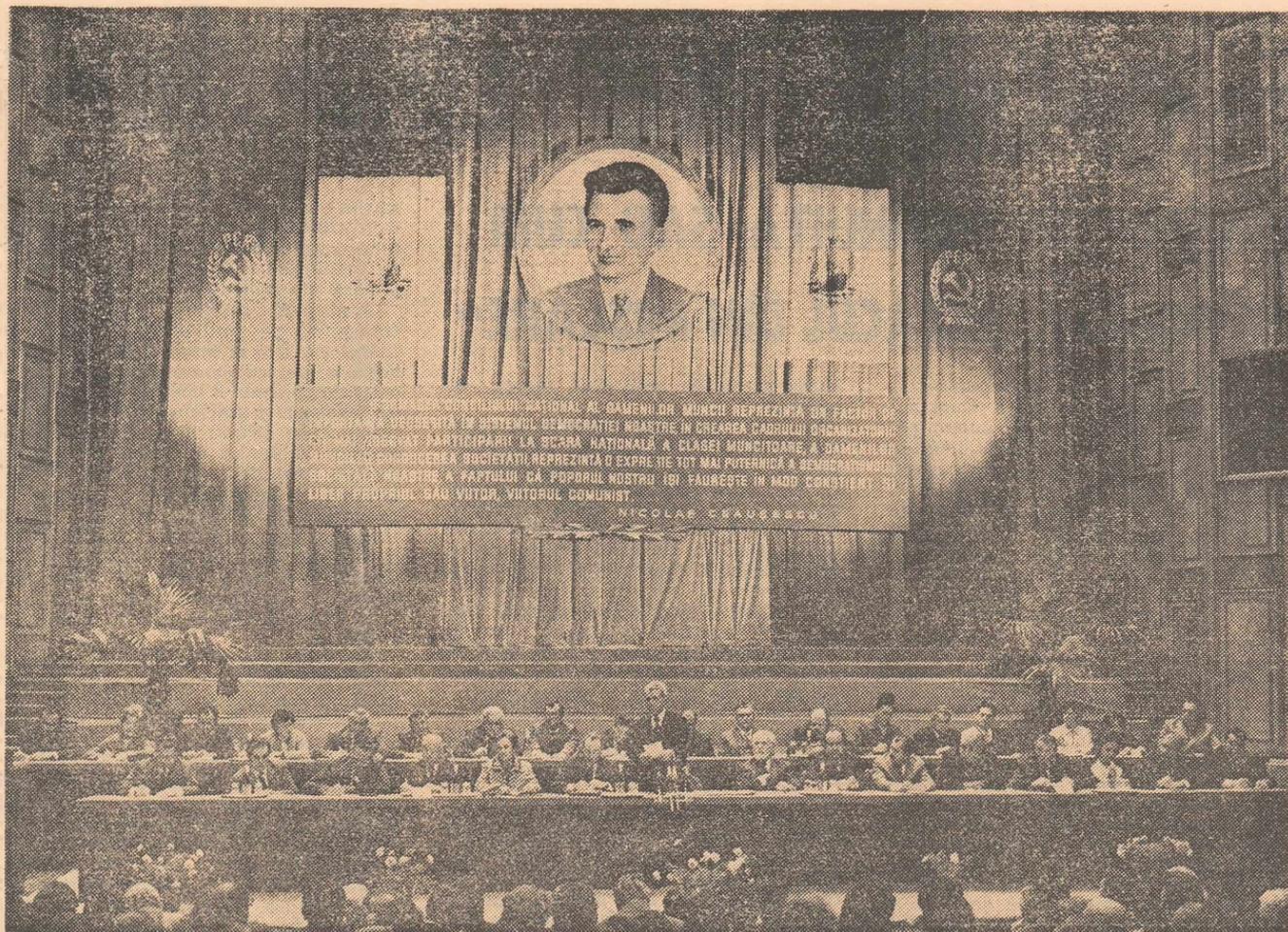
două etaje înălțime, cu două bulevarde mai mari, unul dintre ele fiind cel al Castanilor de care pomenește și Nicolae Iorga și unde ne aflăm noi acum și, bineînțeles, multe monumente istorice. Osatura stradală moștenită nu era din cele mai fericite: străzile erau înguste, avînd trasee complicate. Fondul locuibil, în cea mai mare parte a sa, era pe parter, cu excepția zonei vechi unde era cu un nivel. Nucleul vechiului țîrg se găsea acolo unde este construită acum piața politico-administrativă, exact în mijlocul orașului. Vă dați seama, ca să construiești un oraș care să păstreze tot ce avea bun, specific, cu tradiție și cu valoare istorică trebuia să chibzuiești foarte bine. Asta pe de o parte. Pe de alta, trebuia cumva să lupți cu mentalitatea unor locuitori, țîrgovișteni get-beget, dar și cu a celor în devenire. Vă dau un exemplu: cînd a fost necesar să lărgim una dintre artere, s-o facem cu patru benzi de circulație, adică de la

Independenței. Sînt doar cîteva exemple. Este adevărat însă, n-am reușit peste tot să construim în așa fel încît să păstrăm specificul. Încercăm s-o facem de acum încolo. Documentele de partid și de stat, indicațiile secretarului general al partidului sînt clare în acest sens. Am construit mult, avem în continuare la fel de mult de ridicat, astfel încît vom ajunge pînă la sfîrșitul cincinalului actual la un număr de aproximativ douăzeci de mii de apartamente. În ceea ce vom înălța de acum înainte ținem seama de asemenea de necesitatea unui confort sporit al apartamentelor. Este absolut normal ca oamenii să locuiască în condiții mai bune, în camere mai spațioase, în apartamente mai bine împărțite. Este saltul firesc al bunăstării. În plus, am avut în vedere distanța de la locul de muncă la locuință. Astfel, avem un cartier al oțelurilor pentru cei care lucrează la combinat. Zona industrială se află în partea de sud a orașu-

lui, înconjurată de spațiu verde, locuințele aflîndu-se dincoace de acest spațiu, în imediata apropiere. Despre confort trebuie să vă spun că nu mai construim decît apartamente confort unu și sport și, majoritatea, cu camerele decomandate. N-am uitat nici spațiile comerciale, utilitățile, toate cele 12 micro-raioane fiind prevăzute cu magazine și unități necesare deservirii populației în continuă creștere. Și începînd cu sistematizarea zonei centrale, urmăm, ațî în faza de proiect, cit și în faza de execuție, primirea caracterului arhitectonic specific acestei zone a țării, ațî în privința obiectivelor social-culturale cit și a locuințelor. Astfel, poligonul de prefabricate al Întreprinderii de construcții-montaj Dimbovița va executa în exclusivitate panouri și elemente de fațadă cu forme ale arhitecturii tradiționale, căutînd, de asemenea, să adoptăm materiale de finisare a fațadelor în funcție de cele mai semnificative elemente ale arhitecturii vechi de la noi. Toate acestea, vă repet, în condiții de confort și durabilitate cu mult îmbunătățite“.

Iată deci cîteva dintre comandamentele care au stat la baza sistematizării vechiului oraș dimbovițean: funcționalitate, durabilitate, tradiție, grija pentru locuitorii de ieri, de azi și de mîine ai unei vechi vetre, ai unui viitor mare oraș industrial care nu-și uită tradițiile spirituale și care respectă memoria marilor săi ctitori. Și pentru că am vorbit de tradiții culturale să nu uităm să amintim că aici, unde a funcționat prima tiparniță, cea a lui Macarie, la Mînăstirea Dealu, ctitorită de Radu cel Mare, din care au ieșit cele dintîi tiparuri de pe teritoriul românesc, aici, unde Iancu Văcărescu avea în „grija sa morală și materială“ primul teatru, țîrgoviștenii au un astfel de așezămînt cu o trupă renumită pînă și în străinătate, au case de cultură și biblioteci, muzee și case memoriale, mărturie a faptului că o viață împlinită nu se poate întemeia decît pe adevăruri durabile.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

MOMENT DEOSEBIT ÎN DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI

SOCIALISTE

CONSTITUIREA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

Constituirea Consiliului Național al Oamenilor Muncii, joi, 13 octombrie, în cadrul ședinței organizate în Capitală în acest scop și desfășurate sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar

general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a reprezentat — după cum se sublinia și în cuvântarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit-o cu acest prilej — o

incununare a activității consecvente și laborioase a Comitetului Central al partidului nostru pentru perfecționarea conducerii tuturor domeniilor de activitate, a întregii societăți românești, pentru crearea unui cadru organizatoric și democratic cât mai cuprinzător, care să permită participarea activă a maselor largi populare, a oamenilor muncii, în frunte cu clasa muncitoare, la conducerea ansamblului sectoarelor vieții economico-sociale, la guvernarea statului. Crearea acestui nou organism de conducere colectivă, hotărâtă de Congresul consiliilor oamenilor muncii, din inițiativa secretarului general al partidului, își găsește, așadar, un loc bine precizat în sistemul instituțiilor noastre democratice create după Congresul al IX-lea, ca factor de importanță deosebită în procesul de adâncire a democrației muncitorești, socialiste. Alegerea secretarului general al partidului în înalta funcție de conducere a acestui for al democrației muncitorești constituie, totodată,

garanția sigură a afirmării tot mai puternice a rolului clasei muncitoare în conducerea și bunul mers al treburilor obștești, economice și sociale, în dezvoltarea democrației și autoconducerii, în împlinirea neabătută a Programului partidului. În acest sens, se cuvine să arătăm că încă din prima sa ședință Consiliul Național al Oamenilor Muncii s-a dovedit a fi un adevărat organism de lucru, trecând neîntârziat, imediat după constituirea sa, la adoptarea unor măsuri care se conturaseră încă de la Congresul consiliilor oamenilor muncii: mărirea numărului membrilor consiliilor de conducere colectivă, desemnarea ca președinte al consiliilor oamenilor muncii a secretarului organizației de partid, directorul întreprinderii fiind primul vicepreședinte al consiliului și președinte al biroului executiv; atribuirea, de asemenea, a funcției de vicepreședinte al C.O.M. președintelui sindicatului, care, s-a hotărât, este și cel ce conduce adunarea generală a oamenilor muncii; în fiecare întreprindere, unul dintre vicepreședinții C.O.M.-ului va fi un muncitor care lucrează nemijlocit în producție. Abordând asemenea probleme ale îmbunătățirii componenței și funcționării organelor de conducere colectivă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat, în cuvântarea sa, asupra cerințelor de a se spori mai substanțial numărul membrilor, în consilii, cu oameni care lucrează nemijlocit în producție, un exemplu în acest sens fiind însuși Consiliul Național, în componența căruia — din cei 960 de membri — o treime este reprezentată de oameni ai muncii care lucrează direct în producție. În afara unor probleme la zi, imediate, care stau în fața consiliilor oamenilor muncii acum, cind mai sînt două luni și jumătate pînă la sfîrșitul anului și se cer luate toate măsurile necesare pentru realizarea planului în fiecare unitate, nu numai fizic, ci și valoric, la toți indicatorii, sau pentru împlinirea în bune condiții a planului de investiții, au fost luate în dezbateri și probleme de mai largă perspectivă — deși nu mai puțin „la zi” — cum ar fi aceea a atenției deosebite cu care C.O.M.-urile trebuie să urmărească creșterea eficienței și rentabilității muncii, de obținere, cu mijloacele aflate în dotare, a unei producții maxime. „Avem o bună experiență, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea sa —, avem rezultate care demonstrează justetea măsurilor adoptate de partid. Trebuie să facem totul ca organele colective din toate domeniile, toate consiliile oamenilor muncii, Consiliul Național să-și demonstreze și mai puternic în viață importanța, îndeplinindu-și rolul pe care partidul și statul l-au încredințat acestor organisme în asigurarea participării nemijlocite a oamenilor muncii la conducerea societății”.

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu o prestigioasă reuniune internațională și-a inaugurat lucrările la București

Simbătă, 15 octombrie, în prezența președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost inaugurate lucrările celei de-a XXIII-a Conferințe Internaționale a Crucii Roșii. Participanții la lucrările conferinței au salutat cu îndelungi aplauze prezența președintelui României, și a celorlalți tovarăși din conducerea statului român la festivitatea deschiderii lucrărilor acestui larg for internațional, reprezentanți ai mișcării internaționale a Crucii Roșii aducînd mulțumiri, în cuvintele lor, șefului statului nostru pentru interesul manifestat și acordarea sprijinului necesar desfășurării cu succes a reuniunii de la București. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, în cuvântarea pe care a rostit-o cu acest prilej, că lucrările conferinței au loc într-o perioadă în care omenirea este confruntată cu probleme de o mare complexitate, politice, economice și sociale, cind pe plan

internațional continuă să existe zone de conflicte și încordare, inclusiv ciocniri armate între state, iar o serie de realități dureroase ale zilelor noastre, cum sînt înăpoierea economică, foametea, subnutriția, bolile, provoacă încă mari suferințe pentru zeci și zeci de milioane de oameni. Iată de ce, sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, România consideră că pe prim plan în viața internațională trebuie pusă conlucrarea tuturor forțelor înaintate, progresiste, unirea eforturilor popoarelor pentru soluționarea acestor grave probleme, în interesul maselor largi populare, al cooperării între națiuni, în vederea realizării progresului, bunăstării și fericirii omenirii, a păcii în lume. Acestui nobil țel umanitar țara noastră își consacră cu consecvență, după cum este bine știut, întreaga sa activitate internă și internațională. Unul dintre obiectivele politicii noastre externe prevede, astfel, ca o condiție esențială a

eliberării omenirii de coșmarul războiului, trecerea la măsuri concrete de încetare a cursei inarmărilor și în primul rînd de dezarmare nucleară. „Este deosebit de important — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — faptul că organizațiile de Cruce Roșie, Crucea Roșie Internațională acordă ajutor răniților, victimelor războiului, dar este infinit mai important, după părerea mea, să facem totul pentru a nu mai fi nevoie să se acorde asemenea aju-

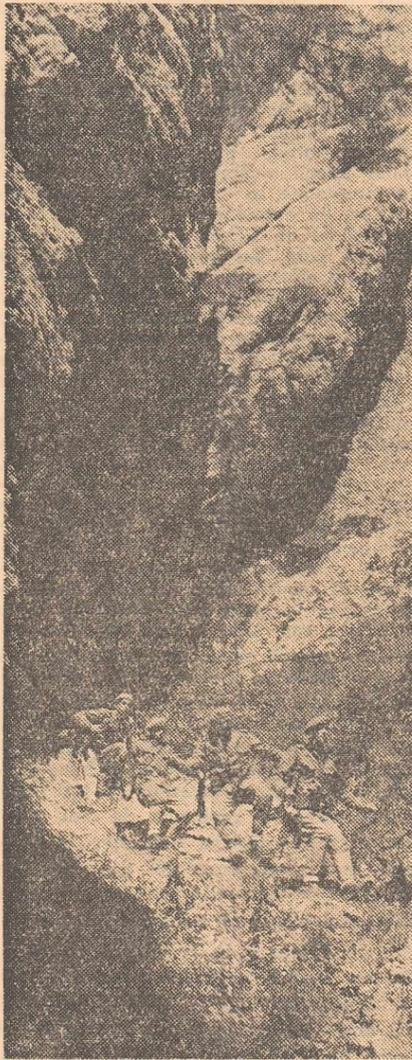
tor, pentru ca popoarele să trăiască în pace”.

Deschiderea, în prezența șefului statului român, a acestei importante manifestări internaționale, a relevat cu pregnanță prețuirea pe care țara noastră o acordă activității Crucii Roșii Internaționale, rolului ei profund umanitar, misiunii sale nobile consacrate binelui și fericirii omului.

DUMITRU ELIADE ■

Despre ostași, de ziua lor

Vinătorii de munte în cadrul unui exercițiu tactic

INSTRUCȚIE OBIȘNUITĂ SAU CUM SE ÎNVAȚĂ „ATACUL DIN MIȘCARE”

O santinelă, cu o armă automată la piept, ne verifică identitatea. Cum actele noastre sînt în regulă, putem pătrunde în unitate. Comandantul e un bucovinean scund și roșcovan, îndrăgostit de armată la 46 de ani ca și la 24, cînd, locotenent major, zburda pe cîmpul de instrucție. Unitatea face parte din Divizia „Mărășești”, vestită pentru vitejia ei în urmă cu 60 de ani. În camera tradițiilor de luptă mă încarc de istorie: o bandă de magnetofon dezvăluie actul de naștere al unității, luptele purtate și repurtate de militarii ei pentru neatinerea acestui neam. Fotografii de epocă, copii după tablouri celebre, printre ele „Peneș Curcanul”, arme care au traversat două războaie, gloanțe în care mai poți auzi vaierul răniților, uniforme ciuruite, altele neimbrăcate încă, dăruite micului muzeu de către soldații sau ofițerii supraviețuitori conflagrațiilor mondiale. Toate sînt păstrate cu sfințenie, pentru că au punct de referință unul sau altul dintre momentele de zbuicimă existentă ale românilor. „Fiecare patrie, citesc undeva, trăiește prin mormintele strămoșilor și memoria eroilor ei. Cu cît în pămîntul ei au coborît mai mulți dintre acei care au știut pentru ce, cînd și cum să moară, cu atît preț pămîntului acelei patrii este mai scump pentru urmași. Acei ce nu știu să prețuiască aceste comori și cum să le apere cînd patria este în primejdie nu merită să viețuiască într-un stat liber”. Lecția aceasta, românii o știu pe dinafară. Căpitanul Costică Cercel, secretar de partid, spune că multe teme ale pregătirii politice și patriotice ale militarilor se predau aici. În timpul lecțiilor, zice, e o liniște solemnă. Încălcătura emoțională e maximă. Cei ce nu mai sînt decît în istorie și cei ce sînt se

înaltă asemenea unui scut măreț, de neînvinși.

Cum se pregătesc militarii să apere mai departe vatra acestui neam? Instruindu-se, transpirînd pe cîmpurile de instrucție, studiînd în sălile de specialitate pînă noaptea tîrziu, cercetînd, învățînd să minuiască armamentul din dotare, modern, de înaltă tehnicitate, de mare eficiență. Trec prin săli, adevărate laboratoare de tehnică și tactică militară, ofițeri și soldați stau aplecați asupra unor scheme de mașini, asupra unor machete de armament modern. În sala transportorului amfibiu blindat pipăim o complicată, o ingenioasă instalație de antrenament: un militar intră într-o machetă de mașină, dotată cu toate manetele posibile, și cu ajutorul mijloacelor sonore și vizuale i se creează imaginea aproape reală a frontului. Înainte de a executa exercițiile de conducere, mecanicii conductorii sînt testați. De nu răspund testului, sînt scoși din luptă, cum ar fi scoși și pe front. Severitatea față de însușirea cunoștințelor e maximă. În condițiile războiului modern, tehnicizat, chimizat, nu se mai poate altfel. Chiar dacă ne pregătim să ne apărăm numai țara, puterea noastră de apărare nu înseamnă că trebuie să fie mai mică decît a agresorilor. Din aceste foarte serioase motive, ofițerii unității țin foarte mult ca aplicațiile tactice, cele cu trageri de luptă în special, să fie cît mai aproape de realitatea cîmpului de luptă. „Odată, relatează comandantul unității, la o aplicație cu trageri de luptă, am ordonat executarea focului, cu toate categoriile de armament de artilerie, pe intervalele dintre subunități”. S-a creat astfel o veridicitate a cîmpului de luptă, a frontului. Exercițiul a reușit de minune. Oricine ar fi putut spune: te-ai ha-

zardat, colonele. Nu se hazardase. Curaj? Curaj, da. Dar curajul comandantului avea la bază o temeinică instruire a trăgătorilor, o organizare și conducere precisă ale aplicațiilor.

O mașină militară, un „ARO”, ne transportă pe unul din poșgoanele de instrucție. E o zi însoțită de toamnă și, lîngă drum, cooperatorii își adună recolta de porumb. E bogată, află. Alături, un transportor amfibiu sforăie ca un armăsar bine strunit și nu-i mai ajunge cîmpul. Echipajul e ascuns undeva în carcasa metalică, nu se vede. Bolidul aleargă, se întoarce brusc, traversează terenuri accidentate, urcă în pante abrupte, trece, acționat de o elice, peste cursuri de apă. Nu ne putem apropia. Căpitanul Cercel, care mă însoțește, face un semn și dinosaurul se liniștește.

— Comandantul să vină la mine! ordonă el.

Din pînțele metalice scoate capul un locotenent tînar, suplu și blond. Duce mîna la caschetă și se prezintă. Se numește Teodor Stan, 24 ani, promoția 1975. E ialomițean. Execută un exercițiu de luptă, în teren variat. Din carlinga ascunsă mai ies la lumina soarelui alți șase locotenenți și un locotenent colonel. Mai sînteți? întreb. Ei îmi înțeleg uimirea și rid. Locotenenții sînt exagerat de tineri. Abia au terminat școala de ofițeri. Facem cunoștință: Viorel Badea, Dan Gheorghiu, Eduard Codău, Gheorghe Vasilache, Valerică Badragan, Mircea Ciutacu. Toți din promoția Independenței.

— În urma acestei pregătiri, ne spune locotenentul colonel Ion Ciontea, care conduce exercițiile, cursanții, ofițeri sau soldați, vor da examen pentru obținerea brevetului de conducere a „tab”-ului. Mulți dintre militarii în termen, șoferi în civilie, sînt acum conducători încercați ai acestei complicate mașini de luptă. Printre ei pot fi citați caporalii Vasile Baraghiu, Gheorghe Novac, Ion Gheorghiu și alții.

— Ce probleme rezolvă pentru infanterie această mașină?

— Infanteria este acum într-adevăr motorizată; dispune de mijloace de deplasare în viteză, pe uscat și peste cursuri de apă, cu blindaj protector și

O FEMEIE MAISTRU, MUNCA ȘI VISURILE EI

— V-am anunțat cu aproape 48 de ore înainte că vă voi lua un interviu. Ce sentimente ați încercat în acest timp?

— Am fost nițel fericită. Din circa 3000 de femei cite lucrează în combinatul nostru am fost aleasă doar eu.

— Nu aleasă, ci propusă de comitetul de partid și conducerea combinatului. Cum ați ajuns dumneavoastră în Făgăraș?

— Fiind cea mai mică din cei 6 copii ai unui țaran sărac din Toarcia, județul Sibiu, am plecat în lume să-mi cîștig pîine.

— Lume e un fel de a spune căci Făgărașul este la aproximativ 40 de kilometri de Toarcia.

— Da, aveți dreptate, dar combinatul din Făgăraș era cunoscut acolo în comună, se vorbea favorabil despre dînsul.

— Mi se pare de-a dreptul extraordinar să spui „dînsul” unui combinat chimic. Și totuși ce anume v-a mai determinat să ajungeți la Făgăraș și să lucrați la „dînsul”?

— Aveam 12 ani cînd am plecat așa că prea mult n-am judecat. Ai mei mi-au spus că școala profesională se face pe gratis, că tot fără bani voi primi echipament de lucru și de protecție.

— Așa au stat lucrurile, desigur.

— Ai mei n-au mințit niciodată. La școala profesională de pe lîngă combinat era un program foarte bun.

— Cum ați debutat ca muncitoare căci și în munca fizică, mă gîndesc de-abia acum, se debutează?

— Absolut, se debutează. Am debutat la punerea în funcțiune a fabricii de azotat de amoniu. Fiecare aducea mîncare celui pe care-l schimba căci veneam cînd era nevoie și plecam atunci cînd oboseam foarte mult. Mai tîrziu, cînd combinatul a ajuns ceea ce este, a ajuns sirena să fie respectată.

— Adică?

— Sirena combinatului sună dimineața cu o jumătate de oră înaintea intrării schimbului. Ați înțeles, nu?

— Da, de fapt știam căci și eu am lucrat în combinat. M-am gîndit la o parte dintre cititori. Sînteți prima femeie maistru din acest combinat, o unitate reprezentativă a industriei noastre, o realizare a unui oraș, un mod de a trăi al unui oraș. Cum ați intrat la școala de maistri?

— Este o urmare a indicației secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea rolului femeilor, mai bine zis încurajarea lor deplină. Drept urmare, în 1968 s-a permis și femeilor din combinat să urmeze cursurile școlii de maistri. Am făcut o cerere și mi s-a aprobat. Pot să răspund și la întrebarea de ce m-am înscris?

— Puteți.

— Ca să ajungi la o tribună, mare, mică, mă rog, trebuie să ai autoritate, prestigiu. Asta am vrut. Cîștig bine și eu și soțul așa că gîndul la cîteva sute în plus nu m-ar fi făcut s-o urmez trei ani și să reușesc ca șefă de promoție. Voiam și să răsplătesc pe aceia care, mică fiind, venită de la țară, m-au

ajutat să mă formez ca om. E ușor să spui „răsplătesc patria” dar e mult mai important să începi prin a-ți respecta locul de muncă.

— Foarte frumos spus, se poate înțelege cu ușurință că munca adevărată își creează cu necesitate un limbaj propriu, pur, limpede, plin de forță. Să revenim, vă rog, tovarășă Butum Melania, la școala de maistri.

— Deși am absolvit-o în 1971 nu am cerut să fiu încadrată maistru. Am continuat să lucrez ca muncitoare pînă în acest an, cînd conduc un colectiv de 30 de oameni. Am lucrat acești 6 ani într-o secție productivă, unde munca este grea și periculoasă, condusă de tovarășul inginer Custurea Corneliu, secretarul comitetului de partid. Să mă fi văzut în pufoaică și cizme de cauciuc! Nu mi-a fost frică nici de muncă și nici de noxe. Nici acum nu mi-este frică. Ori ai răspundere, ori ai teamă!

— Vreau să vă întreb cum v-ați căsătorit?

— Ne-am cunoscut în școala profesională. Apoi, lucrînd împreună în combinat, ne-am familiarizat. Ne-am căsătorit fără probleme. Eu nu aveam nimic, el nu avea nimic, așa că n-au fost discuții de ordin material. I-am cerut după căsătorie un singur lucru: să devină maistru. Să fim respectați și ca familie, nu numai pe persoană. Chiar în 1963 s-a înscris și a făcut-o la seral. Cînd ne mai apropiam și noi unul de celălalt era zi mare! În perioada 1968—1971 am urmat și eu cursurile, cum v-am mai spus. Fetița avea 5 ani. Ne feream să discutăm în prezența ei despre „trinitrotoluen”, „aldehidă formică” sau alte noțiuni. Copilul stătea în cameră, la început așa am stat, și noi mergeam să vorbim de-ale noastre pe stradă. În căsnicia noastră copilul a venit imediat — în tot ceea ce faci nu trebuie să te împingă nimeni de la spate.

— Cum locuiți acum?

— Deci, am stat la început într-o cameră. În 1966 combinatul ne-a dat un apartament în centrul orașului. Cu toate acestea în 1969 ne-am apucat să ne facem casă pe strada Filimon Sirbu. Anul trecut am terminat apartamentul de la parter. Acum, împreună cu soțul,

în principal, îl construim pe acela de la etaj.

— Din cîte știu și înțeleg, este vorba de o vilă.

— Exact. Avem bani. Doi maistri din Combinatul chimic din Făgăraș și din alte combinate pot să-și facă, dacă doresc, o vilă. De fapt și doi muncitori. Colegii mei de stradă, vecinii mei sînt colegii mei de muncă, dealtfel. Am început s-o facem cînd eu eram simplă muncitoare.

— Dumneavoastră ați fost o simplă muncitoare și acum sînteți un simplu maistru. În cazul de față pentru mine simplu este sinonim cu curat. Vă întreb deci, și aștept un răspuns simplu, ce a însemnat pentru dumneavoastră și colegii de muncă vizita recentă, în Făgăraș și în combinat, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu?

— Să vă spun pentru început un fapt, o întimplare. La noi este o disciplină foarte severă. Pe lîngă asta țineți cont că se și respectă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu nu a putut trece prin chiar toate locurile de muncă. Un paznic de-al nostru era negru de supărare că de ce tocmai în ziua vizitei el să fie într-un loc pe unde nu va fi vizita? Păi, măi, omule, în alte zile nu lucrezi tot acolo? În alte zile, bine spuneți și a plecat negru de supărare. Noi l-am primit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o zi, devenită deosebită pentru noi. Chiar și natura a fost darnică, oferindu-ne o zi extraordinară de frumoasă mai rar întîlnită aici, în Făgăraș. Noi l-am primit pe secretarul general al partidului cu dragoste, cu bun-simț. Eu cred că vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost o sărbătoare a bunului simț. Cu ocazia vizitei n-am inventat nimic, totul a fost natural și frumos. Am raportat cinstit, nu eu vreau să zic, directorul general al combinatului, că pe primele 8 luni ale acestui an am depășit planul la producția globală cu 78 de milioane. Ne-am luat angajamentul să realizăm, în cîntecul Conferinței naționale a Partidului, toți indicatorii anuali de plan.

— Cît de mult este legată viața dumneavoastră de cea a combinatului?

armament puternic. Atacul poate fi dus din mișcare.

Printre cei care se străduiesc acum să învețe tactica și tehnica din dotare sînt și foarte mulți militari cu termen redus. Deocamdată învață să meargă în coloană, pachet, să bată pas de front prin unitate. Undeva pe un alt poligon își comandă singuri: „soldat, la dreapta!, soldat, la stînga!“ Și bobocul execută, că de aceea e boboc. Peste puțin timp vor învăța să minuiască armamentul, să conducă „tab“-urile, să calculeze traiectoria rachetelor antitan și a altor rachete. Ei sînt absolvenții ai examenului de admitere la facultate și înainte de începerea anului întîi, trebuie să facă un stagiu de 9 luni de pregătire militară. De cele mai multe ori, se pregătesc la arme înrudite cu viitoarea lor specialitate. Cei mai mulți de aici sînt studenți la Facultatea de transporturi, secția autovehicule rutiere.

Pe aleile însoțite, soldații cîntă marșul unității. Ecoul cîntecului străbate împrejurimile, oprește trecătorii. Dar

nu numai acest cîntec probează viața culturală a unității. Formația ei de teatru a obținut, la Festivalul național Cîntarea României, locul trei pe țară, cu piesa „Io, Mircea Voevod“. Respectînd o mai veche tradiție, în fiecare săptămînă, simbăta, fanfara susține un program de marșuri, în oras. Unul dintre acestea se numește „Drum bun“. E marșul cîntat de dorobanții români, în 1877, în drum spre Plevna. S-a dovedit a fi un „drum bun“, că dorobanții s-au întors, ciți s-au întors, victorioși, aducîndu-ne în dar, cu prețul singelui, Independența. Este un marș deopotrivă sfîșietor, deopotrivă optimist. Acest marș, al cuceririi Independenței noastre de stat ar trebui cîntat de fiecare. Dar, pentru aceasta, Casa de discuri „Electrecord“ ar trebui să ne ofere un disc-medalion cu toate cîntecurile Independenței. Printre care, se înțelege, nu trebuie să lipsească marșul dorobanților. Am săvîrși și pe această cale, un act de cuvenită recunoștință.

Militari ai forțelor armate construind etaj după etaj

BUCURÎNDU-SE DE TIMPUL LOR DE PACE, AR DORI SĂ CONSTRUIASCĂ MEREU

— Soldat Gheorghe Ivașcu ce meserie practici aici?

— Fierar-betonist, să trăiți.

— Soldat Pavel Gal cu ce te ocupi pe șantier?

— Sînt legător de sarcină, să trăiți.

Sub tălpi, pămîntul tremură împins de lamele buldozerelor, mușcat de cupele excavatoarelor, viscolit în sus de roțile basculantelor, ale trailerelor ce aduc pe șantier pereți din beton, camere de baie gata montate. Oameni și mașini împing, spre cota finală, etaj după etaj și ideea de civilizație devine, astfel, un bun palpabil. Ritmul este impresionant, se lucrează în două schimburi prelungite, Șantierul „Fundeni“ cunoaște doar patru ore de liniște deplină din 24. Soldații care au răspuns chemării comandantului lor suprem, de a construi din temelii 5 000 de apartamente în Capitală, sînt la datorie! Ritmul impus de ei corespunde voinței lor și a comandanților: „vom construi 5 000 de apartamente nu în doi

ani, cum spune termenul, ci mult mai devreme.“ Ei au învățat multe în cadrul ședințelor de pregătire de luptă și politică, sînt în măsură să îndeplinească orice misiune de luptă specifică mai ales armeei din care fac parte. Și cum majoritatea sînt genști, faptul că înaltă blocuri nu li se pare deloc străin. Procesul conține multe faze învățate de ei la instrucție, în aplicații, cînd au săpat tranșee, au construit cazemate, au legat cu poduri malurile unor riuri, ale fluviului chiar. Sînt convinși că aici își continuă pregătirea militară: „ne instruiem construind“, spun ei cu mîndrie. În plus, cei care nu au încă o meserie, o învață acum. Cei care o au, o învață pe a doua. Devin dulgheri, zugrăvi, fierari-betonști, mozaicari, parchetari.

— Soldat Aron Manu!

— Prezent!

— Ce-ai fost în activitatea civilă?

— Brutar, să trăiți; alegeam făina după asprimea ei, intram pînă la coate

— Eram tînără, nu mă căsătorisem, eram utecistă și împreună cu ceilalți tineri, alături de tovarășii Șuteu, pe atunci secretarul comitetului U.T.C. din combinat, am plantat plopii canadieni care străjuiesc zi și noapte drumul care te duce și aduce la combinat. De fapt nici nu mai pot spune că sînt o fiică a Transilvaniei, ci o fiică a Combinatului chimic Făgăraș. Dealtfel, nici nu mai am părinți. Au murit. Combinatul îmi este tată, mamă și cîteodată casă.

— Care trebuie să fie trăsăturile unui muncitor al combinatului?

— Eu vi le spun pe celea care le are. Pe cele viitoare, sinceră să fiu, nu le cunosc. Este mîndru de societatea în care trăiește. Este responsabil pe ce face. Vrea, și reușește tot mai mult, să dea societății mai mult decît primește. Noi înțelegem că nu ne poate ajuta la dezvoltare, și poate, nici nu vrea, altcineva. Fiecare trăiește bine, unde muncește bine. Muncitorul din combinat acordă o totală adeziune muncii. El pune umărul și pentru că este obișnuit și pentru că vede conducerea punînd și ea umărul.

— Faceți parte din comitetul oamenilor muncii?

— Am făcut. Din 1973 și pînă în 1975. Doi ani.

— De ce credeți că n-ați mai fost aleasă?

— Nu cred, știu. Este un principiu — reînnoirea cadrelor. Este un principiu foarte bun. Altfel, ai impresia că te-ai familiarizat cu problemele. Însă trebuie să rezolvi, nu să te familiarizezi. Dacă în 6 ani, să zicem, vine la tine același om și-ți cere casă, te „familiarizezi“ atît de tare încît ajungi să te întrebî „ce tot vine asta pe aici“ în loc să-i dai casă.

— În perioada cît ați fost aleasă ce problemă importantă și concretă a rezolvat comitetul oamenilor muncii?

— Ușurarea muncii la serviciul transporturi. Acum este mecanizat.

— Sînteți asta-i situația, un muncitor de elită al combinatului. Reiese că, spre deosebire de ceilalți, dați ceva în plus. Adevărat?

— Da. Curajul și răspunderea. M-am ridicat în ochii colectivului unde am lucrat. Unii spun că și în ochii șefilor.

— Și ce-i rău în asta?

— Nimic. Eu sînt disciplinată, chiar supusă. Un conducător nu poate avea încredere într-o lichea, într-un om nesigur. Eu știu că toate ierarhiile trebuie respectate. Fac tot ce mi se cere și raportez de executare. Am urmat exemplul oamenilor buni punînd umărul și gîndindu-mă, în același timp, că așa trebuie. Cred că ați înțeles ce vreau să vă spun.

— Cît de mult curaj aveți?

— Niciodată mai mult decît acela pe care l-am avut plecînd în lume singură la 11 ani. La 11, înainte am spus 12 din greșeală. Poate că nici nu văzusem o șosea.

— Vorbindu-mi în cuvinte atît de frumoase, calde chiar, despre tovarășii ingineri Teodor Șuteu și Corneliu Custurea, s-ar putea crede că nu aveți capacitatea de a spune lucrurilor pe nume, sau că o aveți dar n-o folosiți.

— Spun lucrurilor pe nume pentru că muncesc și pentru că sînt corectă. Însă am o vorbă: „Sîntem cu lupii, urlăm; sîntem cu oamenii, muncim“. Nu este neapărat nevoie să ai curaj față de un conducător. Ce, se cere așa ceva?

— Nu, dar dorește prin acest interviu să și spulberăm unele vorbe prefabricate, goale, sau pur și simplu locuri comune. Continuați!

— Întrebați-mă!

— Ați spus mai înainte că vă cunoașteți limitele. Care sînt acestea?

— N-am cîrtit niciodată.

— Stăruți totuși pe această întrebare.

— În timpul serviciului n-am greșit niciodată pentru că n-am avut voie. Acasă mai fac pe șefa, dar mai rar.

— Munca aceasta fizică ce efect are asupra femeilor înțelese ca femei?

— Pe mine m-a dezvoltat mai mult. Oricum, eram însă măritată. Afară de asta, ce să zic? Stai seara o jumătate de oră în plus și te îngrijești. Nu vreau să exagerez, dar ce-mi folosește mie ca femeie că stau și beau cafea într-o cameră mai puțin atinsă de lumină?

în cocă și cînd scoteam piinea din cuptor o ciocăneam ca pe un pepenc, să văd dacă e coaptă. Am lucrat la Tg. Lăpuș. Cinci ani mi-au mirosit hainele a cîmpie și a piine coaptă.

Acum a devenit dulgher: meșterește cofraje, amestecă și toarnă betoane și cînd e mai obosit și se află în fața vreunei bene cu mortar, i se pare că se află în fața unei piini uriașe; îi simte parfumul cald în nări și e gata să-l frămînte cu palmele. Pipăie mortarul, își dă seama la timp că e o nălucire dulce și ride. Le destăinuie minunea și celorlalți colegi, unii îi cer cîte o felie din piinea aia mare și caldă, apoi rid cu toții în hohote. Bucuria asta îi cuprinde și pentru că, la urma urmei militari fiind, aici sînt mai departe de umezeala sau frigul tranșelor, nu trebuie să se ferească, nici ca exercițiu, de drumul invizibil al glonțelului și al morții. Nu spun că nu ar face-o la nevoie, nu și-ar da viețile lor tinere pentru libertatea și independența cucerite cu arma și cu viețile de înaintași, de bunicii lor; bucurîndu-se însă de timpul lor de pace, ar dori să construiască mereu, etaj după etaj, oamenii să se bucure de viață în case construite de militari. Clipa asta de pace ar dori să fie veșnică. Gîndul acesta îi face să muncească mai bine, mai repede, să acționeze uneori eroid: „azi-noapte, mărturisește maistrul militar, concentrat, Ilie Hereș, vîntul bătea puternic aici, la etajul opt. S-a rupt un bulon de la o grindă de beton. S-a ivit pericolul de a pierde mai mulți metri cubi de beton, ritmul de lucru, alte materiale. N-am apucat să zic „hai

băieți!“, că zece erau deja lingă mine. După 12 ore de muncă neîntreruptă au uitat de masă, de oboseală, au mai lucrat patru ore și au înlăturat orice pericol și pagubă“. Cunoaștem cîțiva dintre ei: soldații Cornel Pașa, Vasile Pușchiu, Nicolae Gurzău, Marin Mitu, Gavril Cristea. Discut cu Cornel Leahu, din aceeași echipă: la 22 octombrie 1977 va împlini 20 de ani și îi va sărbători, zice, prin muncă. E moț, din comuna Avram Iancu (Alba) și astă-vară a buciumat, la sărbătoare, pe Muntele Găina. „Acolo avea o ascunzătoare crăișorul Iancu“.

— Ce-ai învățat aici? îl întreb.

— Am devenit, cred eu, un bun genist; dar am învățat și o meserie — dulgheria. Și mai ales, o nouă tehnologie de turnare a betoanelor cu ajutorul cofrajului metalic. Sporește calitatea lucrărilor, productivitatea muncii, reduce efortul fizic și realizăm astfel o mare economie de lemn.

Privesc drumul lor pe verticală, spre etajul zece și îmi amintesc de un alt drum: am participat nu de mult la o aplicație a vîntătorilor de munte, probă grea, coplesitoare a pregătirii lor militare. Gerul mușca, lovea în oameni cu aceeași putere cu care lovea stîncă. Dar vîntătorii, echipați cu arme și muniții, cu tehnică modernă de luptă, suiau imperturbabili kilometru după kilometru, spre piscul muntelui pe care urmau să-l ia cu asalt. Drumul constructorilor e la fel de greu, cutecător. Dulgherii din echipa condusă de soldatul Gheorghe Dascălu, lucrează la lumina reflectoarelor și, noaptea, la etajul zece, vîntul bate ca pe Caraiman.

Cel mai bun fierar-betonist de pe Șantierul „Fundeni“ este soldatul Ionel Enea. Recunoaște asta și șeful șantierului, locotenentul inginer, Mihai Șerban. Enea este din Icușești (Neamț). „Acum, zice, am apartament în Miercurea Ciuc și în el locuiește soția cu doi copii. Ultimul, Ionel, s-a născut acum două luni; dar stați că nu-l cheamă Ionel, ci Vasile, ca pe tata. Am fost acasă, în permisie și l-am văzut. Seamănă cu mine“. Și constructorii exemplari sînt mulți pe șantierele din Capitală: soldații Emil Mureșan, Ion Ilieși, Gheorghe Rușanu, caporal Dumitru M. Dumitru, șef de echipă la zidari, sublocotenentul inginer Arpad Cociș, concentrat, sînt dintre aceștia. Pe Șantierul „Alexandria“, tot în București, l-am cunoscut pe locotenentul ingineri Ion Munteanu și Mihai Boaghe. Pe 5 octombrie, perioada lor de concentrare a luat sfîrșit. La cerere au mai rămas pentru o lună pe șantier. Am crezut că doresc să strige „Uraa!“ sus, pe etajul zece, odată cu soldații din subordine. Vor și asta, mărturisesc, dar vor mai înainte de toate să ducă la bun sfîrșit zidirea începută de ei: blocurile. Sînt specialiști și pe lingă toate îndatoririle, mai au o mare răspundere: să asigure trînicia construcției. Din miezul acestui fapt luminează și patriotismul. Lumină care se propagă în alte conștiințe: cei 19 zidari din echipa caporalului Simion Bantaș sînt maramureșeni. Au numai șase luni de cînd au venit în unitate, dar, în condiții deloc ușoare, își depășesc normele zilnic. Aici, munca militarilor e datorie față de patrie, adică patriotism. În urma acestor fapte, a altora, pe care doar spațiul nu poate să le mai încapă aici, mulți soldați au fost avansați la excepțional: printre ei, caporalii Traian Mititeanu, Viorel Sărăcuț, Ion Grașanu, Gheorghe Buteanu. Privesc șantierul prin fereastra unui apartament ce se încheagă sub ochii mei, la cota maximă. Soldații aleargă, strigă unul la altul, macaralele claxonează, avertizează, cară pe un drum de aer, jalonat doar de funii metalice, grinzi de beton, pereți întregi, toate însumindu-se după un plan geometric, devenind camere de locuit.

— Cum vă distrați?

— Făcîndu-ne casa. E o vorbă: nimic nu se face sînd la Mexico. Așa-i spunem restaurantului „Ardealul“. Dumnica mai ieșim la iarbă verde. Urmăresc unele emisiuni la televiziune.

— Cum găsiți emisiunile despre muncă, reportajele, anchetele pe această temă?

— Nu vă supărați, dar mi-a venit să răspund așa „Pe această temă“. Sînt aceleași cuvinte, uneori, parcă aceiași oameni. Se vorbește încă stas. Bineînțeles că mă refer la unii. Dar știți cum e cu povestea asta? Planul de producție trebuie să-l realizați. La televizor nu e plan, așa că poți să-l închizi.

— Dumneavoastră ce mai așteptați de la viață?

— Sănătate. Înțelegere cu soțul. Nu mint: vreau sănătate ca să pot da societății românești mai mult. Cînd zic societate înțeleg de fiecare dată societatea omenească a românilor. Poate vi se pare puțin dar este foarte greu să menții ce ai făcut.

— Nu mi se pare. Cunoașteți acum muncitorii fiind maistrul și avîndu-i în subordine. Cum vi se par?

— Unii fac pe nepricepuții.

— Cît de des apelați la conducere?

— Chiar conducerea m-a numit maistru, așa că de ce să apelez? Trebuie, maistrul fiind, să cunoști felul de a fi zilnic al omului. Să-ți dai seama imediat ce este deosebit la el, să afli de ce și să-l ajuți.

— Din păcate spațiul a luat sfîrșit. Care, spuneți-mi respectuos, stimată fiică a muncii, Butum Melania, care vă este visul acela al dumneavoastră, acela scump, acela care nu vă dă pace?

— Iată! Să fie noapte și eu și soțul să dormim. Să intre fata pe ușă și noi s-o întrebăm doar: Cu ce accelerat ai venit? Ați înțeles? Adică asta să fie singura problemă, că de intrat la facultate a intrat.

EUGEN SECELEANU

N. GRIGORE MĂRAȘANU

„N-am crezut niciodată că ideile mele sînt cele mai bune”

Știam de la bun început că timpul îi este drămuț, dar spunându-mi că de cînd este primarul municipiului nu a refuzat un dialog cu nimeni, am înțeles că interviul pentru care mă deplasasem nu va fi o problemă. Îi întreb mai întâi cum se explică că are totdeauna ușa, cum se spune, deschisă.

— Pentru că n-am crezut niciodată că ideile mele sînt cele mai bune. Totdeauna cineva știe mai mult, a trăit mai multe decît tine. Cînd e vorba de viața ta poți merge pe cont propriu. Dar cînd reprezînți interesele unui oraș, nu numai că nu izbîndești nimic, dar n-ai nici dreptul să crezi că ideile tale sînt cele mai bune. De fapt, la cîteva zile după ce am fost ales am ținut mult să am o întîlnire cu secretarii organizațiilor de partid din cartiere. Majoritatea sînt pensionari și m-am întîlnit, de fapt, cu un sfat al bătrînilor. Ei știau foarte bine orașul și din această discuție m-am ales cu o serie de idei și propuneri foarte, foarte utile. Un primar care acționează pe cont propriu și rămîne singur încetează să mai fie primar și nu mai reprezintă interesele oamenilor.

— Înainte, ce vă lega de acest oraș?
— Nu foarte multe lucruri. Știam multe și nimic. Aveam cîteva prieteni, cunoșteam cîteva unități economice. Cam atît.

— Cînd s-a produs prima întîlnire adevărată cu orașul?

— În noaptea de 4 martie, cînd și Dejul a resimțit cutremurul. Atunci mi-au spus că pe Dealul Florilor lipsesc cabinele telefonice, că nu știu ce conducător era spartă mai demult. Lar zei bătrîni — iar bătrîni! — au venit la mine și mi-au spus: Noi știm orașul cu ochii închiși. Am trăit și anul 1970 și 1975 cînd au venit apele. Ar fi bine să vedem mai întîi cum e cu apa, cu lumina și pe urmă cu alimentația. Era noapte și mi-a venit să spun: de acord, dar cu cine să vedem? Noroc că am ieșit afară. Pentru că veniseră și cei de la apă și cei de la gaz și cei de la poștă. Unii dintre ei au spus că de-o fi pe aiurea mai rău decît la noi ar vrea să meargă în ajutor. Deși nu aveau program imediat a început să funcționeze fabrica de panificație și alte unități alimentare. Am rămas obligat față de ei pentru totdeauna.

— Cu ce ați început?

— Cu podul de peste Someș. Era într-o stare avansată de degradare. Toate reparațiile se distrugau în cîteva zile. Am discutat cu constructorii. Ori îl fac ca lumea, ori trecem prin altă parte. După două săptămîni a fost terminat. Atunci l-am auzit pe un om spunînd, uite, se vede că avem primar nou. A fost un început. Problemele unui pri-

mar nu se rezumă la poduri. Pe el îl privește viața întregului oraș.

— Aș vrea să știu mai multe lucruri despre dv.

— N-am timp.

— Atît?

— Atît. Și eu și orașul trebuie să ne grăbim. Unii se grăbesc încet. Noi trebuie să ne grăbim repede. Am mereu sentimentul că sîntem în urmă.

— Dv. sau orașul?

— Și eu și el.

● Ce gîndește Ioan Neșu, primarul municipiului Dej, cu o lună înainte de alegeri

— Cum se poate grăbi un oraș?

— În multiple chipuri. Să termine mai repede cu o zi, cu o lună sau cu un an ce are de realizat.

— Și totuși oamenii spun că de la venirea dv. o mare parte din chipul orașului s-a schimbat în bine. Spun și alte lucruri frumoase.

— Nu le știu.

— Vi le spun eu, dacă nu vă deranjează. Spun că s-au reparat podurile, că pe o serie de străzi au apărut pomi, că...

— Nu pot să-mi uit profesia. Sînt inginer silvic și am lucrat mulți ani în silvicultură. Am venit abia în luna martie și n-am mai putut planta prea mult. Facem însă pregătiri pentru anul viitor. Va fi o adevărată campanie, pentru că omul nu trebuie să uite că trăiește în natură. De ce am insistat pe zone verzi? Dejul are un cartier frumos, amplasat pe un deal, căruia denumirea îi impune o anume înfățișare. Se numește Dealul Florilor și sînt mai multe blocuri, e drept, foarte frumoase, decît flori. Am discutat mult cu oamenii. După ce citeva străzi și-au schimbat înfățișarea au simțit că orașul lor trăiește cu o intensitate mai mare. Au pus mina cu toții și atunci mi-am dat seama că ar dori să facă din oraș ceea ce merită. Și tot ceea ce s-a schimbat ca înfățișare au făcut ei, în orele lor libere, prin muncă patriotică.

— ...spun că au fost asfaltate străzi și reparate poduri, că în magazine vinzătorii au devenit mai amabili, că mergeți noaptea în întreprinderi și pe străzi și că nu-i suportați pe leneși, că începeți programul de lucru la șase dimineața și puteți fi văzuți peste tot pînă seara tîrziu.

— În atribuțiile unui primar nu intră numai treburile gospodărești. Răspunderea aceasta impune o prezență

continuă acolo unde se creează bunurile materiale. Iar acestea nu se fac numai ziua. Se fac și noaptea, în schimburile 2 și 3. Am dorit mult să cunosc și oamenii, la locul lor de muncă și seara, și la miezul nopții, să-i văd nu în trecere, ci cum lucrează, cum trăiesc și cum gîndesc. Întreprinderile fiind mai ales la marginea orașului și în părți opuse am trecut noaptea și prin centru și bineînțeles că nu m-am putut abține să nu intru prin localurile publice. Să văd ce fac gospodarii orașului.

— Ați avut dezamăgiri?

(Urmează două minute de liniște).

— Destul de multe, dar mai degrabă nemulțumiri și autonemulțumiri. Cu deservirea populației, cu solitudinea personalului, încă departe de un comerț eficient, cu transportul în comun. N-am așteptat ședințe și întîlniri, pentru că nu erau nemulțumirile mele, erau ale orașului. Și eu sînt beneficiarul tuturor acestor servicii și m-am regăsit totdeauna în cetățeanul obișnuit care n-are timp să-și complice existența cu niște lucruri care ar trebui să i-o facă mai plăcută, nu să-l obosească. Mai sînt oameni care nu-și satisfac menirea.

— Să ne întorcem la dv.

— Cînd se spune să facem totul pentru om, înțeleg că viața lui trebuie să fie mai plăcută, fie acasă, fie pe stradă, fie în comerț, fie în producție.

— Am văzut foarte mulți oameni veniți să vă spună cîte ceva.

— Vin pentru că știu că sînt așteptați. Cînd au simțit că s-a schimbat ceva au redescoperit propriul lor oraș, au venit cu idei, cu propuneri și cu sfaturi sincere.

— Numai pentru atît?

— Nimeni nu vine să-ți spună: Ah, mor de fericire, scăpați-mă cumva. Vin că au o idee, pentru că au fost obligați să o aibă, pentru că este nevoie de ea, vin cu necazuri și cu probleme. Mă transpun în situația lor. Asta îmi pretind și le pretind celor cu care lucrez. Să înțelegem nevoile oamenilor ca pe propriile noastre nevoi. Dar le cer și oamenilor să se pună în situația mea, cel care trebuie să respecte legile țării. Și din acest schimb de locuri, de multe ori găsim împreună soluții corecte și eficiente.

— Aveți un ritm de lucru impresionant. Iar puterile dv. sînt totuși limitate, ca și ale concetățenilor.

— Sînt, cum am zis, nou și, ca la orice început, trebuie să dai totul, să investești mult efort și multă pasiune. Trebuie să cunoști atît fața văzută cît și cea nevăzută a unui oraș și a unor instituții. Pe cea care o vezi ușor o vede toată lumea în orele obișnuite de lucru. Cea nevăzută o simți sau o vezi în seară și nopți de muncă, de stat alături de

oameni. Unui primar nu-i ajung cele 8 ore de muncă.

— De cînd sînteți primar — sigur, timpul a fost scurt —, dar nu se poate să nu fi avut cîteva bucurii.

— Nimeni nu rezistă prea mult fără bucurii. Ele ne dau totdeauna putere să continuăm în viață chiar și ceea ce uneori nu e de continuat. Chiar dacă a trecut puștin timp de cînd am fost ales primar al municipiului Dej am avut o mulțime de bucurii.

— Care a fost prima?

— Cînd secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a conferit Ordinul Muncii cl. a II-a municipiului Dej în întrecerea pe municipii și cînd întreprinderii 11 Iunie Dej i s-a decernat Ordinul Muncii cl. a III-a pentru rezultatele obținute în 1976. Și tot o mare bucurie a fost cînd am văzut primul boboc de garoafă crescut în cei 1190 m² de seră pe care am început-o în luna mai cu oamenii de la unitățile de gospodărire comunală. Tot prima mare bucurie a fost cînd s-a deschis atelierul de confecții de papetărie. Și tot o mare bucurie a fost cînd a început construcția Fabricii de fire tip bumbac pe platforma C.C.H. Și tot o mare bucurie a fost cînd oamenii muncii din municipiul Dej și-au suplimentat angajamentele de depășire a planului de producție cu 8%. Și tot una mare a fost întîlnirea cu muncitorii cooperatiști din C.A.P. Ocna Dej-sat Pîntic cînd am hotărît înființarea unei ferme pomicole de peste 100 de ha. Și...

— Am aflat atît de puține lucruri despre dv. De fapt, mult mai multe mi-au spus oamenii, ieri, pe stradă.

— În toate cele despre care v-am vorbit, meritul este numai al lor. La Dej oamenii au spus că nu au timp de pierdut cu Valea Salcă, cea care ne-a produs atîtea necazuri la inundații. Pentru regularizarea cursului trebuia ridicat un pod peste D.N. 1. Au început la 1 iulie și era planificat să se termine în decembrie. Dar oamenii au spus că nu au timp să aștepte pînă în decembrie. Și în 22 august a trecut prima mașină peste podul cel nou.

— Dacă aș veni, de exemplu, peste un an, și dacă ați fi tot primar, atunci ce mi-ați spune?

— Aș vrea să vă pot spune cu convingere că oamenii au devenit mai buni, că au tot ce le trebuie, că există o armonie a străzilor și multă, multă liniște, că Dejul a devenit un oraș al florilor și al zonelor verzi, că toate unitățile economice funcționează la capacitatea maximă. Sînt sigur că exact așa vă voi spune, eu sau altcineva, n-are importanță, pentru că locuitorii Dejului știu să trăiască satisfacția datoriei împlinite, au dat și vor da totul pentru creșterea nivelului de trai al lor și al poporului nostru.

La capătul dialogului, gîndindu-mă la o posibilă ilustrație, i-am cerut tovarășului primar o fotografie, o fotografie care să-l prezinte cititorului.

— Îmi pare foarte rău, dar eu de 20 de ani nu m-am mai fotografiat singur.

ROMEO DOMNARU ■

Aflăm dintr-o scrisoare Nu-l cheamă Păun, nu este acar, dar povestea e cam aceeași

Il cheamă Sandu Negoită și e de meșerie instalator la Șantierul I.C.S.I.M. din Brăila — șantier ce ține de I.C.S.I.M. București. Pentru cei din București, Sandu Negoită e un nume și atît. Munca lui e socotită împreună cu aceea a miilor de oameni ai întreprinderii, dar problemele lui, multe, puține cite sînt, nu ajung să aibă ecou atît de departe. Singura chestiune de care I.C.S.I.M.-ul are cunoștință e că acest Sandu Negoită — cum va fi arătînd și cine va fi fiind el — tot plătește, conform unor hotărîri judecătorești, bani peste bani unei întreprinderi din Galați pe nume I.P.T.M.A. Deci, I.C.S.I.M.-ul din Capitală încasează banii și cînd, iată, apare o nouă hotărîre judecătorească cu nr. 1328 (dosar) și 866 (sentința din 9 septembrie 1976) a Tribunalului județean Galați, în care se zice că Negoită nu e vinovat și nu trebuie să plătească, omul își primește banii înapoi. De fapt, nu chiar toți banii. Dar cum istoria e și lungă și incertă să încercăm să prindem un fir.

Între atîtea inițiale și abstracțiuni, să vedem cum stă Sandu Negoită. Omul e membru de partid din 1957, e șeful unei echipe de instalatori, are patru copii pe care cu grija soției sale îi crește frumos și cu respect pentru carte, la slujbă e apreciat. În Brăila nimeni n-are nimic a-i reproșa. Probabil că nici în cele patru luni cit a lucrat la I.P.T.M.A.-ul gălățean Sandu Negoită n-ar fi supărat pe nimeni dacă pentru munca din aceste patru luni n-ar fi pretins, el și cei zece oameni ai echipei, să li se plătească exact cît spunea contractul încheiat cu întreprinde-

rea. Am promis o poveste incurată. Mai corect ar fi să scriem că povestea e a naibii de incurată. Pentru lucrurile pe-

trecurte — sau mai degrabă nepetrecute — în cele patru luni lucrate pentru I.P.T.M.A. (fosta U.F.R.M.A.), în comuna Jirlău, județul Brăila, Sandu Negoită a strîns un dosar de hirtii gros cît latul unei miini de om muncitor la munca aceea nu prea ușoară a instalatorilor de pe șantierul de construcții. Cu atît s-a ales el din promisiunile făcute la intrarea în I.P.T.M.A. (fosta U.F.R.M.A.). El și cei zece meșteri mari care au lucrat la Jirlău n-au luat decît retribuția pe două luni, pentru celelalte două urmind să plătească ei întreprinderii! Ce s-a petrecut cu adevărat pe șantierul comunal, ce pagube au făcut muncitorii ori pagubele cui trebuie să le plătească ei, cine și de ce e foarte supărat pe ei și, peste toate, cum se face că cei care se fac vinovați de o seamă de nereguli în acte nu apar ca vinovați în judecări — acestea și încă alte multe probleme ar da de lucru unui jurist de profesie și încă nu e sigur că omul legii ar ști să le dea un răspuns.

Am încercat, împreună cu tovarășul Vito-mir Oceanoș, contabil șef la Șantierul I.C.S.I.M. Brăila, să aflăm firul adevărului în cazul lui Sandu Negoită. „Știti, zice tovarășul contabil șef, multe treburi sînt neclare în dosarul în baza căruia I.P.T.M.A.-ul îl scoate pe omul acesta bun de plată. Noi, conform hotărîrii judecătorești, îi reținem din retribuție o rată lunară. E bizar că, deși nu ne-am constituit niciodată parte lezată, fiindcă dînsul chiar că nu ne-a greșit cu nimic, tribunalul a decis că trebuie să ne plătească și nouă, I.C.S.I.M.-ului, niște bani, tot așa, în rate. Jurisconsultul nostru a vrut să-l apere, arătînd că nu ne-a cauzat nici un prejudiciu, că nu avea cum să ne cauzeze un prejudiciu, intrucît el a lucrat la noi în acord, primind bani nu la cate-

goria de retribuție, ci după munca efectuată, însă judecata a hotărît că nu; Negoită a făcut un fals și pentru falsul acesta e pedepsit de lege. Noi, cei din I.C.S.I.M., socotim că dacă Negoită și oamenii echipei lui au uzat de o adevărată minciună ca să ia o categorie de retribuție în plus, acolo la I.P.T.M.A., tot atît de vinovat e și cel care a eliberat adevărul. Or, persoana care a redactat și semnat adevărul și care ar fi tot atît de vinovat nu apare nicăieri în proces. Încă o treabă ciudată și — după opinia noastră, nelegală — e că lui Negoită i se reține și o dobîndă la suma pe care o plătește! Iar faptul cel mai bizar e că un al doilea proces, pe care I.P.T.M.A.-ul îl intenționează lui Negoită pentru nu știm ce nereguli cu materialele din gestiune e cîștigat în recurs de acesta. Întreprinderea gălățeană îi înapoiază banii omului, dar nu-i plătește și cheltuielile de judecată”.

Nu știm ce ați priceput dumneavoastră, stimatei cititori, din cele relatate pînă aici, dar dacă nu vă sînt clare toate datele disputei vă reamintim că Sandu Negoită are patru copii de crescut, că cele cinci sute de lei care i se rețin lunar sînt niște bani pe care, de fapt — dacă nu cumva în cel mai rău caz — ar trebui să-i plătească solidar cu alții. Nu este exclus ca Sandu Negoită și echipa lui să fi făcut vreo greșală, dar o întreprindere n-are ea oare un întreg corp administrativ, a cărui datorie este nu să sancționeze greșala, ci să-și dea interesul ca lucrul să se desfășoare fără greșeli. Să le prevină, să fie atenți la faptul legal și, mai ales, să gîndească de zece ori cînd trimite un om al întreprinderii în fața judecătorului. E foarte comod așa, să consideri munca și viața unui om ca pe-o hirtie care trebuie trecută dintr-un dosar în altul.

Am cercetat dosarul cel gros cu care s-a ales Sandu Negoită lucrînd ca instalator la I.P.T.M.A. (fosta U.F.R.M.A.) Galați și am fost în mai mult rînduri intrigat de subreziența unor probe trimise împotriva-i și, mai ales, de ușurința cu care i se măsura vina în ani de detențiune. Am fost oarecum uimit de ideea de a face din Sandu Negoită un personaj în stare să strice, cu ascuțimea malefică a minții sale, rostul de-o vară al unei întreprinderi cu atîția licențiați în științe economice. Orice poate fi Sandu Negoită, dar nu un subtil alcătuitor de paradouri contabile, din care să iasă el în cîștig și întreprinderea în pagubă. Acest Sandu Negoită, care pune atîta patimă să-i meargă copiii la școală și să-i fie casa curată și cîștită, nu e din cale-afară de priceput la scris. Este, dacă ne putem exprima astfel — cerîndu-i, bineînțeles scuze de pe acum pentru curajul nostru — omul care din orice proces iese neapărat în pierdere. Așa sînt unii făcuți să cîștige tot timpul, așa sînt unii făcuți să piardă. Un păgubos, cum avea obiceiul să zică bunul poet Miron Radu Paraschivescu.

Și dacă cele scrise pînă acum nu v-au lămurit încă în ce constă cauza acestuia Sandu Negoită și a oamenilor care s-au fript lucrînd prin anii '70 pe contractul I.P.T.M.A.-ului gălățean la Jirlău, vom preciza că muncitorul instalator Negoită nu vrea să-și ia înapoi banii muncii. El și cei zece tovarăși ai săi vor ca suma de aproape 65 000 lei, cu care i-a păgubit întreprinderea, să fie cedată unei grădinițe de copii. Mai departe vă rugăm să socotiți ce om e Negoită și ce i se cuvine pentru gîndul lui.

O. TUDOR ■

La micul dejun, dar și după aceea Unde putem bea un ceai de mentă?

Celebra ceainărie a Bucureștiului unde se bea... cafea!

Iată constatările noastre rezultate în urma unui foarte scurt și restrâns raid prin câteva din cofetăriile și patiseriile din centrul Bucureștiului.

„Chiar astăzi am primit o adresă din partea conducerii prin care sîntem înștiințați asupra produselor pe care trebuie să le punem la dispoziția clienților care vor să servească micul dejun. La poziția ceaiuri vom desface un singur fel de ceai, rusesc. Ceaiuri din plante medicinale? Nu, niciodată nu s-a servit așa ceva”. (Dumitru Funieru, gestionarul cofetăriei „Macul Roșu”, strada Știrbei)

„Nu știu dacă în patiseria „Capitol” s-au servit vreodată ceaiuri medicinale, eu am fost repartizat aici doar acum trei zile. Tot de trei zile am primit și lista cu produsele pentru micul dejun. Vom servi un singur fel de ceai, rusesc. Eu personal, împreună cu familia, consum ceaiuri medicinale, mușețel, mentă, tei, dar acasă. Nu știu să existe o unitate comercială unde să se poată consuma ceaiuri medicinale. Și noi am putea, la o adică, să servim astfel de ceaiuri, deși nu cred că o să facem o vânzare prea mare”. (Alexandru Teodorov)

„Noi servim de multă vreme micul dejun, dar nu cu un succes prea mare. La această mică cerere, ponderea o dețin iaurtul, cafeaua cu lapte și laptele bătut. Foarte puține comenzi de ceai. Deși, pe lângă ceaiul rusesc, mai putem servi ceai de mentă și ceai din cozi de cireșe. Lucrez de 4 ani în această cofetărie și pot să spun că am servit cîte un ceai medicinal cam o dată pe lună. De ce? Poate și pentru faptul că la numai doi pași, în strada Doamnei, s-a deschis ceainăria „Pionierul”, specializată în ceaiuri din plante medicinale”. (Ana Delcea, „Cofetăria Universității”)

„Pentru micul dejun, la poziția ceaiuri, vom servi ceai negru, așa-zis rusesc, ceai de mentă, ceai de tei și de sunătoare, dar pentru ultimul nu avem prețul de desfacere, așa că mai așteptăm. Menționez că noi am pus la dispoziția clienților, încă de anul trecut, ceaiurile de mentă și tei, dar cu

vinzarea stăm foarte, foarte slab”. (Vasilie Zate, cofetăria „Colombo”)

După cum se vede, chiar și din aceste doar câteva consemnări, micul dejun nu se prea servea în cofetăriile și patiseriile noastre. Salutară, desigur, inițiativa de a determina unitățile respective să asigure și un astfel de serviciu. În ceea ce privește ceaiurile medicinale, care în marea lor majoritate se iau dimineața, pe nemîncate, acestea lipsesc, după cum se vede, nu cu desăvîrșire, dar atunci cînd clientul le găsește acest eveniment se datorează inițiativei laudabile a unor șefi de cofetării și mai puțin unei indicații precise în acest sens. Dacă vânzarea este, după cum s-a spus, slabă, de vină ar fi și faptul că nicăieri nu am putut constata existența vreunei reclame, măcar un simplu afiș care să concureze celebrul cocotier cu o negresă în fața mării, dacă mare se poate numi cea pată albastră și cenușie în același timp. Nu am întîlnit un astfel de anunț nici în pasajul de lângă Universitate, unde la Bar-Pasaj pot fi servite următoarele ceaiuri: diuretic, gastric 1 și 2, sunătoare, aromatic, hepatic, laxativ, sudorific, sedativ, calmant și tonic aperitiv. E adevărat că pe unul din rafturi sînt așezate mai mult sau mai puțin la vedere aceste ceaiuri, dar numai un ochi atent le-ar putea observa. „Aproape că le ținem degeaba, avea să ne declare șeful unității, Aurel Oancea, nimeni nu le solicită”. Dar cîți oameni știu că pot servi un ceai medicinal la Barul din pasajul Bălcescu?

Iată-ne ajunși și la celebra ceainărie numită „Pionierul”, dar care, deocamdată, nu posedă o astfel de firmă, adică nu scrie nicăieri că ne-am afla la „Pionierul”, ci într-un fel de patiserie-cofetărie. Pretențioasa ceainărie dispune de trei-patru măsuțe înghesuite într-un spațiu strîmt, iar pe pereți nu poate fi întîlnită nici o inscripție, dacă nu reclamă comercială, că aici se servesc absolut toate ceaiurile produse de „Plafar”. Aurelia Tudor, șefa unității, avea să ne spună că principalele produse pe care le vinde și cu ajutorul cărora își îndeplinește planul sînt prăjiturile și bomboanele. În afară de faptul că unitatea respectivă este oarecum tupilată, greu de găsit, deși în plin centrul Capitalei, motiv pentru care ne îngăduim să sugerăm că ar fi mai nimerită reamplarea ei într-un loc mai la îndemîna clienților, adică mai la vad, trebuie să mai consemnăm și faptul că o adevărată ceainărie cu plante medicinale ar trebui să atragă prin curățenie, serviciu atent și plin de bunăvoință, altfel spus un cadru ambient cu numeroase pliante care să ilustreze capacitatea terapeutică a ceaiurilor medicinale. Cu gîndul că sugestia noastră va fi luată în discuție, ne-am mai gîndit că o astfel de ceainărie ar putea să pună la dispoziția clienților și alte produse, pe lângă ceaiuri, cum ar fi diversele sortimente de ape minerale sau chiar principalele produse ale „Apimondiei”. Ne-am afla, cu alte cuvinte, într-o unitate comercială model, capabilă să contribuie la sănătatea noastră de zi cu zi.

VICTOR NIȚA ■

DESPRE ABATERI GRAVE PE CARE UNII INSPECTORI... LE INSPECTEAZĂ...

Mai multe sesizări au determinat, în anul școlar trecut, o adevărată cascadă de controale, verificări și inspecții la Grupul școlar metalurgic Slatina. Au fost constatate, cu acele prilejuri — pe lângă grave lipsuri ale multor cadre didactice și ale conducerii școlii — o deplorabilă situație a nivelului de pregătire al unui mare număr de elevi, precum și procedee ilegale și profund antieducative în munca diriginților ori în desfășurarea probelor practice de atelier ale cursanților de la seral.

În noiembrie 1976, Mihail Cociăș — inspector financiar de stat în cadrul I.T.F.S. Olt — în prezența inspectorului Emil Constantinescu de la Inspectoratul școlar județean, verificînd situația obiectelor predate de elevii de la cursul seral — obiecte ce trebuiau confecționate în cadrul orelor de lucrări practice în anul școlar 1975/1976 — constata câteva lucruri surprinzătoare. O seamă din aceste obiecte fuseseră expuse în standul de expoziție al grupului școlar fără ca, în prealabil, să fi fost înregistrate în patrimoniul unității. Deși, pînă la urmă, toate aceste bunuri au fost predate la magazie, pentru nereguli în evidența contabilă a unor valori a fost amendată contabila Gheorghita Iixandru. Ceea ce punea însă vîrf la toate era un alt amănunt. Cităm din procesul-verbal încheiat atunci: „Cu ocazia verificării prin sondaj a existenței acestor bunuri la locurile de folosire, s-a constatat că aceste obiecte nu sînt confecționate de elevii de la cursul sefal, ci sînt bunuri fabricate în industrie și predate grupului școlar în contul obiectelor ce trebuiau confecționate în timpul orelor de practică”. Cine prelua de la elevii aceste obiecte? Responsabilul cu practica și director adjunct, maestrul Petre Popescu. Vă închipuiți cumva că elevii îl păcăleau pe acesta, predîndu-i pînă și truse de scule din import? Nici vorbă de așa ceva. Sistemul era acceptat cu seninătate și practicat în școală deliberat, cu dezinvoltură.

Nu era însă singurul lucru ciudat și anormal practicat în această unitate de învățămînt. În toamna anului 1975, numărul absențelor elevilor devenise alarmant. Pentru oricine, veți putea spune, o asemenea situație aducea în prim planul unei discuții necesare calitatea muncii diriginților. Ei bine, la Grupul școlar metalurgic Slatina tocmai acest lucru este lăsat pe ultimul plan. În ședința consiliului de conducere de la 29 noiembrie 1975, directorul Nicolae Ștefănuț, pentru redresarea frecvenței, propune ca elevii de la profesională să plătească absențele nemotivate: 5 lei ora de clasă; 16 lei ziua de uzină. Menționăm că Regulamentul de funcționare a școlilor profesionale, aprobat de M.E.I. cu nr. 1439/1970,

la art. 49 precizează: „Situația elevilor care lipsesc nemotivat pînă la 20 de ore de la obiectele teoretice, precum și a celor care lipsesc nemotivat mai mult de 2 zile de la instruirea practică se discută în colectivul clasei, în consiliul profesoral și cu părinții elevului, stabilindu-se măsuri care să asigure îmbunătățirea frecvenței. În acest caz, părinții sau ocrotitorii legali ai elevilor vor fi obligați să restituie contravaloarea meselor servite și a cazării pe timpul afectat, calculat în zile de activitate, conform regulamentului școlii”. Din textul de mai sus era reținută doar indicația referitoare la bani, nu însă și cele referitoare la munca diriginților, la pîrghiile educative ce trebuiau acționate. Că lucrurile stăteau așa o arată, fără echivoc, și un alt amănunt. În aceeași ședință, cineva a propus ca și elevii de la liceu să plătească absențele nemotivate cu 3 lei ora. Față de situația foarte gravă a frecvenței, în loc să fie pusă în discuție cu asprime calitatea muncii diriginților, elevii erau invitați pur și simplu să-și facă socoteala de cîți bani pot să plătească într-o lună ori într-un trimestru. Și cine credeți că propunea o asemenea măsură formidabil de educativă? Profesorul de filosofie Marcel Chiriac, șeful comisiei metodice a diriginților! În frunte cu directorul Ștefănuț însă, colectivul a aprobat această stupefiantă măsură. Ba mai mult, la 9 decembrie, ea era aprobată de consiliul profesoral, cu aceeași seninătate (a se citi iresponsabilitate!). Procesul-verbal poartă 24 de semnături indescifrabile și grafiate în toate direcțiile, ca într-o pictură abstractă, ilustrînd parcă „logica” unei asemenea decizii. După acest mercurial sui-generis al pieței absențelor un alt control financiar stabilea că între 1 ianuarie 1972 (!?) și 1 ianuarie 1977 „s-a încasat drept amenzi pentru absențe nemotivate suma de 85 749 de lei”. În mod ilegal acești bani au fost incluși în fondurile cantinei! Abia la 27 ianuarie a.c., suma a fost virată la buget. Este de menționat însă și un alt lucru specificat în documentele controlului financiar. Din 9 220 absențe nemotivate (trimestrele II și III 1975/1976) s-au încasat numai 1 609 ore. Unii diriginți n-au aplicat sistemul: alții relatează că elevii n-au vrut să plătească. Rețineți însă: în două trimestre, 9 220 de absențe nemotivate! Față de această situație, ați văzut ce măsuri lua conducerea școlii...

În februarie 1977 un colectiv de specialiști din Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Industriei Metalurgice și Inspectoratul școlar județean Olt analiza activitatea instructiv-educativă din această unitate. Reținem cîteva din constatările menționate. „Planificările calendaristice ale

materiei întocmite de cadre didactice sînt făcute defectuos în cea mai mare parte. (...) Sînt numeroase cazuri de rămîineri în urmă cu predarea materiei față de planificări (...) sînt rămîineri în urmă de peste două săptămîni, necesitînd replanificări de activitate și eforturi suplimentare de recuperare a unor capitole întregi, neparcuse chiar din anul școlar anterior. (...) O carență mare este absențarea (!) de la ore a unor profesori, ca inginerii Marian Coșoiu, Ion Stan, Gheorghe Iliescu, Geneviva Lică, Victor Bunescu ș.a. (...) Unele cadre didactice nu se pregătesc suficient pentru fiecare lecție. (...) Activitatea diriginților, la un mare număr de clase, nu a dat rezultatele scontate în îmbunătățirea laturii educative a procesului de învățămînt, tolerîndu-se ca elevii să plutească în mediocritate sau să se mențină sub nivelul acesteia. (s.n.)” În urma acestui control, Direcția organizare, control, personal și învățămînt, din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, transmitea conducerii școlii, alături de asemenea concluzii, și o notă cu sancțiunile stabilite pentru 13 cadre didactice. Cea mai gravă sancțiune — mutarea disciplinară la altă unitate școlară — era aplicată profesoarei de limba franceză Veronica Goj, pentru următoarele motive: 80 de absențe nemotivate de la clasă; încălcarea regulamentului școlar privind notarea elevilor și încheierea mediilor trimestriale; neîndeplinirea sarcinilor date de conducerea școlii; nivel de pregătire scăzut al elevilor. Această măsură, deși comunicată întregului colectiv didactic, n-a fost aplicată nici în prezent! Cu toate că profesoara respectivă continua să plătească de la ore. La 30 mai a.c. mai acumulase încă 30 de absențe nemotivate. Multe absențe și le-a motivat cu certificate medicale. Deși directorul Nicolae Ștefănuț mărturisește că unele din aceste certificate i s-au părut suspecte, adaugă însă că toate au fost plătite... La 11 oct. a.c., numai pe perioada care a trecut din acest an școlar, Veronica Goj totaliza 24 de absențe nemotivate. Nu prezentase școlii nici obişnuitul certificat medical. Miercuri, 12 octombrie, inspectorul general Florian Petrescu de la Inspectoratul școlar județean ne mărturisea, pe un admirabil ton autocritic, vinovăția inspectoratului pentru neaplicarea sancțiunii stabilite încă din februarie. La inspectorat am reușit s-o întîlnim și pe Veronica Goj. Ne-a declarat că va prezenta certificatul medical. Orarul, în schimb, ne-a mărturisit cu candoare și dezinvoltură că nu și-l cunoaște. Evident, pentru toate găsește motive. Și, din păcate, găsește și oameni care să i le accepte fără discernămint. Pentru înțelegerea toleranței de care a beneficiat, menționăm că situația sa este complicată de o mai veche ceartă cu directorul Nicolae Ștefănuț, pe care de mai multă vreme l-a acuzat deschis în fața corpului didactic că i-ar fi făcut propuneri imorale. Cu ocazia unuia din controalele efectuate în școală, a declarat în scris lucruri grave privind compor-

tarea imorală a acestuia. Precizăm că o declarație similară și detaliată, pe care ne-a înmînat-o, se află în prezent la redacție.

Revenind însă la situația de ansamblu, deosebit de gravă, de la Grupul școlar metalurgic Slatina, sîntem datori să precizăm că unele mari deficiențe continuă, așa cum își continuă Veronica Goj absențele nemotivate și întreaga atitudine de sfidare a obligațiilor sale profesionale, pentru care n-are, în fond, nici o justificare morală. Că în această școală însă — cu un director acuzat uneori, culmea!, de prea mare severitate — aproape fiecare face ce vrea, o arată mai multe lucruri, printre care — și nu ultimul ca importanță! — menționăm o întîmplare destul de recentă. În luna septembrie a.c., șapte cadre didactice — profesori de fizică și obiecte tehnice — au refuzat pur și simplu să ia în primire laboratoarele respective. Doi inspectori din Ministerul Industriei Metalurgice, pe care la 11 octombrie i-am întîlnit în școală, veniseră alertați, printre altele, și de această situație încă nerezolvată. Întîmplarea aceasta ne-a dat prilejul să constatăm că unele practici nefirești din această unitate, gravele abateri ale cadrelor didactice și ale conducerii școlii nu au ca fundal doar inexplicabila îngăduință a inspectoratului școlar județean. Iată ce ne-a declarat inginerul Victor Pandia, care s-a recomandat șefului serviciului învățămînt din M.I.M.: „Procedeele de taxare a absențelor este legal... Greșeala a fost că au virat banii la cantină. Măsura, însă, o aplică și alte școli. Dacă își însușea cineva banii, era rău. Așa, a fost o măsură educativă (!?) foarte bună”. În legătură cu obiectele predate de elevii de la seral în contul lucrărilor de atelier: „A prins bine dotării școlii. Nu a afectat cu nimic bunul mers al școlii această chestiune”.

Cît despre Nicolae Ștefănuț, el nu s-a sfiit să ne spună: „Lipsurile au fost analizate și remediate (!?) chiar cu prețul unor sancțiuni asupra conducerii. N-ar fi fost necesare, dar trebuia să răspundă cineva”. Este limpede și cît și ce a priceput domnia-sa.

La inspectoratul școlar județean lipsurile și abaterile lui sînt cunoscute în general, dar inexplicabil tolerate. Inspectorul Constantin Florea ne-a precizat printre altele: „Directorul Ștefănuț a comunicat în vară inspectoratului că de la 1 septembrie, datorită restrîngerii numărului de ore, dispar 7 catedre. Lucru neadevărat! În realitate, restrîngerea afecta doar două jumătăți de normă. Noi însă am înțeles. Directorul dorea să scape în felul acesta de niște oameni...”

Incredibil de multe și de grave abateri într-o singură școală. Iar la ora aceasta, situația este departe de a fi redresată cu o asemenea conducere, cu inspectori care profesază păreri ca ale lui Victor Pandia și cu un regretabil duh al blîndeții ca acela care bîntuie la Inspectoratul școlar județean Olt.

DORIN GHERGHINESCU ■

Povestea unui tânăr reincadrat în muncă

Ieșind din școala de reeducare, Neculai Bugaciu a fost îndrumat să se încadreze la Salubritate. La Salubritate? I s-a părut la început nedemnă de el munca în cadrul întreprinderii de curățenie a orașului și a fost cit pe aci să refuze. Ulterior însă a aflat că este repartizat să lucreze acolo în specialitatea lui, aceea de lăcătuș mecanic, meserie pe care a învățat-o în timpul anilor petrecuți în școala de reeducare. De loc din Piatra Neamț, unde trăise împreună cu familia și cu frații săi, un timp a ezitat să intre în muncă și să-și câștige piinea singur, cită vreme ar fi putut să mai rămână acasă, să se odihnească, să se bucure de libertatea după care tinjise cităva vreme, fusese privat de ea, din vina lui, firește. Prietenii de odinioară, împreună cu care comisesse cităva grave acte antisociale, continuau să se întâlnească uneori seara, în cartier, și să converseze despre isprăvile unora și altora. Cițiva dintre ei intraseră în serviciu, cițiva încă visau la o meserie, la o familie dar nu reușeau să ia o hotărâre și să se prezinte la forțele de muncă. Dindu-și seama că devine inutil în starea aceasta de inactivitate și de plictiseală, deprinzând în școală exercițiul muncii și al ordinii, al cinstei și al corectitudinii, în cele din urmă Neculai Bugaciu, vagabondul de altădată, s-a prezentat la Sectorul de salubritate al orașului și a fost încadrat în funcția de lăcătuș mecanic la atelierul de reparații și de întreținere ale întreprinderii. L-a întâmpinat șeful sectorului, Ion Dorneanu, care l-a sfătuit să-și uite trecutul, să-și lase prietenii de pierdere a vremii și de acte antisociale, să muncească aici cu rîvnă ca să câștige încrederea oamenilor din atelier și să-și continue școala la seral. Ion Dorneanu își aduce aminte că după primele zile de școală i s-a comunicat că Neculai Bugaciu a început să lipsească de la ore. Atunci i-a atras atenția că fiecare absență de la școală îl îndepărtează tot mai mult de omenie și de el însuși. Neculai Bu-

gaciu i-a răspuns că se simte foarte oboșit după orele de program în întreprindere. „Oricum ar fi, oricît de oboșit ai ieși din ateliere, trebuie să depui un efort, să intri într-un anumit ritm de școală și de muncă, în așa fel încît să faci față și la una și la alta. Ești băiat tînăr și inteligent și ar fi păcat să nu te instruiști mai departe, ca să te realizezi ca om“. Acestea au fost cuvintele de reproș adresate de Ion Dorneanu lui Neculai Bugaciu și de atunci tînărul n-a mai lipsit de la școală. E adevărat că e stimulat de tovarășii lui de muncă să deprindă secretele meseriei, și tot aceștia se interesează cum merge cu învățătura. Patru oameni se ocupă de reincadrarea sa în muncă în cele mai nobile condiții și își fac un titlu de mîndrie din a corecta traiectoria prin viață a unui tînăr care a greșit cîndva, dar căruia greșelile nu-i stau în caracter. Cei patru sînt: Chele Mihai, Avram Constantin, Arsenoale Nicolae, Seciu Dumitru. Caracterizările lor, la cităva luni după prima întîlnire cu Neculai Bugaciu, sună astfel: E băiat foarte bun, inimos, priceput, cu tragere de inimă pentru meserie, nu e recalcitrant ca alții, învață și probabil că în curînd va intra într-un curs superior de calificare ca lăcătuș mecanic și va câștiga și mai bine.

Treptat, treptat, Neculai Bugaciu s-a desprins de vechii săi prieteni, de vechile sale indeletniciri. A prins gustul muncii adevărate și folositoare tuturor, a prins gustul pentru carte și pentru un viitor demn, cinstit, printre oameni de omenie. E drept că nimeni, nici odată pînă acum nu i-a mai amintit de isprăvile de altădată și nimeni nu i-a adresat vorbe urite. Se poate spune deja că Neculai Bugaciu a intrat în rîndul oamenilor, a devenit un om de încredere și nu se mai jenează de faptul că muncește la întreprinderea de salubritate a orașului.

A. ULMEANU ■

Merala

Morala și etica nu cunosc straturi sau nivele ierarhice. Sau n-ar trebui să cunoască, desigur, viața după norme și principii care solidarizează și stabilesc, prin efect, un deziderat de masă al comportării n-ar trebui să se împiedice, cițuși de puțin, nici măcar de propria ei imagine, darmită de un impuls, de un accent sau accident cit de mic, colateral! Ceea ce, de fapt, se și întîmplă, n-avem motive să nu fim optimiști în acest sens. Povestea pe care am auzit-o, și pe care numai eu o numesc așa, ea fiind o realitate de o extremă semnificație, rămîne și mă pune pe gînduri. Și poate că nu numai pe mine.

Intr-o zi, cineva s-a îmbolnăvit. Nu era oricine, ocupa un loc important în administrația unui mare oraș. Care oraș a avut ceva necazuri în munca și viața sa, iar de aceste necazuri, s-a constatat, o vină sau o parte din vină o purta și acel cineva. Și, se auzise, urma să fie înlocuit. Intr-o zi s-a îmbolnăvit însă, acuza unele dureri și chiar așa și era, treburile, mai mult sau mai puțin bine făcute, îi dădeau oricum o mare bătaie de cap și-l oboseau. Colegii de muncă, vreo zece, l-au convins să meargă la doctor. Au vorbit ei, au dat telefon la spital și s-au hotărît, tot ei, să-l și însoțească. Lucru zis și făcut. Au chemat mașina,

au chemat mașinile — fiindcă și ei erau cineva! — și-au pornit. Numai că, pe drum, știți cum se întîmplă, i-a ajuns din urmă vestea că tovarășul lor — și drag și iubit, pînă atunci — a fost, așa cum se auzise, schimbat din funcție.

Funcția reclamă respect, desigur, dar dacă omul nu mai are funcția?

Întrebarea, să nu ne grăbim, nu-i asurzește deloc și nu rămîne suspendată, fără răspuns, Dimpotrivă, unul cite unul, adică mașină cu mașină, toți, prin mijloace de frînă și drum ocolit, ca și prin urgențe de moment invocate politicos, au rămas în urmă. S-au întors în grabă la instituție ca să-i ureze, noului venit, sănătate. Și poate că au și cîntat „La mulți ani“. Oricum, ce-au mai făcut ei acolo, nu se știe. Ce-a făcut celălalt, la spital, la fel. Fiindcă între timp și doctorul afluase, tot la telefon, că pacientul său nu mai era cineva ci doar un simplu pacient.

Lumea spune că l-a făcut bine și tot lumea spune că telefonul primit nu era din altă parte decît exact de la cei care-i spusese pînă atunci „să trăiești“. Șeful și nu pacientului, desigur, după cum nici doctorului. Și asta, fiindcă ei, cei ce spuneau și făceau așa, erau foarte, foarte sănătoși.

A. I. ZĂINESCU ■

Triumf

Răsare soarele peste întreg pămîntul!
Triumful lui, de veșnic tînăr zeu,
este atomul ce-a iscat pămîntul
și-a doborît în colb pe dumnezeu.

E-o liniște regească peste fire,
oceanele adorm, vulcanii tac,
ura e decimată de iubire,
se-mbogățește omul cel sărac.

Mai viforoasă seva se răscoală
în vinele copacului mușcîndu-i porii,
pămîntu-i o multicoloră coală
pe care-și scriu legenda muritorii.

Răsare soarele în singe și răsare
în morți, în rădăcini de neam și de poveste,
coroana lui de foc, nemuritoare,
e-o inimă și orbul strigă: Este!

ION IANCU LEFTER ■

Pentru a face ordine, la „Tabla ondulată“ nu sînt suficiente jumătăți de măsură!

● O VERIFICARE AMĂNUNȚITĂ, EFECTUATĂ DE O COMISIE DE CONTROL OBȘTESC ÎNȘOȚITĂ DE ORGANELE DE MILITIE, A CONFIRMAT JUSTEȚEA CRITICILOR FĂCUTE ÎN REVISTA NOASTRĂ ● A FOST GĂSITĂ O IMPORTANTĂ CANTITATE DE MĂRFURI, ȚIGĂRI ȘI BĂUTURI STRĂINE, INTRODUSĂ ILEGAL ÎN UNITATE. VALOAREA EI — PESTE 82 000 DE LEI!! ● FOSTUL RESPONSABIL, ION TĂNASE, FOȘTII BARMANI, COSTEL SAVA ȘI CONSTANTIN DIACONU, AU FOST ÎNDEPĂRTAȚI DIN UNITATE, PRIMUL SE AFLĂ ASTĂZI ÎN STARE DE AREST ● ÎNTR-O ȘEDINȚĂ PUBLICĂ, LUCRĂTORII COOPERATIVEI DE CONSUM DIN COMUNA MĂGURELE, AU CONDAMNAT FAPELE REPROBABLE ALE FOȘTILOR COLEGI.

Intr-un reportaj publicat în urmă cu două săptămîni, revista noastră a înfățișat o sumedenie de aspecte critice sesizate la bufetul numărul 18 din comuna suburbană Măgurele, unitate pe care localnicii s-au obișnuit s-o numească, după forma acoperișului, la „Tabla ondulată“. Revenim astăzi pe aceeași temă, precizînd că o nouă verificare efectuată la fața locului de o echipă de control obștesc, însoțită de maiorul Dumitru Rădulescu, precum și de locotenenții-majori Costică Voicu și Ion Zamfir, toți din Direcția economică a Inspectoratului General al Militei, A CONFIRMAT PE DEPLIN JUSTEȚEA CRITICILOR făcute de revistă (dezordine, ciini hîrjonindu-se prin salon, mizerie, lipsa celor mai elementare norme de igienă etc.), scoțînd la iveală nu numai încălcări ale legilor

fiecare dată, SE AFLĂ ÎN TIMPUL SERVICIULUI!

În conformitate cu Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 mai 1977 privitoare la creșterea rolului organizațiilor socialiste în apărarea legalității și la reeducarea prin muncă a celor care au comis abateri sau încălcări ale legii, sîmbătă la prînz, sala Căminului cultural din comuna Măgurele a găzduit o adunare în cadrul căreia au fost puse în discuția lucrărilor Cooperativei de consum din localitate, de care aparține bufetul 18, faptele reprobabile comise de Ion Tănase și compania. Adunare care nu s-a organizat, cum ar fi fost normal, din inițiativa conducerii cooperativei (președinte Mihai Tudor), ci la insistența altor organe și de la care au lipsit, surprinzător și în ciuda tuturor asigurărilor

Sala Căminului cultural din comuna Măgurele a fost numai pe jumătate plină, deși dacă ar fi fost anunțați mulți locuitori ar fi avut ce să spună

comerțului socialist, ci și FLAGRANTE ÎNCĂLCĂRI ALE LEGILOR ȚĂRII, FAPE PE CARE CODUL PENAL LE PEDEPSEȘTE CU ASPRIME PENTRU CARACTERUL LOR ANTISOCIAL.

Astfel, într-o cameră alăturată unității, au fost descoperite, după îndelungi căutări și prin forțarea legală a ușii, măsură la care s-a procedat în urma refuzului repetat al responsabilului Ion Tănase de a deschide, 358 de cartușe de țigări „Kent“ și „Marlboro“, 17 sticle de whisky, marea majoritate marca „Johnnie Walker“, precum și 72 de pliculețe de concentrat de supă „Delikat“, MĂRFURI ÎN VALOARE DE PESTE 82 000 DE LEI, INTRODUSE ILEGAL ÎN DEPOZIT DE Ion Tănase, în complicitate cu barmanii Costel Sava și Constantin Diaconu, firește, în scopul vînzării către consumatori la prețuri depășind pe cele legale. Pe lîngă o asemenea afacere en-gros, de pe urma căreia speculanții ar fi avut de câștigat pentru propriile lor buzunare zece de mij de lei, desfacerea cu 5 lei a sticlei de bere de 3,50, despre care am amintit în reportajul de acum două săptămîni, poate provoca zîmbete, căpătînd sensurile unei simple gînării la care mai-marii de la bufetul numărul 18 din comuna Măgurele se pretau numai ca divertisment, pentru a rotunji sumele necesare unor investiții de proporții, TOATE MĂRFURILE DESCOPERITE DE CONTROLUL OBȘTESC ȘI DE CEL AL ORGANELOR DE MILITIE FIIND DEPOZITATE ÎN UNITATE PE SUB MÎNĂ, FĂRĂ JUSTIFICĂRI LEGALE, FĂRĂ NICI UN FEL DE ACT!

Într-o primă fază, cei trei speculanți au dispărut de la locul faptei, îngreunînd cercetarea, după care, puși în fața evidenței, s-au prezentat de bunăvoie, recunoscînd faptele cu capetele plecate, mai lucizi decît în seara controlului, cînd, după părerile unanime ale membrilor comisiei de control obștesc, „Ion Tănase abia se putea ține pe picioare de beat ce era“. Stare de care n-a fost străin nici în ziua documentării noastre, în ciuda faptului că, de

lor înaintate, reprezentanții Direcției comerciale din CENTROCOOP (director Petre Georgescu)! Adunarea, la care am avut ocazia să participăm, a dat cuvîntul mai multor lucrători din comerț, Constantin Dascălu, Tinca Maler, Gheorghe Săftoiu etc., oameni cu vechi state de serviciu care și-au exprimat regretul față de faptul că abaterile comise la „Tabla ondulată“ au pus într-o lumină nefavorabilă activitatea unui colectiv în rîndul căruia Tănase și compania n-au reprezentat decît excepții nedorite. S-au formulat critici ferme la adresa infrațiunilor întîmplute la bufetul 18, dar s-au auzit, spre surprinderea noastră, și vorbe de scuză la adresa fostului responsabil, pe care Tinca Maler, de exemplu, l-a caracterizat drept „un om foarte fin care corespundea în toate ședințele“ (!!), iar președintele Cooperativei de consum, Mihai Tudor, l-a numit textual „model pînă la comiterea abaterilor“ (!?!). Din informațiile pe care le deținem de la membrii comisiei de control obștesc din Măgurele și din cele constatate pe viu, lucrurile SÎNT DEPARTE

„Tezaurul“ de la bufetul 18: mărfuri de peste 82 000 de lei introduse fraudulos în unitate

DE A STA AȘA, carențele în activitatea lui Ion Tănase fiind vechi, ele manifestându-se sub privirea îngăduitoare ale conducerii forului tutelar, lucrând într-o clădire aflată, ca din întâmplare, la exact 15 pași de bufetul 18 !! Dacă tot intenționăm să spunem lucrurilor pe nume, atunci socotim necesar să amintim pe această cale conducerii cooperativei din Măgurele că, prin lipsa sa de vigilență și prin atitudinea ei de cocoloșire, a FAVORIZAT în mod direct activitatea infracțională a fostului responsabil căruia i-a arătat, în ciuda evidențelor, o nejustificată încredere, numindu-l, între altele, consilier și membru al comisiei de judecată !! Asta în pofida faptului că, recent, Ion Tănase a absolvit cu succes clasa a VII-a elementară !

Iată, însă, concret, răspunsul primit la redacție din partea Uniunii Județene a Cooperativelor de Consum și Credit Ilfov, de care aparține și unitatea din comuna suburbană Măgurele, răspuns sosit luni, 17 octombrie :

Urmare articolului „La Tabla ondulată” apărut în nr. 40 al revistei Flacăra în 6 oct. 1977, s-au luat următoarele măsuri: cazul s-a dezbătut în ședință și a fost analizat de conducerea locală de Partid și de Stat, cu care prilej s-a atenționat conducerea cooperativei; toți lucrătorii au adoptat o atitudine autocritică față de lipsurile constatate și critică față de cei vinovați care prin acțiunile lor au umbrat munca și rezultatele colectivului; pentru preținderea de suprapreț la bere s-a desfășurat contractul de muncă șefului de unitate: Tănase Ion și a celor doi barmani; s-a hotărât închiderea bufetului care funcționa într-o baracă metalică, deoarece nu sînt alte spații disponibile în comună; gestionarea raionului alimentar Pataki Gabriela a fost sancționată cu o reținere a 10% din retribuția pe luna oct. pentru dosirea mărfurilor.

Cunoscînd popularitatea și interesul de care se bucură revista Flacăra în rîndul cititorilor, v-am ruga să reveniți pentru a putea populariza și unele aspecte pozitive ale cooperativei Măgurele al cărui colectiv face serioase eforturi pentru a asigura aprovizionarea în condiții cât mai bune a lucrătorilor de pe Platforma Industrială și să vă convingeți de faptul că articolul dvs. ne-a mobilizat și a găsit la noi receptivitatea necesară.

Semnează I. Purcărescu, președinte. Un răspuns, ne permitem să-l comentăm, care se dorește hotărît, dar care NU ESTE, pentru simplul motiv că nici una din măsurile anunțate de mai sus, unele dintre ele adevărate jumătăți de decizie, NU A FOST LUATĂ DIN INIȚIATIVĂ U.J.C.C.C. Ilfov, ci numai în urma intervenției prompte a organelor de miliție. Deși revista noastră trăsese un adevărat semnal de alarmă, înfrîșind neregulile plasate dincolo de orice îndoială, încălcări flagrante ale legilor comerțului, controlul efectuat cîteva zile mai tîrziu a surprins aceleași neajunsuri, demonstrînd incapacitatea conducerii Cooperativei de consum din Măgurele de a lua singură o hotărîre, de a interveni spre a pune lucrurile la punct. Ni se pare a fi vorba în toată această chestiune de O ATMOSFERĂ DE TOLERANȚĂ, DE NEJUSTIFICATĂ ÎNTELEGERE față de abaterile unor lucrători, cazul Gabrielei Pataki, acuzată de revista noastră, cu probe de necombătut, de dosirea și defacerea „pe ochi frumoși” a unor cantități industriale de mărfuri (47 de kilograme de măsline !), fiind elocvent din acest punct de vedere. Reproșindu-i-se o culpă pentru care, în alt loc de muncă, ar fi fost imediat îndepărtată, Gabriela Pataki a fost sancționată în mod derizoriu, permițîndu-și să afirme, în timpul ședinței la care am făcut referire, că „în revista Flacăra s-a exagerat”, stîrnind dezaprobarea pînă și a președintelui Mihai Tudor.

Infracțiunilor de la bufetul 18 le-au pus capăt intranșigența și combativitatea opiniei publice, reprezentată prin membrii comisiilor de control obșteșc, cetățeni ai comunei care n-au mai suportat să plătească un leu și jumătate în plus la sticla de bere, să se deplaseze la București spre a procura un kilogram de măsline sau de salam de iarnă, mărfuri dosite de Gabriela Pataki. Acestei opinii publice, căreia i s-a făcut ecou revista noastră, Cooperativa de consum din Măgurele i-a răspuns cu angajamente și jumătăți de măsură. Sînt așteptate măsurile întregi.

OVIDIU IOANIȚOIAIA ■

Experiențe sub semnul reușitei

Nici la „MEFIN” succesele nu pică din cer, chiar dacă aici, la Sinaia, el pare mai aproape și mai limpede

MEFIN, acest nume cu rezonanțe plăcute, reprezintă de fapt asamblarea fericită a cuvintelor mecanică și fină iar înțelesurile acestora angajează preocuparea de fiecare zi a colectivului mării întreprinderi din Sinaia. Cînd s-a produs aici prima pompă de injecție aceasta cîntărea nu mai puțin de 76 de kilograme și servea unui motor de 80 cai-putere. Ultimul produs al MEFIN-ului este o pompă de injecție în greutate de 6 kilograme și reprezintă inima unui motor de 120 de cai-putere. Pînă a se ajunge la această impresionantă subtilizare a greutății a fost nevoie de multă minte și suflet, mințile fiind acelea care au făcut ca pe principii arhicunoscute să se dezvolte tehnologii de înaltă finețe comparabile cu ale ceasornicarilor sau chiar ale electroniștilor. Aici prelucrarea metalelor obișnuite tinde să le sporească ritmic valoarea finită, unele piese ajungînd la jumătate de milion lei pe tonă. Și toate acestea la scară industrială. „Sînt aici de douăzeci de ani — declară inginerul Ilarie Giurgescu — și pot să vă spun că la fiecare nou cîncinal producția s-a dublat, producție pentru nevoile interne, cît și pentru export”.

Evident, succesul nu pică din cer chiar dacă aici, la Sinaia, el pare mai aproape și mai limpede; și aici ideile nematerializate au o strălucire rece și fadă ca a unei stele prea îndepărtate. Evident, este vorba în primul rînd de muncă ordonată și plină de dăruire, de spiritul de emulație. Cel mai nimerit exemplu în acest sens îl constituie polideservirea. Mai întîi problema a fost ridicată la nivel de atelier: producția de serie mare permitea organizarea foarte judicioasă a muncii începînd cu aprovizionarea cu materiale și terminînd cu mișcările în fața manetelor și butoanelor. Au apărut însă pauze, adică timp în care lucrătorul nu mai avea nimic de făcut. Se putea deci lucra și la a doua mașină cu condiția să fie alături. Da, dar în acest caz se cer niște modificări mai bine-zis niște automatizări.

Radu Vasilescu, strungar, lucra pe o mașină de la capătul unei linii tehnologice: colegul de lingă el pe altă mașină executa aceleași piese. Din cînd în cînd amîndoi discutau fleacuri. La fine merge? Uite că la mine merge singură. Șeful de atelier l-a întrebat: N-ai putea să lucrezi și pe mașina colegului, pe el îl dăm în alt atelier. Ba da, dar ar trebui să am alimentarea semiautomată să nu pierd timpul alergînd după piese. Sigur, dar ți-ai imaginat cum se poate face? Mă gîndesc la un plan înclinat cum am văzut în atelierul vecin.

Și așa mai departe. Acum Radu Vasilescu lucrează la două strunguri.

— Îndeplinești planul în noile condiții ?

— Da, reușesc să cîștig cîteva sute de lei în plus față de trecut.

— Poate este mai obositor ?

— Nu, și am observat că dimpotrivă; cînd merg la seral, sînt la liceul industrial în anul IV, mă simt parcă mai puțin obosit.

— De ce urmezi seralul ?

— Dacă nu-l urmam nu puteam astăzi să lucrez la două mașini deodată.

La două mașini lucrează și Constantin Tecușanu, rectificator.

— La mine a fost la început o chestiune de prestigiu. În uzină lucrează și mama și sora-mea. Mă făceam de rîs dacă nu acceptam. Șeful de atelier m-a dus să văd cum lucrează alți rectificatori care operează mai multe mașini. N-a fost prea greu iar acum pot spune că nimeni nu se plînge de mine.

— Ați fost ajutat să vă însușiți noua metodă, dar contribuția personală ?

— Organizarea timpilor de lucru îmi aparține. Dealtfel și la micile mecanizări introduse, absolut necesare, am partea mea de contribuție: am stat la atelierul de autoutilări, am schimbat păreri cu meșteri de acolo, am făcut probe.

Nu este un fapt neobișnuit ca o idee să fie preluată, adoptată pentru alte nevoi, îmbunătățită. Ingerul Leonid Cautuș și șeful de secție Matei Ruegg s-au ocupat de introducerea unor mij-

loace mecanizate de transport: este vorba de planuri înclinate ce unesc mașini dependente prin fluxul tehnologic. Piese mărunte de serie mare se rostogolesc de la sine, nu costă energie, nu se mai depune muncă. Ideea a fost preluată în cazul multor puncte de lucru unde un lucrător poate deservi mai multe mașini doar dacă elimină operațiile ce se repetă și nu cer supraveghere.

La această secție, 2 400 cum i se spune, se aplică autocontrolul. Specializîndu-se pe mai multe mașini și operații, ceea ce firește a presupus printre altele cursuri periodice de ridicarea calificării, muncitorii au obținut dreptul de a-și verifica singuri piesele produse.

— Fără dovada permanentă a unei conștiințe active din partea noastră, a

- Cum se extinde lucrul la două mașini
- Ce înțeleg specialiștii prin „a fi în mijlocul producției”
- Fluctuația — a treia zecimală
- Invenția — o sarcină de serviciu

tuturor, multe din actele de curaj tehnologic, de îmbunătățiri vreau să spun, ar fi rămas la un stadiu inițial, sau ar fi capotat prin neeficiență — declara inginerul Petre Dumitru, șeful secției prelucrări mecanice. Să vă dau un exemplu. Am hotărît să specializăm niște mașini, adică să le facem capabile să execute cu un înalt randament o piesă sau o familie de piese. Sarcina modificărilor și adăugirilor a revenit atelierului de autoutilare, atelier care fie spus a realizat multe în secțiile noastre. Așadar, trebuia să așteptăm să ne sosească mașinile modificate; ei bine, n-a așteptat nimeni. Lucrătorii care aveau să preia mașinile specializate — Ilie Dan, Miron Ticu și alții — au plecat la atelierul de autoutilări și au lucrat alături de cei de acolo. Să-i ajute să termine mai repede treaba și în același timp să învețe foarte bine noua funcționare a mașinilor. Eu numesc aceasta o problemă de conștiință.

L-am întrebat pe directorul întreprinderii, tovarășul inginer Laurențiu Doinaru, ce înseamnă pentru un cadru specialist care are datoria să promoveze noul, o problemă de conștiință.

— Specialistul trebuie să fie în mij-

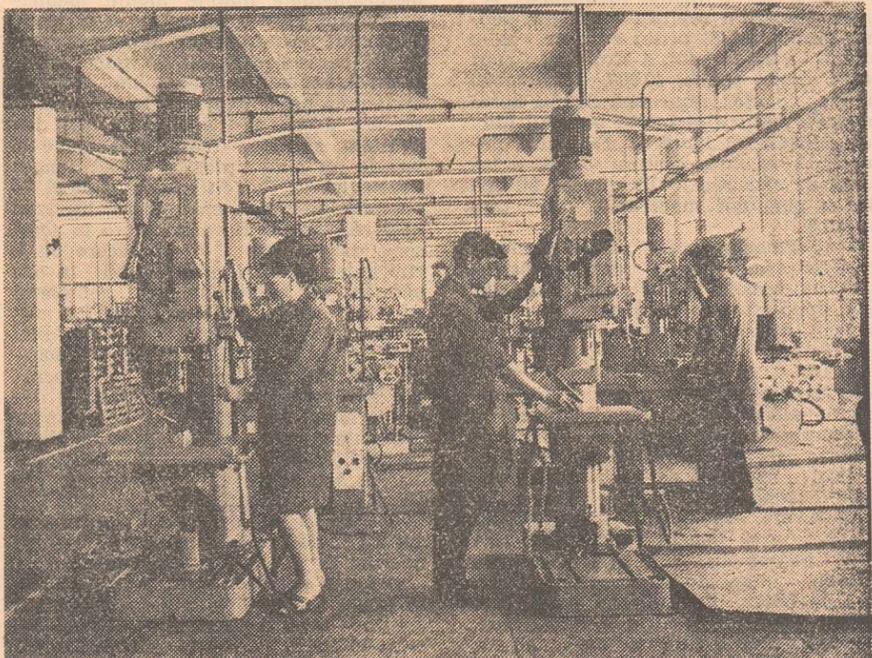
locul producției. Dar nu formal. Dacă ar alerga toată ziua după cine știe ce hîrtii sau ar căuta diverse materiale ar da un sens formal activității sale de om instruit. În mijlocul producției înseamnă în mijlocul problemelor acesteia. De aici, de la înțelegerea acestora rezultă și rolul specialistului care în raport cu gradul de angajare al conștiinței sale are sau nu rezultate foarte bune.

Și are ! Consemnez că aici s-au născut și materializat idei importante, s-au răspîndit în întreprindere și i-au trecut granițele. Trei dintre inginerii MEFIN-ului au titluri de doctori pentru lucrări a căror aplicare a devenit bun comun în întreprindere; în momentul de față alți specialiști au în lucru teze ale căror teme au parțial expresii concrete tot în secțiile de producție. Este cazul inginerului Giurgescu care a imaginat scule așchietoare cu profil original. Și fiindcă vorbim de lucruri originale aici în fiecare an OSIM-ul trimite brevete de inventator unor oameni ce poartă nume ca: Ion Băcioiu, Barbu Ghiță, Ion Găjenel, Ilarie Giurgescu, Marius Goran ș.a.

De cîteva ani se aplică aici prelucrarea metalului prin extruziune la rece; autorul metodei, inginerul Alexandru Teodorescu. Adică o piesă care se realizează altădată prin strunjire, găurire și frezare și alte metode de așchiere este obținută la rece prin presare dintr-o bucată de metal care cîntărește și înainte și după prelucrare la fel. Sigur, pentru aplicarea metodei a fost nevoie de un oțel deosebit; colaborarea cu Industria sîrmei — Cimpia Turzii a avut un efectiv pozitiv, oțelul cu pricina fiind desigur un alt brevet de invenție. Cînd s-a ajuns la extrudarea aluminiului s-a apelat la specialiștii de la Întreprinderea din Slatina. Cu același rezultat pozitiv. Firește că atunci cînd iei mai și dai: numeroase întreprinderi își trimit aici reprezentanți care să studieze aplicarea metodei. Ar mai fi apoi brazarea, o metodă datorită căreia un grup de piese sînt asamblate printr-o lipire specială produsă într-un cuptor și fără intervenția omului. Și ar mai fi alte încă vreo cîteva mai noi sau mai vechi metode care au un autor sau mai mulți și a căror aplicare constituie un bun general.

Muncind bine, specializîndu-se, ușurîndu-și efortul fizic, cîștigînd mai bine, oamenii se simt tot mai legați de întreprindere. Am înțeles aici un excelent procent de fluctuație a angajaților: 0,003, adică foarte mic. Adică oamenii își iubesc munca de bijutier în metal și în fiecare gram prelucrat pun alături de picăturile de sudoare scintile demne ale minții muncitorilor din România.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

Insemnări de la o expoziție județeană a inteligenței și creativității tehnice

ȘI ÎN CREAREA NOULUI, UNDE-S MULȚI, PUTEREA CREȘTE

În cadrul manifestărilor fazei județene a Festivalului național „Cîntarea României”. Astfel, într-una din sălile modernei Case de cultură a sindicatelor din municipiul Sibiu, aproape jumătate din întreprinderile județului, mai precis 29, și filialele a două institute de cercetare expun roadele minții și hărniciei muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor lor. Dat fiind că în ziua în care ne aflăm acolo unele produse primiseră deja premii și mențiuni vom nota câteva dintre ele. Întreprinderea „Flamura roșie” prezenta un amortizor hidraulic pentru industria textilă care a luat premiul întâi și care aducea o economie în valută de 4,8 milioane lei anual; Întreprinderea „13 Decembrie” expunea articole de marochinărie din textile neșesute în combinație cu piele artificială; standul I.C.S. „Textila Cisnădie” ne arăta fotografia unei mașini: de cusut covoare, mașină construită sub conducerea specialiștilor de la Cisnădie, dar realizată prin contribuția întreprinderilor de construcții de mașini din județ, și așa mai departe. Lînsa de spațiu nu ne îngăduie să enumerăm toate realizările industriei județului Sibiu prezente la această manifestare, însă ne-am gândit ca, pornind de la expoziție, să vizităm câteva dintre întreprinderile sau institutele de cercetare ale Sibiului și anume, pe acelea cu standuri mai reprezentative.

★

Sînt doar câteva opinii, unele dintre ele prezentînd și un element comun pe lîngă relevarea importanței unor asemenea manifestări, și anume, fapt constat și de noi, lipsa unui minim sistem de informații, adică prospecte, cataloage. În plus, am adăuga lipsa de interes a unor întreprinderi din județ și din țară, lipsă care a mers pînă acolo încît înseși unele întreprinderi participante nu și-au trimis reprezentanții să-și ridice diplomele, să se intereseze de soarta celor expuse.

„TOTUL A PLECAT, FIREȘTE, DE LA O REALITATE”

Mecanismul de direcție pentru volanul pe dreapta, realizat la Întreprinderea de piese auto Sibiu de către inginerii Claudia Peteanu și Constantin Constantinescu, mecanism cu parametri la nivelul celor din străinătate, aduce țării o economie de un milion două sute de mii lei valută anual. Astfel, Întreprinderea brașoveană „Steagul roșu” nu va mai fi nevoită să importe acest subsansamblu, necesar mașinilor pe care le exportă în țările cu circulația rutieră pe stînga.

Inginera Claudia Peteanu care a făcut politehnica la Cluj-Napoca și care în anul doi de facultate l-a ascultat pe marele poet Lucian Blaga vorbind studentilor despre „Poezie și adevăr” a lui Goethe, moment important în viața ei, dat fiind că evenimentul era cît pe aci să-i îndrepte pașii spre o carieră literară, domeniul rămînînd azi la stadiul de pasiune pentru timpul liber, îmi spunea că a lucrat împreună cu inginerul Constantinescu timp de trei ani la acest mecanism. „Am folosit tipizarea direcțiilor, ne spune dînsa, și am reproiectat numai reperiile necesare. Probleme deosebite ni le-a pus carcasa care, așa cum vedeți, este ca un șvaițer din cauza nenumăratelor circuite hidraulice. Aceste orificii trebuiau bine gîndite ca să nu se distrugă un circuit”. „Complicată, totodată, intervine inginerul Constantinescu, a fost și adaptarea carcasei supapelor din producția de serie la caseta proiectată”.

Tot la aceeași expoziție, I.P.A. — Sibiu a mai prezentat un studiu privind utilizarea foilor de arc cu secțiune variabilă la execuția arcurilor lamelare. Studiul, care a primit o mențiune, ne este prezentat de Vasile Popescu, șeful atelierului de proiectare: „Totul a plecat firește de la o realitate, mai exact de la o necesitate. Secția noastră de arcuri de metal este cea mai mare consumatoare de metal din întreprindere. Desigur, fără să depășească prevederile legale. Ne-am dat seama însă că metalul poate fi folosit mai economic, cu mai multă zgîrcenie, fără a afecta parametrii produsului. Studiind și alte realizări din lume, precum și teoria solidului de egală rezistență, adică baza de calcul a unui asemenea arc, s-a trecut la proiectarea unor foi de arc care să îndeplinească același rol, cu performanțe elastice și de fiabilitate asemănătoare, însă cu un consum de oțel de arc, metal foarte scump, mai scăzut. Specialiștii noștri au observat astfel că există porțiuni din foaia de arc nesupuse unor tensiuni. Pur și simplu atîrnă greu și degeaba. Noua soluție elimină tocmai aceste porțiuni de metal. Am oprit în felul acesta risipa de oțel de arc, și de aici o economie anuală de 4 000 tone din acest tip de oțel”.

PENTRU UN PROIECTANT TÎNAR, UN COLECTIV EXCEPȚIONAL ESTE O ȘANSA!

Pe urmele unui alt produs premiat, „cap automat de cîntărire modernizat”, am ajuns la filiala Institutului de cercetări și proiectări mecanică fină și

scule unde maestrul Nicolae Cruciat, unul dintre autorii săi, îmi spunea: „Ani de zile am construit acest produs care este de fapt sufletul cîntarelor, noi le spunem bascule semiautomate și dozatoare, deoarece acest cap automat se cuplează la ele, ei bine, ani de zile l-am fabricat cu un consum mare de metal. Noul cap modernizat are cu 13 kilograme mai puțin și unele funcții noi”. Celălalt autor, inginerul Andrei Ștefan, în vîrstă de treizeci de ani, cu trei mai mult decît Nicolae Cruciat, intervine: „Am analizat fostul produs funcție cu funcție. Din această analiză a rezultat posibilitatea introducerii funcțiilor suplimentare, precum și reducerea consumului de metal pînă la aproape jumătate din greutatea produsului nemodernizat”. Apoi, Andrei Ștefan mi-a vorbit de calitățile nemai-pomenite ale colectivului de la „Balanta”, colectiv care a constituit mai tîrziu nucleul filialei de cercetare, mi-a vorbit despre perfecta colaborare cu executantul, altfel spus, cu colegii de la prototipurii. „Cînd a ajuns proiectul capului de cîntărire la Francisc Schuster, lăcătuș cu mare experiență, acesta mi-a spus că merge și așa, dar că ar exista și o altă soluție, adică să mărim suprafața de sprijin a bușei pe ax. Am rămas cu gura căscată! Nu mă gîndisem la asta. Totul se simplifică foarte mult. Vă dați seama pentru un proiectant, mai ales tînăr în ale meseriei, ce șansă extraordinară de afirmare are într-un asemenea colectiv”. Prima urmare a colaborării perfecte descrise mai sus este faptul că ciclul proiectare-lansare s-a redus foarte mult: de la trei ani pînă la șase luni sau un an. Și, în perspectivă aprobată, o reducere și mai importantă. Tot aici, la filiala Institutului am aflat lucruri în plus despre acel sistem de informare pe care trebuie să-l poseze o expoziție și, firește, o întreprindere. Astfel, l-am întrebat pe șeful filialei, inginerul Ioan Popa, cum ajung noutățile Institutului la beneficiar. „Aici, îmi răspunde dînsul, este o istorie neplăcută. Practic, prin lege, sintem obligați să realizăm prototipurii omologate, iar la omologare să prezentăm prospectul produsului. Acest prospect îl difuzăm beneficiarilor, la cerere”. Este, desigur, vorba de beneficiarii consacrați, cei care știu ce anume să ceară de la dumneavoastră. Dar cum puteți afla dacă, de pildă, „instalația de cîntărit, marcat și etichetat produse preambalate” pe care am văzut-o adineauri, ar mai putea folosi și altora decît cei cu care aveți deja contract? „Aici e hiba! Noi ne anunțăm

produsele prin ziarul local. Apoi cei interesați vin la noi să se documenteze. Eu nu am prospecte. Uitați, „Balanta” are așa ceva, dar nu le poate da fără bani. Mai exact, cel care vrea să ia trebuie să plătească în numerar 200 de lei. Altfel, din punct de vedere contabil se incurcă lucrurile. Și în magazia întreprinderii există sute de astfel de prospecte”.

PRODUSE SIMILARE CU ALE NOASTRE SE IMPORTAU

În seara cînd s-au dat diplomele pentru cele mai importante realizări, cei de la filiala Institutului de cercetări și modernizări energetice au luat, după spusele cuiva mai șugubăț, „cam tot ce se putea lua”. O parte din succes ne-a fost dezvăluită de inginerul Titus Crînic, Altele le-am aflat chiar la institut. Astfel, gama de produse asimilate aici depășește cifra o sută. Ritm de asimilare: zece produse pe an. Și va crește la șaisprezece pînă la sfîrșitul cincinalului. Deocamdată, cele zece asimilări ne mai arată că fiecare inginer este dator să facă un produs nou pe an. Adică să fie eficient. „Practic, ne dezvăluie șeful filialei, inginerul Mihai Neguș, noi am început să devenim cu adevărat eficienți, după intervenția hotărîită a partidului, a secretarului general, în ceea ce privește risipa pe care o făceau unii importînd orice produs, cît de simplu. Pînă în 1975 produse similare cu ale noastre se cumpărau din străinătate, deși noi le realizăm în mod curent sau le puteam asimila ușor”. Au început apoi să sosească la ICEMENERG — Sibiu comenzi de cercetare și proiectare pentru produse care intrau în profilul Institutului și care pînă atunci se importau. Și astăzi, micul colectiv format din ingineri proiectanți, dar și din muncitori și tehnicieni cu o calificare excepțională, a ajuns să construiască acea instalație de măsurat mărimi speciale pentru turbine cu aburi, de care ne vorbea inginerul Crînic, aprinzătoare de gaz pentru cazanele mari ale termocentralelor, produs brevetat ca invenție, sau, de pildă, acest dispozitiv de automatizare a ventilației, asimilat pentru zootehnie, pe care îl vedem gata ambalat și care aduce o economie de 750 000 de lei valută anual. Despre acest ultim dispozitiv mai aflăm că a fost lucrat aici de la început pînă la sfîrșit, adică inclusiv producția de serie, realizată în atelierul micro-producție, și că ciclul de asimilare n-a durat decît patru luni. Făceam mai devreme afirmația că pregătirea profesională, calificarea celor din atelierele de producție este excepțională, dat fiind că această mobilitate tehnică, această capacitate de a trece cu dezinvoltură de la fabricarea unui produs la fabricarea altuia, rapid, exact, cu maximum de eficiență n-o pot face decît oameni care își cunosc și iubesc mult meseria. Iar cînd economia de valută rezultată din aceste asimilări se ridică la 2,5 milioane valută pe an, calificativul este absolut meritat.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Ce ne oferă și ce ar putea să ne ofere „Farmacia naturii”

Ovidiu Bojor, cercetător științific principal, doctor în științe farmaceutice, 170 de lucrări publicate în țară și străinătate, 10 brevete de invenție, expert al ONU în cartarea economică a resurselor de plante medicinale, acțiune pe care a realizat-o integral pentru țara noastră, prilej cu care, de-a lungul a 25 de ani, a străbătut, cum chiar singur spune, 40 000 de kilometri pe jos; coautor, împreună cu ing. agronom Florentin Crăciun și biblogul Mircea Alexan, al lucrării „Farmacia naturii”, 2 volume, Editura Ceres, o lucrare de excepție în literatura științifică a plantelor medicinale din țara noastră.

— „Farmacia naturii”, titlul lucrării la elaborarea căreia dumneavoastră ați participat în calitate de farmacist, este, după cite am dedus noi în urma lecturii, o metaforă și o realitate în același timp.

— Da și așa spune ceva mai mult. Lucrarea însăși vrea să fie și un semnal de alarmă împotriva poluării organismului cu medicamente artificiale, poluare care se adaugă la celelalte surse nocive specifice zilelor noastre, veacului nostru: aerul industrial, apa superclorurată, zgomotul, stressul, alimentația prea bogată în coloranți sintetici, alimentele sintetice, băuturile sintetice, îmbrăcămintea sintetică etc. În epoca ciberneticii, a quasrilor, a superindustrializării, a automatizării, este mai ușor a fabrica medicamente

din petrol, cărbune și pămînt. Este mai ușor și mai „rentabil”, așa cum este mai ușor să-ți confecționezi un costum din tergal. A devenit însă inexplicabil, mai greu să faci apel la medicamentele numite plante medicinale, după cum e mai greu să-ți confecționezi un costum de haine cusut cu fir de borangic. Vreau să spun că, într-un asemenea context, am părăsit mult prea brusc folclorul. Datoria noastră era și este să-l îmbogățim, să-l înobilăm, să-l dezvoltăm. Cîte doine și balade nu s-au pierdut de-a lungul veacurilor?! Dar cît folclor medical nu s-a pierdut?! Cartea noastră, lucrarea noastră, vrea să fie o metaforă în acest sens, dar ea este și o încercare de a cuprinde, pe cît a fost posibil la ora actuală, un folclor medical completat cu ultimele cercetări științifice în domeniu. Ne-am străduit, ca să fie mai concret, ca în INDEX-ul lucrării noastre (deși cel mai bogat din toate lucrările europene similare din ultimele decenii, totuși incomplet) să consemnăm existența a peste 700 de specii de plante medicinale utilizate de medicina clasică sau empirică tradițională în trecut și în prezent.

— Prin ce se deosebește „Farmacia naturii” de celelalte lucrări similare apărute la noi sau peste hotare?

— După cum am spus, prin INDEX-ul bogat în specii și prin clasificarea lor după criterii sistematice. Puține lucrări similare europene depășesc un

număr de 200—300 de specii medicinale, or, această listă, ținînd cont că în zona climei temperate există cel puțin 4 000 de specii dintre care peste 1 000 au certe virtuți terapeutice, este mult prea incompletă. Sperăm ca în edițiile viitoare să ajungem la un INDEX cît mai bogat și mai apropiat de adevăr. Un alt aspect ar fi cel al intenției noastre, a autorilor, de a prezenta planetele sub raportul structurii chimice-acțiune farmacodinamică. Cu alte cuvinte nu ne-am mîrginit să întocmim un dicționar de plante medicinale, ci să arătăm că unele sînt superutilizate nejustificat, altele sînt foarte bune prin însuși conținutul lor de principii active, iar altele mai necesită încă mult efort, multe cercetări ca să devină medicamente eficiente. Acest discernămint străbate de la un cap la altul toată lucrarea noastră.

— Ce alte elemente noi aduce „Farmacia naturii”?

— Am căutat, în măsura în care am primit date de la colegii noștri, să consemnăm principalele realizări ale cercetătorilor români în domeniul fitoterapiei și al fitochimiei. Nu este vina noastră dacă nu toți au răspuns solicitărilor noastre, unii dintre colegi motivînd că și ei au în planurile lor personale intenția de a elabora astfel de lucrări. Acestora le dorim succes din toată inima. Dacă totuși nu vor realiza astfel de lucrări, cercetările lor, unele dintre ele, după informațiile noastre, foarte valoroase, vor avea ori cînd un loc de frunte într-o viitoare ediție a „Farmaciei naturii”. În aceeași ordine de idei, considerăm binevenite toate informațiile sau datele privitoare la utilizarea plantelor în medicina noastră tradițională. Un alt element nou ar fi prezentarea sistematică a

speciilor, o nomenclatură adecvată, științifică și populară, denumirile speciilor prezentate, fiind transcrise și în limbile popoarelor învecinate sau în limbile naționalităților conlocuitoare. Dacă din punct de vedere al descrierii plantelor în scopul recunoașterii lor, al momentului optim pentru recoltare și uscare, al datelor privind agrotehnia speciilor de cultură, al compoziției chimice, al acțiunii farmacodinamice și utilizării lor, lucrarea are un caracter tehnic și practic, ea oferă, în același timp, celor care o consultă, și posibilitatea de a ataca noi căi de studiu și cercetare pentru un număr de plante mai puțin cunoscute și mai puțin studiate. Sub acest aspect ea se adresează deopotrivă și tinerilor cercetători.

— Care sînt intențiile de viitor ale autorilor „Farmaciei naturii”?

— Am dori să reinviem pe baze noi, științifice, fitoterapia tradițională a poporului nostru. Am dori ca medicii să cunoască mai bine medicamentele vegetale, acțiunea și eficacitatea lor și să colaboreze la diversificarea sortimentului de medicamente pe care natura ni le pune la dispoziție. Pe lîngă ceaiurile medicinale clasice, atît de mult uzitate, se pot indica și alte ceaiuri, mult mai eficiente și cu o rază terapeutică lărgită. Mărturisim că intenția noastră principală este aceea de a asigura 80 la sută din medicamentele pe care le solicită omul prin ceea ce ne oferă natura. Sintem absolut siguri că astfel, prin intensificarea fitoterapiei ca bază a tratamentului profilactic și curativ, numărul bolnavilor care suferă de boala de medicamente, va scădea simțitor.

VICTOR NIȚĂ ■

O invenție despre care se vorbește:

Roata motoare

Cărțile, toate câte se scriu, despre invenții și inventatori sînt, mai mult sau mai puțin, romanțate. Lumea are trebuință de romanțuri, lumea vrea ca istoria să pună la începutul fiecărui capitol un dram de mister și puțină minune. Și astfel, momentul acela cînd mașina nouă începe să meargă ori cînd, în sfîrșit, se petrece nu știu ce reacție chimică extraordinară, e totdeauna către seară. Inventatorul e ostenit, totul pare să fi fost în zadar, dar mai încercă, pentru o ultimă oară, să pună în mișcare obiectul ori să combine niște substanțe. Și noul, iată, se produce!

Citiți, vă rog, cărțile despre inventatori și veți vedea că, indiferent cine-i autorul — și indiferent la ce domeniu se referă — el se va crede obligat să formuleze următoarea întrebare: Cine oare și-ar fi inchipuit că tocmai atunci, la ceasul acela tîrziu de seară, în orașelul acela de provincie se puneau bazele cutărei mari revoluții în știință ori tehnică?

Vom încerca să vă povestim istoria unei remarcabile invenții românești renunțînd la această întrebare. Dacă n-o scriem și noi, nu e pentru că vrem neapărat originalitatea, ci pentru că e foarte greu să stăbulești în ce măsură o invenție va schimba fața pămîntului.

La 31 decembrie 1969, la orele 19,30, motorul a început să meargă. În jurul lui se găseau patru oameni, ultimii care, cu excepția aceluia din secțiile cu foc continuu și a personalului de pază, se mai aflau în întreprindere: inginerii Ștefan Aramă, Cezar Ferat și Ștefan Dașchievici și tehnicianul Theodor Turcescu.

Ar trebui să scriem că cei patru au dat un chiot de fericire și s-au îmbrățișat. Ar fi să spunem un neadevăr. Nimeni nu-și amintește prea bine ce s-a întîmplat atunci. Cei patru știu doar atît că motorul — pe numele lui tehnic ROATA MOTOARE — a mers și că asta era lucrul cel mai important. Nu e necesar să intrăm prea mult în amănunte.

După ce, începînd cu anii 1972, noul tip de motor — din care întreprinderea „Progresul” din Brăila și atelierul ei de prototipuri produsese de-acum mai multe zeci de bucăți — e pus să-și dea măsura puterilor și a noutății sale pe o seamă de utilaje grele, precum încărcătoare, compactoare, excavatoare, macarale și dragline, după ce aceste utilaje fac felurite demonstrații în fața specialiștilor, la 25 iulie 1975 O.S.I.M.-ul acordă „Motorului hidrostatic cu carcasă rotativă și două regimuri de func-

ționare” brevetul de invenție cu numărul 37 790.

În domeniul utilajelor grele, țările și firmele producătoare au îndreptat cercetarea în direcția unor tipuri de motoare — și, respectiv, de transmisii — noi: hidromecanice, electrice și, de cîtuva timp, hidrostatice. Motorul hidrostatic se montează chiar în janta roții. El primește energia de la un grup de pompare a uleiului. De la punctul de comandă, roțile motoare sînt puse în mișcare deodată sau în parte, după cum e cazul. Fiindcă utilajele grele au cu totul alte probleme de rezolvat decît majoritatea covârșitoare a mașinilor funcționînd cu motoare cu piston, e de înțeles că în destule situații e nevoie ca roțile să aibă, fiecare în parte, sarcini diferite. Vă imaginați că un utilaj care folosește în locul clasicului motor cu piston și a transmisiilor mecanice, hidromecanice ori combinate un motor fixat chiar în janta roții este, practic, un alt soi de utilaj. „Roata motoare” e un fapt și toți cei care au avut ceva de zis în privința fabricației de masă au avut, într-o măsură sau alta, dreptatea lor. Trecerea de la producția unui tip de utilaje, producție bazată pe o imensă experiență și cu rezultate perfect controlabile, la o alta, de natură a revoluționa întreg domeniul nu e o treabă care se face de la un an la altul și nici măcar de la un deceniu la altul. „Roți motoare” s-au mai inventat în lume. Cu reductoare de viteză, e drept, adică un tip hibrid, mai puțin compact și cu rezultate inferioare celor de la Brăila. „Problema”, prin urmare, nu e nouă. Important însă e cum o rezolvă fiecare. Inginerii și tehnicienii Institutului de cercetări și proiectări pentru utilaje de construcții din Brăila, împreună cu întreprinderea de utilaj greu „Progresul”, au ajuns la o soluție excepțională. „Pentru noi, zice inginerul Ștefan Aramă, dosarul „roții motoare” ca invenție este închis. Noi, cei care am făcut-o, sîntem convinși de virtuțile ei. Altfel nu ne-am fi zbatut atît ca s-o impunem. Dosarul utilizărilor ei însă nu e deloc închis și aici vor apărea lucruri importante. Dacă roata motoare va fi sau nu folosită curînd și în proporție de masă în industriile de utilaj greu de la noi și din lume, asta e o chestiune pe care numai timpul o pune la punct. Dar că „roata motoare” va găsi utilizări greu de prevăzut azi în domenii unde se cere tracțiune puternică, e neîndoielnic”.

La intrarea în hala pentru fabricarea prototipurilor de la I.C.P.U.C. se găsește celebra deviză a lui Nansen: „Ai reușit? Continuă! N-ai reușit? Continuă!” Tot aici se mai află, scrise cu literă mare, ca să le poată citi de la distanță fiecare, cuvintele unui revoluționar de profesie: „Gîndurile se judecă după fapte, iar faptele după rezultate”. De unde ideea că istoria „roții motoare” stă sub semnul unei duble ambiții, pragmatice și filosofice. Istoria fabricării „roții motoare” e plină de numele unor oameni care s-au simțit obligați profesional să treacă de partea cauzei noului. Inginerul tehnolog Gheorghe Cuzmin, bunăoară, a devenit unul din cei mai pasionați susținători ai ideii. Argumentele lui sînt foarte serioase, dacă ținem cont că tehnologia și fabricarea propriu-zisă de serie i se datoresc în cea mai mare măsură. Spre deosebire de persoanele care discută de la o anumită distanță soarta invenției, fără să-i cunoască în detaliu tainele și, plecînd de aici, marile deschideri ce le dă prioritatea unei invenții importante într-un domeniu atît de vast cum este acela al mașinilor și utilajelor grele, inginerul Gheorghe Cuzmin știe să spună mai întîi cum pot fi înfrînte greutățile și abia după asta ce greutăți se ivesc la punerea în fabricație a unui produs nou. Inginerul Virgil Constantinescu, directorul I.C.P.U.C.-ului și omul care în acești ani-proces ai traducerii în viață a invenției a formulat întotdeauna punctul de vedere cel mai bine argumentat, adică acel punct de vedere care nu poate fi niciodată contrariat și care, deși în unele situații ar părea să nu slujească din toată convingerea ideea se vadește a fi pînă la urmă cel mai drept, începe orice discuție despre „roata motoare” cu o prezentare a tipurilor de motoare și sisteme de transmitere a mișcării în domeniul utilajelor grele pentru a dovedi dificultatea problemelor ce le ridică trecerea de la o etapă la alta și, totodată, pentru a demonstra că nu tot ce este vechi e și de lepădat. În procesul noului există destule lucruri cu vechime care vor avea, încă mulți ani înainte, o seamă de argumente economice de partea lor. Inginerul Virgil Constantinescu scoate ca principalele probleme se ivesc și se vor mai ivi în exploatarea utilajelor dotate cu roți motoare, deși în unele situații — ca, de pildă, în fabricația mașinilor ce trebuie să lucreze în pantă și pe teren accidentat ori frîmțat — „roata motoare” apare ca fiind soluția cea mai convenabilă. Un tractor, cum știm, este o mașină complexă, care cere o anumită știință din partea tractoristului. Cu toate acestea, orice mecanic e în stare să repare un tractor. La utilajele dotate cu „roți motoare” fiind vorba de hidrostatică, e nevoie ca mecanicii și cei care le exploatează să aibă o pregătire specială, hidrostatică fiind un domeniu cu multe finețuri tehnice. Nu se știe,

deocamdată, cît de sigure sînt în exploatarea felurite categorii de utilaje dotate cu „roți motoare”. De aceea, trebuie mers înainte în fabricația lor, dar cu o intensă prudență sau, mai bine zis, cu o sănătoasă prevedere.

Pînă în prezent au fost efectuate mai bine de 60 000 ore de probe cu diferite prototipuri de utilaje cu „roți motoare”. Între acestea, încărcătoare de 45,80 și 120 de tone, Macaraua Hz 25, Excavatorul P 603, Compactatorul CTV 45, dragline, remorci active, combine CAF, trolii miniere, betoniere speciale. Unii consideră că trebuie efectuate încă probe, alții socotesc rezultatele perfect concludente. Unii gîndesc că dificultățile în exploatarea vor întîrzi fabricația de masă pînă ce nivelul general de cunoștințe al celor care vor lucra pe noile tipuri de utilaje va da certitudinea că utilajele sînt pe mîini bune. Unii au mai multă încredere în oameni și cred că pregătirea forței de muncă specializată se poate face din mers și că viitorul imediat este al mecanicilor cu o pregătire superioară. Părerea inventatorilor „roții motoare”, părere susținută de studiile de aplicabilitate în situațiile în care e nevoie de forțe de tracțiune considerabile, e că în scurtă vreme hidrostatica va fi calea cea mai convenabilă în industriile de utilaj greu. Dealtfel, marele interes manifestat de unele firme străine pentru invenția românească, mai bine zis pentru soluția românească la problema încă deschisă a „roților motoare”, spune destul de calitatea ei. Un exemplu: dacă un încărcător frontal francezesc de mică putere abia atinge viteza de deplasare de 9 km/h, tipul de încărcător frontal de 120 CP care a fost proiectat la I.C.P.U.C. și urmează a fi fabricat la Iași poate atinge 45 km/h. Luînd în considerație interesul manifestat de unele întreprinderi constructoare de mașini, precum și studiile pentru producerea camioanelor de mare tonaj dotate cu roți motoare s-ar putea afirma că lucrurile merg pe drumul cel bun și că ideea a găsit înțelegerea forurilor care pot face din ea un remarcabil fapt al industrializării socialiste.

Și în tot acest timp, la întreprinderea de utilaj greu „Progresul” din Brăila, într-una din halele sale, în condiții de lucru foarte dificile, va continua să-și facă datoria bătrînul, de acum, încărcător frontal de 45 CP, dotat cu „roți motoare” cu mulți ani în urmă, pe vremea cînd chiar și partizanii de azi ai ideii stăteau și se întrebau dacă motorul hidrostatic e un fapt real sau doar una din acele treburi în jurul cărora se face, fără cine știe ce temelie, vîlvă. Nu-i exclus ca scepticii mai noi să privească plini de aplomb bătrînul încărcător și să zică: ei, da, lucrul vechi, uite, merge, nu face mofurti, nu pune probleme! Se cunoaște că e un lucru vechi, gîndit, probat, verificat!

TUDOR OCTAVIAN ■

Enigme de piatră și erori de interpretare

În ultima vreme, o problemă care a stîrnit atenția cercetătorilor, a specialiștilor — și nu numai a lor — s-a amintit aici numele poetului Ion Gheorghe — se referă la asemănarea unor formațiuni geologice (de forme, structuri, compoziții și mărimi diferite, descoperite în cîteva locuri) cu formele sculptate. Numite de specialiști „concrețiuni grezoase”, atribuite de alții omului, asupra acestor formațiuni s-au formulat puncte de vedere diferite, uneori controversate, sau unele teorii mai mult sau mai puțin argumentate științific. Aparțin ele omului sau sînt creații ale naturii?

De curînd m-am oprit în fața Muzeului județean Bistrița-Năsăud, frapat fiind de o astfel de formă (formațiune) de proporții impresionante, care mi-a atras atenția prin linia ei stilizată. M-am adresat geologului Ioan Chintăuan, din Bistrița, cu scopul de a afla punctul său de vedere.

— Studiînd formațiunile geologice din N-E Transilvaniei, în special sedimentele din această zonă, am identificat în depozitele groase de nisipuri sarmațiene, numeroase concrețiuni grezoase (s.n.) de forme foarte diferite, pe care le-am întîlnit, student fiind, pe dealul Feleacului. M-am oprit asupra lor deoarece constituiau o problemă necunoscută, adică necercetată.

— Vă rog să explicați cum iau ele naștere?

— Se știe despre ele că sînt formate prin cimentarea nisipului de către carbonatul de calciu, deși din soluțiile care circulau — și circulă — prin depozitele nisipoase respective, cimentare în jurul unui centru nucleu de naturi diferite, fie fragmente de roci, fie valve sau cochilii. Pornind de la concrețiunile sparte am vrut să le determin nucleul. La foarte multe, n-am găsit nici un nucleu de altă natură, la altele, fragmente de roci dure, de valve și cochilii. Cercetînd deschi-

rile naturale ale fragmentelor respective, foarte numeroase în județul Bistrița-Năsăud (Rusu Birgăului, Sărătel-Arcalia, Tigău, Galații Bistriței, Căianu Mare, Domnești și altele), am constatat în nisipurile respective, stadii incipiente de formare a acestor concrețiuni, putînd să identific, începînd de la germe, toată evoluția lor. (n.n. — Desigur, explicația științifică — bazată pe probe și argumente, pe analiza de laborator — a geologului Ioan Chintăuan este mult mai complexă, explicație pe care, dealtfel, o va argumenta într-o lucrare amplă, în viitorul apropiat).

— În continuare, aș dori să vă referiți la forma (concrețiunilor), la asemănarea lor cu formele sculptate, sau cu așa-zisele „forme umanizate”. Ce semnificație are utilizarea lor în ornamentare? Există cumva credințe, păreri ale localnicilor în acest sens?

— Prin forma lor, au atras atenția localnicilor care le-au colectat pentru a le utiliza în ornamentul gospodăriilor lor. Le aflăm în localități precum Sărătel, Să-

rata, Domnești, puse în fața stîlpilor de la poartă, lîngă băncile din fața casei, în fața stîlpului de lemn din gospodărie.

— Este vorba, deci, de forme (mai) implinite, mai „spectaculoase”, „stilizate” în care se putea identifica ceva, sau prin care, mai bine zis, oamenii identificau diferite obiecte sau ființe.

— Întocmai. Ca dovadă că formele care nu semănau cu ceva anume le spîrgeau și le foloseau în construcția caselor.

— În ce măsură aceste forme ne pot duce cu gîndul la Brăncuși și desigur la mulți sculptori contemporani?

— Se știe faptul că Brăncuși cunoștea astfel de forme (de concrețiuni) pe care le privea îndelung. Referitor la descoperirea (concrețiunea) pe care o avem depusă — deocamdată — în fața muzeului și pe care ați văzut-o, am botezat-o „IDOLUL” sau „NECUNOSCUTUL”. Am adus-o de la Castelul Sărata. Localnicii spun că ar fi fost pusă în picioare, în parcul castelului, la îndemnul unui grof.

— Colecția specială din cadrul muzeului vrea să ilustreze...

— Întreg acest proces genetic, cu intenția de a dovedi:

1. Formele atribuite de unii omului sînt de fapt creații naturii (s.n.).

2. Pentru a arăta fenomenele geologice care au avut loc în depozitele nisipoase sarmațiene din momentul depunerii acestora și pînă azi (s.n.). (Deci, geneza unor astfel de forme într-un strat nisipos gros, datorită proceselor fizico-chimice ce au avut loc — și au loc — în formațiunile sedimentare respective).

— Referitor la varietatea tipurilor care este explicația acestora?

— Desigur, un aspect foarte important este faptul că se formează și alte tipuri de concrețiuni, prin același proces, sau printr-un proces asemănător, de tipul concrețiunilor feroase, feromanganose și manganoase, care sînt de fapt o concentrare a elementelor respective în noduri cu o deosebită importanță practică economică. Acestea din urmă se formează și azi în marile bazine acvatice, pe fundul mărilor și oceanelor lumii, și nu în puține locuri se și exploatează.

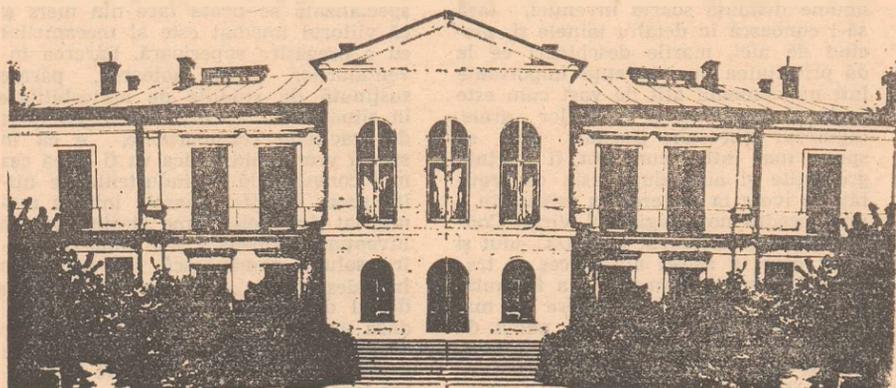
— O altă problemă este aceea a formelor (formațiunilor) erozionale care a stîrnit și stîrnește în continuare discuții, existînd chiar o varietate a accepțiunilor, a interpretărilor. Pozițiile controversate atestă acest lucru. Cum se explică deci apariția formațiunilor erozionale, unele de proporții mari și care sînt incluse de unii în categoria sculpturilor megalite?

— Aceste formațiuni sînt rezultatul agenților atmosferici (apă, vînt, variații de temperatură etc.) asupra unei succesiuni de roci, diferite ca duritate și granulație. Pe lîngă cele mai cunoscute, foarte multe pot fi văzute în Rezervația geologică „Ripa cu păpuși” de la Domnești (jud. Bistrița-Năsăud). Lucrarea pe care o pregătesc se află în stadiul terminării analizelor și se va referi tocmai la concrețiunile grezoase și formațiunile erozionale (s.n.) din N-E Transilvaniei, urmărind să le explice din punct de vedere al genezei și acțiunii agenților atmosferici.

VIORIEL SÂMPETREAN ■

MUZEUL LITERATURII ROMÂNE, DUPĂ DOUĂ DECENII

O incintă în care testamentul Văcărescu — „creșterea limbii românești și-a patriei răsună viu pentru contemporani

Există, spunea cineva, un duh al caselor, un fel de liant, de ciment invizibil, care ține coerente zidurile, acoperișurile, ferestrele, un ce aparte care face ca o clădire să nu fie un spațiu locativ, un adăpost sau un mausoleu, ci o casă, iar uneori o casă-templu. O astfel de casă este Muzeul literaturii române din București.

Am spus casă-templu, fiindcă aici, cel mai adesea, oamenii intră nu în grupuri conduse de ghizi, ci singuri. Intră împinși de un resort lăuntric, subtil ca și acela al evlaviei, imens ca și acela al iubirii, imperativ ca și acela al unei datorii. Intră ca să-și depună omagiul, intră să celebreze printr-un popas — printr-un popas de reculegere în fața unor pereți prea grei de geniu, a unor vitrine prea grele de străluciri — niște oameni și niște cărți.

Am spus casă-templu, fiindcă acest muzeu, care-i o uriașă colecție, o uriașă tapiserie de documente îmbrăcând pereții a 12 săli, e, în același timp, o incintă intimă, în care respiră, emană idei, oficiază ritmuri suave de sentimente, în spatele documentului, ca după o străvezie cortină a timpului, niște oameni. Niște oameni care ne sînt aproape. Niște oameni care sînt scriitorii acestei țări. Printr-o știință subtilă de aranjare a documentelor, de distribuție a detaliilor și accentelor, de exprimare a indicibilului și inefabilului, tot ce se vede, adică filele manuscrise, fotografiile, fotocopiile, facsimilele, edițiile princeps, scrisorile și albumele de familie, cărțile cu autografe și adnotări, tablourile, mobilierul de epocă, întreg cadrul de viață în care s-au petrecut niște vieți, în care s-au săvîrșit niște opere, se prezintă în fața vizitatorului nu numai ca o prelegere esențializată, riguroasă în precizia ei științifică, dar și sugestivă, uneori metaforică, totdeauna apropiată și caldă, dezbrăcată de valoarea strict documentară, de sfințenia pe care o conferă timpul, de

deschis, sub direcția academicianului Perpessiciu, acest muzeu-sanctuar al literelor române și al slujitorilor lor, nu poate scăpa nimănui. Cele mai multe dintre documentele cuprinse în muzeu, încuiate în arhive particulare, ignorate adesea chiar și de posesorii lor, erau neștiute, erau, în cel mai bun caz, accesibile doar specialiștilor, nevoiți a se angaja, ca să le descopere, în veritabile expediții de arheologie papetieră, pentru a-și scoate, la capătul unor lungi eforturi, niște copii de uz personal. Dar elevul, studentul, marele public? Toți cei interesați de universul intim al vieții și al creației scriitorului, de geneza operei sale, adesea esențială pentru înțelegerea omului și fixarea operei, erau siliți a-l crede pe cuvînt pe istoricul literar, adesea zgîrcit (tocmai prin lipsa

țiat scriitorii în legătură cu mediul lor natural și cu contemporanii lor, în felul deprinderilor, în rezultatele activității lor și în răsunetul acesteia, adică tot ațtea lucruri pe care nu le găsim niciodată grupate laolaltă într-o expunere și în forma prezentării directe, vii și convingătoare a imaginii văzute“.

„O istorie vie, văzută“ a literaturii române, de la origini și pînă în zilele noastre: acesta e Muzeul literaturii române, muzeu care, astăzi, la jubileul celor două decenii de existență, se înfățișează ca un mare tezaur, ca o comoară de conștiință și artă, ca o inestima-

Legenda Luceafărului

A fost odată ca'n prorii

A fost ca micădată

Din unde mai imperatorii

Un ghioceal de fată

Un gâmpac

Și ea una la primă

Și mandri și beți celi

Ca și Feisora într-o feli

Și laudă mîre steli

Pe se vede azi, și vede mâine

Și astfel dorința e gata

Et o primă de repătămînă

Și ca dragi fete

Cam ca pe uate și răzîmă

Văzînd ală ei temple

De drul lui și incana

Și mîflet se imple

Facsimilul „Luceafărului“ — o filă nemuritoare a literelor române.

magia arhivistică. În măsura în care rămîne, ne dau a înțelege organizatorii muzeului, documentul e neperisabil, în primă și ultimă instanță, ca document uman. Cei ce au exercițiul mai îndelung al verbului știu cît de greu se supune cuvîntul, cît de refractar și de rebel este el pînă să capete plasticitate și vibrație de membrană, astfel încît să poată reține, pe placa lui, respirația, timbrul, duhul sau viața aceluia ce l-a lăsat să umble prin lume. Și, de aceea, cei ce intră aici, în muzeul de pe strada Fundației, sînt tulburați întîlnindu-se, în documente, cu glasul, cu respirația, cu duhul și viața lui Eminescu, Caragiale, Creangă, Rebreanu, întîlnindu-se, dincolo de documentul unor opere, cu documentul unor existențe. Și de aceea, poate, ei intră în aceste documente, în universul lor tulburător, cu emoția cu care ai pași sub bolta unei basilici sau a unei săli de concert. Sau într-o casă-templu.

Actul de mare cultură semnat cu două decenii în urmă, în 1957, cînd s-a

documentului!) la acest capitol, în cazul fericit în care respectivul istoric nu era cumva înrobitor al concepției, nu totdeauna profitabile, în virtutea căroa viața omului ar fi una, opera ar fi alta.

„O istorie vie, văzută“...

Dintre multele prețuiri acordate muzeului, subliniindu-i însemnătatea, revelîndu-i unicitatea, transcriem două, emanînd de la două mari personalități ale culturii noastre:

„Prin Muzeul literaturii române — scria Constantin Daicoviciu — se împlinesc, pentru literele române, o lacună dureroasă și un cardinal deziderat: cunoașterea genezei operelor literare, cunoaștere fără de care înțelegerea artistului și receptarea operei nu poate fi deplină“.

„Perpessiciu și colaboratorii lui — scria Tudor Vianu — au strîns documente cu mare pricepere, ne-au înfă-

O dată
artistice ale
și cinstirea, aș
din generație

bilă mărturie a neslăbitei griji, a înaltei atenții acordate de partid și de stat culturii române, literaturii române, trecutului, prezentului, viitorului lor.

Ce cuprinde acest muzeu? Iată, transcrise sumar, cîteva date:

• Peste 300 de colecții, cu zeci de mii de manuscrise și piese iconografice, peste 50 000 de cărți cu valoare documentară (cărți cu autografe și adnotări ale scriitorilor, cărți cu propria lor „istorie“, tangentă sau implicată istoriei literelor române), obiecte care au aparținut scriitorilor, relicve de orice fel, cu valoare științifică sau doar afectivă, ilustrînd viața, activitatea, gîndurile, preocupările, pasiunile, slăbiciunile, faunescul sau omenescul dintr-un artist, enigmaticul sau sondabilul lui, statură sau blajînatatea lui (sau statu-

In timpul nopții,
pe linia de montaj,
unele autobuze „me
cu frinele puse

Este ora 0 și 3 minute, după ce a lectric de la poarta marii întreprinderi bucureștene „Autobuzul“. După un venit“ ofițerul de serviciu, inginerul sile Vasiliu, îmi oferă un registru g procesele-verbale ale celor care f serviciu noaptea. Interesantă lectu rețea de oameni, mereu alții, dep mod obștească activități gospodărești prevenire: supraveghează un trar verifică punctele de pază, constată lipsește etc.

— Dar altfel de probleme, te zicem, nu se ivesc?

— Ba da. Chiar în noaptea cea puțin timp înainte, un maistru de la taj final autobuze mi-a cerut două r re. Am rămas puțin uimit fiindcă viziunea cu motoare pentru lin montaj trebuia făcută încă din cur lei. L-am ajutat să le primească; c era o problemă de aprovizionare.

Și din acest moment problema sa blemele aprovizionării au apărut to pul pe parcursul documentării, ca u motiv destul de supărător.

Am plecat spre secție împreună general Vasiliu și șeful de echipă Neamțu, prezent noaptea tot pe

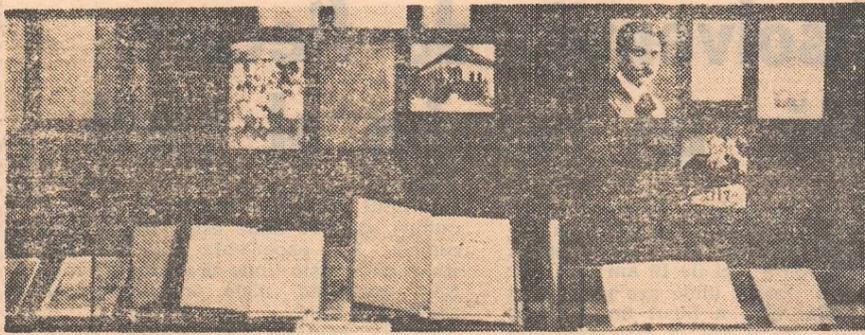
Afiș anunțînd apariția revistei „Manuscriptum“ (1970)

Festivitatea decernării Premiului Perpessiciu al revistei „Manuscriptum“ (de la dreapta la stînga: Al. Dima, Al. Rosetti, Șerban Cioculescu, Al. Oprea).

rescului stire" —

retușind erorile, precizând informațiile, lărgindu-le cadrul, astfel încât imaginea acestei fantastice, uriașe, nespuse de bogate și nespuse de seducătoare lumi, înălțând mindria și demnitatea celui ce vine în contact cu ea, crește de la sală la sală, de-a lungul vitrinelor (extrem de elegante și totodată discrete) cu cărți, manuscrise, fotocopii, fotografii, cuprinzând vieți împletite cu opere, de la clasicii la autorii contemporani. ● La parter, o sală destinată expozițiilor cu caracter comemorativ-aniversativ (ocupată, la ora de față, cu o expoziție dedicată Independenței, după definiția eminesciană „suma vieții noastre istorice”) și, lângă ea, două încăperi care reconstituie, cu piese originale, cenacul lui Al. Macedonski și camera de lucru a lui Mihail Sadoveanu. Momentul este, regizoral, bine gândit, ca un „respiro”, dar și ca o instruire de o altă factură, întreprinsă prin alte mijloace, după lungul excurs printre documente, printre hirtii. Spre deosebire de atâtea case sau încăperi memoriale cu o anumită rigiditate muzeală, aici s-a izbutit a se păstra, cu mijloace fine, sugestia prezenței celor doi. Te aștepti, în camera Macedonski, între mobilele baroce, fastuoase ca și stăpînul, să auzi, dintr-o clipă într-alta, vocea maestrului, cu efecte de poză sau de postură, stăpînind valurile de electricitate ale unei săli cucernice sau în delir, abil strunită. (De fapt, vocile scriitorilor se pot și auzi, muzeul avînd o „fonotecă de aur” și, lângă ea, o filmotecă.) Din-

În sălile muzeului: „o istorie vie, văzută” a literaturii române, de la origini pînă în prezent.

operă, toate actele, documentele, probele, toate elementele psiho-fizice ce exprimă sau înconjoară viața, activitatea, creația scriitorilor, astfel încît cercetătorul de mîine, pornind de la un document aparent fără nici o însemnătate (cel puțin pentru ochiul nostru de azi!), să ajungă la concluziile lui, să mediteze la fenomene și fapte ce pot propune o viziune nouă asupra unui autor, a unei cărți, a unui curent, a unei epoci.

Și mai e o ambiție, care privește și ceea ce — în muzeu — nu se vede.

...și ceea ce nu se vede (și totuși se vede!)

Tot ce am văzut pînă acum, ne spune criticul și istoricul literar Alexandru Oprea, directorul muzeului, reprezintă cadrul material, pipăibil, reprezentat „muzeul real”, sau „de facto” al literaturii române, ceea ce, desigur, înseamnă mult, dar nu e totul. Ambiția organizatorilor a mers mai departe. Ambiția lor a fost să edifice și un muzeu „în plan spiritual”, un „muzeu imaginar” al literelor române, un muzeu mult mai mare decît clădirea în care sîntem, un muzeu pe măsura dimensiunii, a importanței literaturii noastre.

Aceasta înseamnă: ● editarea unei reviste „Manuscriptum”, una din cele mai prestigioase publicații științifice aflate astăzi la îndemîna publicului, un fel de „muzeu” oferit cititorilor din întreaga țară (dar și cu sute de abonamente peste hotare, mărturisind, deopotrivă, interesul specialiștilor de aiurea față de fenomenul literar românesc și atenția față de demersul, adesea deschizător de noi orizonturi, al revistei, în planul valorificării moștenirii literare); ● editarea „Bibliotecii Manuscriptum”, cu colecția ei, celebră de-acum, de „dosare” (precum „Procesul Caragiale-Caion” sau „Dosarul unei crime politice: Nicolae Iorga”, adevărate evenimente ale genului); ● „Teatrul Manuscriptum”, care înscenează, la sediul muzeului, texte dramatice necunoscute sau ne jucate niciodată, emanînd de la nume de frunte ale literaturii noastre; ● expoziții comemorative republicane ale scriitorilor clasici (Emi-

nescu, Creangă, Caragiale, Alecsandri, Vlahuță ș.a.), expoziții itinerante prin țară (Sahia, Sadoveanu, Slavici ș.a.) și peste hotare (Eminescu, Panait Istrati); ● dezbateri științifice pe varii teme (precum, recent, cea despre literatura română în manualul de școală, reproducus de revista „Luceafărul”); ● elaborări de diferite analize și exegeze ale documentelor care intră în patrimoniul muzeului; ● asistență la realizarea unor muzee și case memoriale; ● patronarea unui cenacul sui-generis, intitulat „Rotonda 13”, consacrat evocării unor figuri ilustre (uneori uitate!) ale literaturii noastre, cenacul care, sub conducerea acad. Șerban Cioculescu, concurează (zic cei ce i-au fost musafiri) cenacul lui Lovinescu, deși, ca și la „Junimea”, gluma primează, cenacul fiind, cu alte cuvinte, mai mult junimist, așa cum șeful lui e un maioreșcian declarat. ● „Caravana M.L.R.”, adică deplasări ale cercetătorilor muzeului, împreună cu alți specialiști, prieteni ai M.L.R., în diferite locuri din țară (din doi în doi ani, de pildă, în străvechea vatră pastorală a Vaideenilor, din județul Vâlcea), prilej de dialog cu specialiștii locali și de investigații folclorice. ● Într-un cuvînt, un complex de activități, înconjurînd zidurile muzeului, deschizîndu-l spre țara întreagă, cu un rol și cu un efect din cele mai vii, mai pregnante, în cunoașterea tezaurului literaturii noastre, în educația estetică și patriotică a românilor.

Se conturează, din toate acestea, dincolo de un program generos de intenții, riguros urmărit și realizat, o activitate științifică de primă mărime, mai exact, un spirit științific exemplar prin cuprindere și prin adîncime, prin nouitatea demersului, prin implicarea în viață, o operă care, și din acest punct de vedere, așază Muzeul literaturii române printre instituțiile muzeale cu valoare de referință.

Ce-i putem ura Muzeului literaturii române, acum, la jubileul celor două decenii de existență? Îi urăm — citîndu-l pe academicianul Alexandru Philippide — să fie, ca și pînă acum, „un monument trainic și în continuă dezvoltare, de mare preț pentru cinstirea scrisului literar românesc” și a limbii noastre...

ILIE PURCARU ■

Fotografii: EMANUEL TÂNJALĂ, M.L.R. ■

...e onoare este punerea în valoare a marilor creații literare și, în primul rînd, reliefaarea, studierea, aprofundarea se cuvine, a minunatei opere culturale făurite și transmise, erație, de talentatul nostru popor.

NICOLAE CEAUȘESCU

Coșbuc, cu adnotările poetu-ntreaga bibliotecă de clasici cezi, minuțios adnotați, a lui Pom-Constantinescu). ● Un „sanctuar” restituiind conștiinței contem- monumente inestimabile ale liturii noastre vechi, o impresionantologie a tipăriturilor din veacuri-IV—XVII, modele arhaice de sensiate, gîndire, limbă, care uimesc robustețe și strălucire, care ne leau trecutului printr-o idee poate și mai loasă decît ideea esteticului: confa unității și permanenței noastre. a etaj, 12 săli înțesate de documenina din ele consacrată în întregi-lui Eminescu), care-l conduc pe vior prin întreaga lume a literelorâne, preluînd datele stăpînite ini- de acesta, îmbogățindu-le succesiv.

colo, la Sadoveanu, sugestia e și mai deplină. Cărțile cu cotoare scumpe ard potolit în rafturi, ca văpăile într-un cămin. Fotoliul (celebrul fotoliu, pe care-l știm din atîtea fotografii cu Sadoveanu) păstrează parcă, în catifeaua gălbuie, urma stăpînului, căldura lui, așa cum uriașul covor de Buchara, întins lenes și somnoros pe parchet, păstrează urmele unor labe de urs, încălțate în mocăniși vinătorești. Parcă Sadoveanu s-a ridicat numai de cîteva clipe, și, după ce a privit termometrul cu barometru agățat pe perete, a ieșit, cu pușca la subsuoară, în preumblare spre unde-va.

Ambiția muzeului a fost — și scurta noastră trecere în revistă a exponatelor s-a vrut, în acest sens, o dovadă — să cuprindă totul. Totul despre om, despre

incție obștească. În întunericul nopții ce-ase de toamnă aleile se disting totuși sor, marcate cu alb, iar petele de roșu e autobuzelor își sugerează îngrămăde-; întreprinderea se luptă cu lipsa de ațiu, multe din produsele ei fiind dez- zitate (temporar) chiar pe străzile din ță (act care, firește, poate tulbura li-ștea vecinilor din blocurile de locuințe), i lipsa unor depozite pentru materiale sute de tone de metal semifabricat fi- d pradă ruginii pînă în ziua cînd intră prelucrat și cei care prelucrează pierd uit timp pînă îndepărtează oxidul roș- t. Aproape mute, privite pe din afară, ele par fără viață. Imagine înșelătoare ndcă în ele, aidoma ca în timpul zilei, tmul muncii este permanent, pulsînd ca inimă uriașă printr-un lung șir de co- xiuni.

În secția prelucrării metalice ne întîmpi- chipuri foarte tinere de băieți și fete re strunesc strunguri, raboteze sau alte așini de așchiat.

— N-avem nici un absent nemotivat, clară nu fără mindrie maistrul Gh. aican, care răspunde în noaptea aceasta un atelier principal.

— Cu atît mai bine, dar în pontajul oducției se vede totuși o lipsă, aceea a or repere.

— Pentru un inel mic, vă spun imediat cîă, trebuia să primesc semifabricatul la secția C.S.C. Am 32 de repere întir- te și toate din pricina aprovizionării cu aterie primă.

— Ați luat legătura cu C.S.C.-ul?
— De ce? Tot nu mi-ar da mie satis- fție pe loc.
— Adresați-vă inginerului de serviciu pe cție.

— N-avem așa ceva.
— Și considerați că n-ar fi necesar?

— N-aș spune nici ba, nici da, este trea- ba conducerii.

Indemnul meu vizare informația ante- rioară precum că în fiecare secție este asigurată o asistență tehnică de nivel superior de către un inginer. Pînă la urmă, trecînd prin toate secțiile, informația s-a dovedit a fi total falsă.

În secția C.S.C. produsele încep să ca- pete contur. O bucată mare de tablă on- dulată, parcă tăiată cu un foarfece uriaș, este podeaua unei autoutilitare. Cu sudură prin contact i se aplică niște jumătăți de lighene adînci, aripile. Pe un cadru rota- tiv un sudor „coase” electric lonjeroane ca ale unui fuzelaj de avion: este carca- sa întimă a viitoareii caroserii de autobuz. Alături un om cu mînuși de protecție in- tînde niște sîrmă subțire.

— Păreți supărat, este adevărat?
— Omul ne privește puțin iritat — cine om mai fi și noi? — dar se antrenează totuși în explicații.

— Cum să nu fiu?! Am 32 de sudori în echipă și trebuie să realizez pînă diminea- ță 6 autobuze mari, structurile vreau să zic. Dacă fac 5! Îmi lipsește amărîta asta de sîrmă pentru sudură în mediu protejat. Am răscolit toată secția și am adunat ca- petele găsite aruncate.

— V-ați adresat cuiva?
— Cui? Am vorbit cu ofițerul de ser- viciu, dar el ce poate să facă? Are sîrma în buzunar?

— Eu sînt ofițerul de serviciu, spune in- ginerul Vasiliu. Cu mine ați vorbit: este vorba de un defect de aprovizionare.

— O fi, dar asta nu mă consolează cu nimic.

La finele atelierului 1 autobuze din secția C.S.C. (inițialele se traduc: con- structorii, șasiuri și caroserii) stăm de vorbă cu maistrul Wilhelm Culda.

— Avem greutăți în aprovizionarea cu piese. Lipsesc multe repere, mărunte e drept, dar din așa ceva facem autobuzul. T-uri și nipluri. Ni le trimite secția me- canică, atunci cînd ni le trimite.

— Acum: acolo se confecționează piese pentru autoutilitare. Ați putea interveni să le spuneti că sînteți întîrziat?

— Nu m-ar asculta nimeni. Aici ar tre- bui cineva mai mare, un factor de decizie, care să știe totul pe de rost, să poată spune că trebuia aceasta e mai urgentă ca astălaltă. Eu am de asamblat acum 5 caro- serii și voi reuși doar 4. Și chiar pentru aceste 4 voi avea repere nemontate. Totuși voi da drumul produsului pe bandă mai departe. Ulterior trimit oameni să comple- teze ceea ce le lipsește.

Parcurgem liniile tehnologice în conti- nuare unde stau îngrămădite chiar și în- tre spațiile de trecere fragmente din pro- dusul finit. La capătul unei linii finale o echipă de mecanici trebaluiește fără grabă în jurul unor diferențiale. Lăcătușul Dinu Constantin îmi explică:

— N-avem de ce să ne grăbim. Trebuie să montăm 4 autobuze, 4 diferențiale, vreau să zic. N-avem piese decît pentru 3. Ne lipsește niște flanse.

Refac rapid cîteva mici calcule în fața maistrului Ilie Diaconeasa, șef de schimb la montaj final.

— La sudură din 6 autobuze vor realiza 5. La faza următoare din 5, 4. La dum- neavoastră, aici, din cele 4 probabil vor fi gata 3. O îngustare substanțială a pro- ducției pe fluxul tehnologic. Și aceasta numai pe o singură linie de fabricație.

— Noaptea la noi se lucrează uneori parcă pe bijbiite. Mai mereu ne lipsesc diverse materiale și piese. Ați reținut doar că am avut nevoie de 2 motoare. Trebuia să le găsim deja în secție dar nu s-a in-

terestat nimeni. Și aceasta fiindcă unii co- legi se gîndesc numai la ceea ce fac ei și oamenii lor. Vorba aceea, după mine... potopul. Știți că am fost nevoit să deschid noaptea dulapul și să scot piesele de care aveam nevoie ca ochii din cap? Nu erau dosite, ci păstrate pentru a lucra ei, cei care le puseseră acolo, mai lejer. Ar tre- bui cineva să răspundă de coordonarea producției pe verticală, să treacă prin toate schimburile încît să le oblige să lucre- ze în lanț. Cred că acum, după recenta ședință de constituire a Consiliului Națio- nal al Oamenilor Muncii, unde tovarășul secretar general al partidului a întărit ro- lul consiliilor oamenilor muncii, și la noi rolul acestui organism va fi mai puternic, mai eficient. Și cînd spun aceasta mă gin- desc la faptul că am propus de mai multe ori instituirea unui factor responsabil pentru problemele ivite în timpul nopții. Dumneavoastră v-ați gîndit la un inginer fiindcă are și autoritatea tehnică-admin- istrativă necesară. E foarte bine. Aș vrea să vă mai spun că noaptea nu avem nici un dispecer, iar magaziile mari sînt inchi- se. De ce? Noaptea nu se ivesc probleme de aprovizionare și de urmărire?

...Ne oprim la cuvîntul maistrului Ilie Diaconeasa căruia îi dăm perfectă dreptă- te. Mai adăugăm spuselor lui remarca ce nu ne aparține, ci s-a formulat de la sine, pe parcursul anchetei, și anume că noap- tea omul, potrivit naturii sale biologice, lucrează mai din greu, are nevoie de con- diții de muncă dacă nu mai bune, cel puțin egale cu cele din timpul zilei. Contrar, după cum se vede, se irosește destul de multă energie umană.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

Absolvenții, de fiecare dată, un reazim al țării

Discutam cu medicul Buruiană Aurel, medic specialist ORL, inspector la Direcția sanitară a județului Vaslui. Dînsul lucrează aici de 15 ani deși este de fel din Galați, unde are părinții și frații. Mai întîi a făcut un temeinic apostolat de 9 ani la circumscripția sanitară din comuna Albești.

— Care vă sînt cele mai importante impresii din această perioadă? Vă întrebăm asta gîndindu-ne la cei tineri, la cei proaspăt repartizați, care acuză greutăți mai mult sau mai puțin inerente, mai mult sau mai puțin obiective.

— Am fost bine primit și aceasta este cea mai importantă chestiune. Psihologia țaranului este una obișnuită — te porți bine cu el, se poartă bine cu tine, te ajută decisiv atunci cînd ai nevoie. Aș putea scrie un roman despre felul în care, împreună cu soția, am construit dispensarul, despre subterfugurile la care am recurs pentru a face o treabă bună și temeinică. Dar cred că nu vă interesează romanele.

Discutam cu tovarășul Bălănoiu Ion, inspector general adjunct la Inspectoratul școlar al județului Vaslui. Anul acesta, ne spune, le-au fost repartizați 105 educatoare, 85 de învățători, 40 de absolvenți ai Institutelor pedagogice de 3 ani și 55 de profesori, absolvenți ai institutelor de învățămînt superior. Dintre aceștia învățătorii și educatoarele s-au prezentat fără excepție. Dintre profesori nu s-au prezentat 14. Cîteva cazuri? Dragomir Mihai, cu specialitatea geografie, nu s-a prezentat în comuna Bogdana. Cion Gheorghe și Ghiță Valentina, ambii cu specialitatea educație fizică, nu s-au prezentat la Miclești și respectiv la Solești. Că sînt așteptați e de prisos s-o spunem. În legătură cu profesorii de educație fizică, tovarășul inspector general adjunct Bălănoiu Ion este destul de sceptic: „Parte dintre ei

sînt lipiți pe lîngă cluburi și diverse ramuri sportive unde este, firește, mai comod. Din experiența mea vă pot spune că aceasta tinde să devină o linie. Noi, excepționînd niște informări, nu avem ce le face”.

Ne-am deplasat în comuna Duda Epureni unde se petrece de mai multă vreme un eveniment deosebit de frumos. Tinerii Valeriu Penișoară (învățător) și Ioan Gh. Pricop (directorul uneia din școlile generale din localitate) s-au dăruit trup și suflet artei tinere angajate și revoluționare. Ce important este că acolo, la 400 de kilometri de București, în condiții nu tocmai roze, ei, cei doi, au compus nu orice cîntece, ci unele profund patriotice, cîntece de esență ale neamului românesc. „Cuvîntul lui Roată către Divan”, „Povestea eroilor”, „Se coace agurida”, ca să ne limităm la cîteva exemple sînt intrate deja prin intermediul Cenaclului Flacăra al Tinerețului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra în conștiința tinerilor generații. Ei dovedesc și că tineretul este apt de artă oriunde în această țară și că orice vocație luată în serios duce la realizări cu rezultate pe deplin notabile. Să nu uităm că ambii au studii, că la absolvirea acestora s-au întors în comuna natală, fiind deci autentici intelectuali ai satelor. De pildă, în aceeași comună imensa majoritate a profesorilor sînt din chiar Duda Epureni, cu tot ce aduce bun acest fapt.

Dar să vedem cum stau lucrurile la personalul medico-sanitar. Am ales această cale, a reportajului, deoarece medicul se prezintă la post mai tîrziu, la 1 noiembrie. Numai medici sînt aici 4, ceea ce reprezintă o cifră bună, chiar foarte bună. Dispensarul arată bine și dotarea lui este bună. Nu foarte bună, însă. Doctor Mariana Mariana este repartizată aici din 1975 și s-a prezentat cu gînduri serioase din moment ce și-a adus și soțul, suplinitor acum la una din școlile generale din localitate. Straniu apare un fapt: în

anul 1975 medicul stomatolog Marin Mariana a fost repartizată la Bunești-Averești care nu dispune deocamdată de un asemenea cabinet. Mă rog, lucrurile s-au pus la punct și după numai 6 zile Marin Mariana a ajuns unde trebuia — la circumscripția din Duda Epureni. Dar de-a dreptul hilar este faptul că anul trecut, după experiența Marin Mariana, o altă doctoriță. Mărculescu Victoria, este repartizată tot la Bunești-Averești, loc fără cabinet stomatologic, dînsa avînd exact această specialitate. Lanțul neînțelegerilor nu se oprește aici: doctor Mărculescu Victoria este plătită de către Bunești-Averești și lucrează la Duda Epureni. Aceasta, deoarece sînt două pe un post. Doctorița Mărculescu, ultima venită, se gîndește să meargă în județul Ilfov, fiind bucu-reșteancă, și omenește vorbind nu i s-a putut refuza transferul. O fi el cazul izolat dar atunci de ce ne mirăm că unii, specialiști pleacă sau chiar nu vin? O chestiune pe care consiliul popular o tratează încă prea puțin este aceea a locului unde stau aceste cadre medicale. După cum ne spunea primarul Vulpe, oamenii nu prea vor să primească în gazdă căci se jenează. Pe de altă parte, și ne pare rău că trebuie să spunem asta, unii dintre intelectuali ar dori să fie găzduiți pe gratis. În fond, cu mici excepții, faptul de esență s-a realizat — la terminare, absolventul are loc de muncă și o retribuție onorabilă. Se bucură în comună de stimă și apreciere și are condiții pentru a vindeca oamenii maturi și copiii — sensul vieții unor doctori. Trebuie să fie și ei mai maturi, mai maleabili, problema încadrării lor într-o comună privindu-i într-o destul de mare măsură. Oare oamenii din comună cum apreciază faptul că în ziua documentării noastre din doi „generaliști” erau învoiți și plecați la București tot 2? Credem că nu sînt lucruri de fond, ci doar tratate superficial, cu îngăduință. În fond, anul acesta aici în comună s-au născut 102 copii și judecînd după semne exterioare, care nu înșală, se vor mai înregistra încă 40. Cifra este extrem de bună și ea dovedește aportul real la sănătatea acestei țări, atît al locuitorilor cît și al doctorilor.

EUGEN SAVU ■

Aici este locul de muncă al fiilor satului!

Specialitatea casei

Galați:

Nu ducem lipsă de maeștri bucătari, dar i-am făcut gestionari!

După raidul efectuat de noi prin cîteva restaurante, ne-am putut da seama că „specialitatea casei”, probă de virtuozitate profesională a bucătarilor, își justifică mai rar poziția de vîrf de pe lista de bucate. Nu totdeauna ea constituie „cartea de vizită” a unității respective, motive de atragere a consumatorului, de a-l determina să aleagă între un restaurant și altul.

Ne așezăm la o masă, în restaurantul „Galați”, unitate de primă categorie, și solicităm lista de bucate. „Nu avem”, ni se răspunde. În continuare ne manifestăm dorința de a servi specialitatea casei. „Duminică nu servim mîncăruri calde, ne lămurește aceeași ospătară; avem grătar”. Într-adevăr, bucătarul lipsește din unitate, are zi liberă, dar un alt lucrător, Nicolae Cavalas, cu îndelungată experiență în comerț, aduce lista de bucate și repară situația. Specialitatea casei, cît și a bucătarului este aici „cotlet de porc pane” la comandă. E un local, aflăm, unde mîncarea s-a vîndut mai mult la început; cînd în cartierul Țiglina locuiau mai mulți nefamiliști. Acum, oamenii s-au așezat, au familii, vin mai rar să mînce la restaurant. Neavînd asigurat un consum zilnic de cel puțin 60—70 de porții de mîncare, restaurantele de primă categorie pregătesc mai mult mîncăruri „la comandă”: fripturi, cotlete pane, tochtituri. Vinzările, se înțelege, nu sînt deosebite. Incasările din vînzarea băuturilor sînt de peste 8 ori mai mari decît incasările din vînzarea

zarea mîncărurilor. „Cînd avem grupuri de turiști, atunci servim și mîncăruri gătite, bune, pentru că știm să le facem”.

La restaurantul „Vinătorul”, responsabil Grigore Simion, specialitatea bucătarului șef este „escalopul de căprioară cu ciuperci și smîntînă”. Specialitatea casei o formează mai multe mîncăruri: iepure cu măsline, cotlet vinătorul, tochtitură à la vinătorul. Din fericie, poate și datorită interesului pe care-l depune responsabilul, un tînar pregătit și inimos, dar și datorită unor posibilități mai deosebite decît la alte unități, specialitatea casei rămîne aici specialitate. Produsele de vinat atrag mai mult pe clienți, modernizarea de ultimă oră a localului îi conferă o atmosferă de intimitate, obligă. Sesi-zăm aici latura educativă chiar a unui astfel de restaurant, în care ești obligat parcă să respecti niște limite în toate. Bucătarul Tudor Marian Răduț, școlit în țară și specializat pe la unități comerciale chiar și în străinătate, a ales, ca specialitate, escalopul de căprioară, pentru că, zice el, mi-a reușit de prima dată. Acum îl prepară cu atîta artă, încît a obținut, cu el, mai multe premii la mai multe concursuri internaționale. „Ciupercile, zice, aliment ales, devin în combinație cu un buchet de legume, delicioase. Specialitatea asta se înscrie dealtfel printre mîncărurile noastre tradiționale”.

Am constatat însă că la Galați nu sînt mulți bucătari cu renume. De aceea nu sînt nici prea multe specialități adevărate. Numărul acestora, redus, amenință să dispară: pe unii dintre bucătarii cei mai buni conducerea I.C.S.A.P.-ului, cu avizul Direcției comerciale județene, i-a făcut gestionari. Exemplu: Georgică Lupu, maestru în arta culinară, cîștigător al mai multor premii internaționale, e gestionar responsabil la „Miorița”. Cineva făcea o glumă pe seama lui: „dintr-un bucătar foarte bun, a făcut un responsabil... mai puțin bun”. E o glumă, spuneam, dar ironia ei atinge un obicei păgubitor practicant uneori și în alte compar-

time. Cu Sterică Diaconu, care anul acesta dă examen de maestru în arta culinară, s-a întîmplat la fel: e tot gestionar responsabil. Nu sîntem împotriva promovării unor oameni ai muncii, mai ales cînd ei dovedesc merite deosebite. Dar ce specialiști lăsăm în urmă?

PETRE NICANOR ■

Sibiu:

Ceva deosebit care nu se prea vinde

Liviu Nemeți, bucătar șef la restaurantul „Continental” este de părere că „specialitatea casei” reflectă pînă la cel mai mic amănunt personalitatea bucătarului, dragostea lui pentru meserie, experiența în materie culinară. „Dar mai este ceva, ne spune Liviu Nemeți. Eu sînt bucătar aici, în Sibiu, deci e normal ca mîncărurile pe care le pregătesc, și acum mă refer la „specialitatea casei” și la „specialitatea zilei”, să fie specifice acestor locuri. Cunoșc peste șase sute de rețete, majoritatea culese personal de la femei mai în vîrstă de prin aceste părți ale Ardealului. Astfel, vă recomand șnițelul de porc à la Săliște cu ciuperci, ciorba de văcuță gătită așa, ca în părțile locului”. Prin ce se caracterizează mîncărurile ardelenese? După părerea interlocutorului nostru, prin multe. Lui îi place însă să amintească de cele cu smîntînă sau cu tarhon, de ciolanul cu fasole și costiță afumată făcută de mîna lui. Pentru că foarte importantă este mîna și firește fantezia bucătarului. Lucru foarte exact și ușor de verificat dacă ajungi cumva să mînci la frumosul local sibian.

La restaurantul „Dunărea” exista pînă acum cîtăva vreme o obicei: joia era dedicată exclusiv mîncărurilor cu specifice german. Dar, din lipsă de

clienți, inițiativa a fost lăsată baltă. Acum citim pe singura listă aflată în restaurant că specialitatea zilei se numește „toate ardelenescă Cedonia” (de fapt „toast ardelenesc”, cum aveam să aflăm mai tîrziu), iar specialitatea bucătarului șef se numește „filé de porc Cibinium” și costă 15,30. Scump și mic, ne spune cineva care acum suflă în iaurt, adică a trecut pe tocnița cea de toate zilele. Atît responsabilul Ion Baboia cît și bucătarul șef Nicolaus Gerhart ne mărturisesc la unison că ei prin aceste specialități înțeleg ceva mai deosebit. Și ca mîncărurile deosebite să nu se banalizeze le schimbă în fiecare săptămînă. Așa au avut și mușchi ciobănesc și mușchi à la Rășinari și tournedou (sic!) Dunărea. (Un asemenea turnedou, cu diferite grafii, întîlnim cam prin toată țara, așa cum de pildă întîlnim tochtitura). Îl întreb pe tînarul bucătar șef (24 de ani) cum se simte cu specialitățile pe care le face și nu le prea caută nimeni, dat fiind că în ziua aceea n-a primit nici o comandă. Omul ne răspunde că totuși mai sînt amatori și că în realitate el cunoaște mult mai multe rețete dar... (aici intervine responsabilul) „...avem și noi un plan pe care trebuie să-l realizăm”. Adică ne aflăm, ni se dă a înțelege, între ciocan — obligația de a diversifica gama preparatelor culinare — și nicovală — realizarea planului, ceea ce nu înseamnă decît a opune greșit mijloacele scopului.

Există și un specific al localului, sau ar trebui să existe, și în privința băuturilor. Mai ales în unitățile specializate, cum sînt cramele. Crama „Butoiul de aur”. Aici lucrurile se lămuresc destul de repede pentru că singurul vin întîlnit este unul destul de înrudit cu apa după gust și culoare. La intrarea în cea de a doua cramă, „Sibiul vechi”, ne întîmpină cuvintele „în unitatea noastră găsiți un bogat sortiment de vinuri și preparate...” Afirmăție pe jumătate adevărată. Adică bogatul sortiment se reduce la două soiuri, este drept foarte bune, dar nu mai două.

RADU BARBU ■

Împreună cu alți cinci colegi de muncă am fost plecați în delegație la Craiova și Pitești în luna iulie și august pentru a remedia lipsurile vagoanelor fabricate în întreprinderea noastră. Am fost cazați la Craiova dar noi lucram la C.F.R. Ișalnița, circa 15 kilometri de Craiova, iar la Pitești aveam de mers 17 kilometri, până la Colibași, la I.A.P. Deoarece nu existau locuri de cazare la Ișalnița și Colibași, noi plăteam în fiecare zi biletele de tren și respectiv de autobuz, pentru a ne deplasa la locul de muncă. Întrucât întreprinderea de vagoane nu a avut la dispoziție mașină să ne transporte, tovarășul director a semnat o hirtie prin care să ni se deconteze respectivele bilete de transport. Am adus și o adeverință de la Ișalnița și Colibași în sensul că aici nu se găsesc locuri de cazare. Serviciul financiar ne-a decontat deci biletele, dar iată că începând din septembrie și octombrie ni se reține din retribuție respectiva sumă cheltuită de noi în delegație. Sesizând la serviciul financiar, ni s-a răspuns că a fost un control și că li s-a dat dispoziție să se rețină aceste sume deoarece ar fi ilegal să se deconteze. În acest caz, de ce nu ni s-a asigurat transportul, sau de ce nu s-a știut că nu se pot deconta aceste bilete de la început, că nu mergeam nicăieri? (Semnează Miclea Gheorghe, împreună cu cei cinci tovarăși de muncă de la Întreprinderea de vagoane Arad)

La sfârșitul lunii aprilie 1975 am trimis Editurii „Scrișul Românesc” din Craiova manuscrisul unei antologii folclorice Radu lui Anghel. În mai 1976, datorită faptului că până atunci nu primisem un răspuns din partea editurii cu privire la soarta manuscrisului, m-am deplasat la Craiova și am stat de vorbă cu tovarăși din conducerea editurii. Aceștia m-au asigurat că în timp foarte scurt voi primi răspunsul. În zadar am așteptat. În iunie 1977 am adresat Consiliului Cultural și Educației Socialiste o sesizare cu privire la această situație. Prin răspunsul nr. 35196/15 iunie 1977 al Direcției literaturii, publicațiilor culturale și scenariilor de film sint asigurat că s-a luat legătura cu Editura „Scrișul Românesc” care va urma să-mi restituie manuscrisul. În data de 21 septembrie a.c. am revenit cu o nouă cerere solicitând respectivei edituri restituirea manuscrisului. Menționez că lucrarea este inedită, cuprinzând variante inedite și publicate ale baladei haiducului Radu lui Anghel și nu mai posed un alt manuscris. Aș vrea să știu care este calea legală de a intra în posesia manuscrisului, având în vedere și unicitatea temei abordate — de a aduna într-o lucrare diferite variante din zone diverse ale respectivei balade. (Mihail Ioan Vlad, str. Armoniei nr. 1, bloc 1, etaj 3, ap. 112 — cod 0200, Tîrgoviște)

Întreprinderea de ferite URZICENI, județul Ilfov: În numărul 36 al revistei FLACĂRA a apărut articolul „Magnetoterapia” în care se critică întreprinderea noastră în sensul că se întîrzie trecerea la execuția și valorificarea practică a invenției cu titlul „Dispozitiv de magnetoterapie și metode de tratament”, cu nr. brevet 62.969, beneficiar fiind desemnată întreprinderea noastră; fiind vorba de o invenție cu aplicații în activitatea medicală și ținînd seama de faptul că la brevetul de invenție trimis nouă nu este precizată soluția constructivă sau altă documentație, vă rugăm ca prin publicarea acestor rînduri: 1. — a contacta de urgență autorii invenției pentru a preciza de comun acord soluția constructivă, de prezentare și valorificare; 2. — a ni se comunica, în urma finalizării punctului 1, necesarul și a se lansa comanda de execuție pentru a se putea trece la realizarea cu maximă urgență a seriei zero, omologării și punerii în fabricație de serie.

Ministerul Sănătății (Direcția coordonare, control, personal și învățămînt): În legătură cu invenția „Dispozitiv de magnetoterapie și metode de tratament” cu număr de brevet 62.969 — în atenția inginerului Cornel Abrudan — confirmăm convorbirea telefonică avută cu inginerul Gh. Lucaci în ziua de 5 octombrie a.c., rugîndu-vă a vă prezenta la Stația de verificare și întreținere a aparatului medicale a Ministerului Sănătății, din București, strada N. Titulescu nr. 58, în orice zi lucrătoare în-

tre orele 8—15 pentru a preciza măsurile necesare în vederea testării și valorificării invenției de mai sus. Vă rugăm a aduce cu dumneavoastră și 1—2 modele experimentale ale dispozitivului, prospecte și alte documentații referitoare la dispozitiv și metode.

În luna septembrie am făcut o scrisoare către dumneavoastră prin care solicitam să mă ajutați ca băiatul meu, Dobre Gh. Mihail, să fie primit a repeta anul I la A.S.E., Secția comerț interior, seral, la care în anul universitar 1976—1977 fusese student și, datorită unei boli destul de grele, abandonase studiul. Noi, deși avînd acte doveditoare, întîmpinam greutăți

din partea unor tovarăși de la A.S.E. care, în urma sprijinului dat de dumneavoastră, s-au documentat și au constatat că noi aveam dreptate: urmarea: în ziua de 11 octombrie a.c. s-a dat aprobarea solicitată de noi. Pe această cale vă mulțumim din tot sufletul, stîmătă redacției, pentru sprijinul acordat și dacă se poate am dori să nu se facă nici un rău acelor tovarăși care ne-au făcut greutăți, așa dori să le fosească numai ca o lecție, deoarece nu doresc să crez greutăți băiatului meu, pentru viitor. Sintem alături de aceștia, așa cum sintem alături de toți cei care veghează asupra dreptății; încă o dată, vă mulțumim. (Gheorghe Dobre, București)

Secția de transport în comun a I.J.G.C.L. Tulcea ne dă de la o vreme multă bătaie de cap. Deși dispune de aproape o sută de autobuze de mare și mică capacitate, deși în Tulcea există numai zece trasee — dintre care două cred că există numai pe hirtie, parcerea mea — în orele de vîrf, adică dimineața între 6 și 8, la prînz între 12 și 14 și seara între 18 și 21, există o aglomerație de nedescris. Eu, de pildă, fiind elev la un liceu care este situat destul de departe de locuință, de multe ori, cu toată bunăvoința, mea, ajung mai tîrziu la cursuri. (Vladimir Sopov, Tulcea)

În numele cetățenilor care locuiesc de-a lungul străzii Pascal Cristian, cuprinsă între aleea Tîbleş 62 și strada Alizeului, învecinați cu căminele studențești Belvedere, subsemnatul Ion Enescu (scrisoarea mai este semnată și de Octav Bacăneala, Adrian Dinu și Gh. Dumitrescu) vă scriu următoarele: de aproape un an și jumătate, locatarii acestor cămine — cu deosebire cei care locuiesc în blocurile 3—4 și 5—6 — continuă, prin comportarea lor, să sfideze liniștea publică și legea normelor de conviețuire socială: deși exista un platou cimentat pentru parcare a mașinilor, majoritatea locatarii acestor blocuri, avînd mașini propriate personală, le parchează cu deosebire pe aleea pietonală, la intrarea blocurilor 3—4, făcînd un zgomot asurzitor pînă peste ora 1 noaptea, Aduc femei, beaur, aruncă sticlele goale în incintele specificate mai sus, la intervenția celor de aici provoacă scandal, bat oamenii, aruncă resturi alimentare prin ferestre, distrug zonele verzi marcate de constructori — și realizate de noi, locatarii din jur, care am plantat puieți, am amenajat locurile după cum ne-a fost în putință; nu a mai rămas nimic din aceste amenajări. Cele arătate mai sus se pot verifica la fața locului.

FILARMONICA DE STAT PLOIEȘTI urmărește de ani de zile să realizeze o creație de lei 22.927 datorată de VASILE ȘTEFAN din Mizil, strada Avram Iancu nr. 7. Vasile Ștefan, fost inecadrat al Filarmonei ca organizator de spectacole, și-a însumat această sumă importantă care nu poate fi recuperată nici prin reținere din retribuție, nici prin executare asupra averii mobile. Organele de miliție ne-au comunicat că V. Ș. nu lucrează la nici o unitate, iar cele judecătorești că nu are nici un fel de avere. Sintem informați că încasează sume importante de bani din organizarea unor spectacole cu solista Narghița, sau alte ansambluri la case de cultură. Rugăm stăruitor casele de cultură, căminele culturale, sălile de sport unde se dau concerte, teatrele, să ne comunice telefonic — 41388, 42812 — datele cînd au programate spectacolele organizate de Vasile Ștefan pentru a interveni urgent în vederea recuperării acestor pagube atît de mari în patrimoniul public, dar mai ales pentru o instituție artistică. (Silvia Preda, contabil principal al Filarmonei de stat — Ploiești).

Un grup de locatari ai blocului nr. 4 str. Dr. P. Groza nr. 2 Olănești Băi, vă scriem următoarele: În luna aprilie 1977, s-a dat

în folosință blocul 4 proprietate personală cu 40 apartamente.

Din luna aprilie și pînă în prezent (14 oct. 1977), majoritatea locatarii așteaptă să li se repartizeze butelia de aragaz, atît de necesară pentru fiecare familie la gătit mîncarea, deoarece blocul nu are instalație de gaz metan și nici instalație electrică nu este construită pentru a folosi mașini de gătit electric.

În această perioadă au venit să verifice la fața locului o comisie a Consiliului Popular Olănești Băi și o a doua comisie județeană de la Vilcea, constatînd că este necesar a se repartiza aceste butelii, dar nu se știe în ce an.

Au constatat și au plecat, iar noi am rămas doar cu promisiunea și așteptarea că ni se va rezolva această problemă.

Vă rugăm să publicați aceste rînduri, poate astfel cei în drept se vor hotărî să ne repartizeze în acest an buteliile atît de necesare. (În numele unui grup de locatari ai blocului nr. 4 semnează Păunescu, Sroic, Gologan, Stîclaru, Răduț)

Un răspuns de la Judecătoria Brașov: În scrisoarea apărută în revista „Flacăra” Nr. 38 din 22 septembrie 1977, Anatolie Chiosea din Pitești sesizează faptul că biroul de executări civile de pe lângă Judecătoria Brașov nu a executat silit pe debitorul său Pop Ilie Iulian, din Brașov, pentru o creație de 2.500 lei, deși de la data depunerii cererii au trecut patru ani. Verificînd cele sesizate am constatat că la data de 22 iulie 1974 s-a înregistrat cererea creditorului Anatolie Chiosea din Ștefănești — Pitești, privind executarea unei creații de 2.511 lei pe seama lui Pop Ilie Iulian din Brașov.

Executarea a fost programată pentru data de 13 septembrie 1974, lucru despre care a fost încunoștințat și creditorul, termen stabilit în vederea încasării sumei, iar în caz de neplătă în vederea aplicării sechestrului pe bunurile debitorului.

La acest termen creditorul nu s-a prezentat, iar ulterior nu a mai făcut nici o cerere de stăruință, nemaisolicitînd executarea. Cum dosarul execuțional nr. 1157/1974 a rămas în nelucrare timp de 6 luni, potrivit art. 389 cod procedură civilă, executarea s-a perimat. Mai apoi, în cursul anului 1977, dosarul a fost predat arhivelor statului, deoarece potrivit nomenclaturii emis de Ministerul Justiției termenul de păstrare a dosarului în arhivă expirase.

● Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10—13 iar luni, marți și miercuri între orele 10—17.

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Poșta redacției

■ Ion Vizitiu — comuna Ianca, Brăila, S-au luat măsuri de către conducerea Direcției sanitare județene pentru a fi încadrat în continuare în funcția de agent dezinfectant la Dispensarul medical Ianca.

■ Grup locatari — strada V. I. Lenin, Brad. Consiliul popular al județului Hunedoara a dispus E.G.C.L. Brad ca pînă la rezolvarea încălzirii și distribuției apei calde menajere în mod centralizat să se treacă de urgență la montarea cazanelor de baie la blocul nr. 1.

■ Romică Cosmiță — comuna Tibana, Iași. Întreprinderea de rețele electrice Iași, în urma analizelor făcute privind intreruperile în alimentarea satului cu energie electrică a luat măsuri ca pe viitor numărul acestora să se reducă pe cit posibil (!?!).

■ Grup cooperatori — sat Catane, Dolj. Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară și U.J.C.A.P. Dolj în mod legal nu v-au aprobat încadrarea cu contract de muncă la personalul TESA de la C.A.P. „16 Februarie” deoarece sintei membri cooperatori și nu vă încadrați în normele de structură aprobate de lege.

■ Camelia Iotu — comuna Măruntel, Olt. Vi s-a întocmit dosar pentru încadrare la bunic și veți beneficia, pînă la terminarea studiilor, de o indemnizație de 400 lei lunar, conform prevederilor Legii nr. 3/1970.

■ Grup locatari — strada Făinari, București. În scrisoarea de răspuns trimisă redacției de către Consiliul popular al sectorului 2 ni s-a comunicat că lucrările la imobilul în care locuiți au fost executate.

MARGA NEDELEA

SCRISORI COMENTATE

Răspunsuri care nasc întrebări

Primum la redacție, zilnic, zeci de scrisori ale oamenilor muncii, scrisori care își așteaptă rezolvarea; fiecare dintre acestea reprezintă — într-un fel — un caz. Îndrumate către forurile competente, scrisorile cititorilor noștri primesc, în covârșitoarea lor majoritate, răspunsuri clare, competente; mai există din păcate unele răspunsuri improvizate, bazate pe cercetări făcute la suprafață, răspunsuri stranii care stîrnesc, în mod firesc, o serie de întrebări. Iată, în cele ce vor urma, două dintre astfel de cazuri:

„Prin prezenta vin la dumneavoastră rugîndu-vă stăruitor să dispuneți deschiderea unei anchete pentru descoperirea adevărului și astfel să fie pedepsit atît cel care a comis accidentul cit și cel care l-au ajutat acoperindu-i faptele și spunînd că este nevinovat...”

Se numește Stan M. Ștefan acest om în vîrstă, care a fost în mai multe rînduri la redacția noastră, și pe chipul căruia se mai zăresc și astăzi urmele accidentului suferit în seara zilei de 27 aprilie 1975: în jurul orei 19, fiind în curtea locuinței sale din strada Maior Poștaru nr. 44, sector 4, București, a fost surprins și accidentat grav de către autocamionul 22-B-5772, condus de șoferul Marin Ion, care, părăsind partea carosabilă a străzii, pătrunde în curtea lui S. M. Ș., rupînd gardul pe o distanță de 12 metri și lovindu-l pe acesta, cum spuneam, extrem de grav. Spre indignarea vecinilor, șoferul, în loc să oprească și să dea primul ajutor victimei, fuge de la locul accidentului. Din acest moment începe pentru S.M.Ș. un veritabil coșmar: zile de spitalizare, apoi nenumărate drumuri pentru a-și dovedi dreptatea, și iată acum, după nenumărate intervenții, un răspuns al Procuraturii Generale — nr. 68.749 din 2 octombrie 1976: „...Fapta învinuitului Marin Ion, de a părăsi locul accidentului, nu constituie infracțiune, întrucît, în condiții de întinerie și datorită faptului că dumneavoastră vă aflați în spațiul gardului, sus-numitul nu a văzut și nu a putut avea reprezentarea accidentării dvs...” (? — N.A.).

„În timpul unor foarte sumare cercetări s-a prezentat la mine acasă de cîteva ori șoferul Marin Ion, oferindu-mi suma de 2.000 lei și aducîndu-mi și ceva materiale pentru repararea gardului, propunîndu-mi ca eu să merg să declar la miliție că el e nevinovat. În urma refuzului meu categoric, șoferul Marin Ion a încărcat materialele ce mi le adusese în mașina cu care a venit și, fluturîndu-mi banii pe care voia să mi-i ofere, mi-a zis că știe el unde trebuie să-i dea și va ieși basma curată, așa cum s-a și întîmplat” — continuă S.M.Ș. în memoriul adresat redacției.

Că șoferul a dat sau nu, asta e o chestiune; că a ieșit basma curată, asta e ceva evident. Dar răspunsul amintit nu poate să dea de fapt nici un răspuns a acestor întrebări care îl chinuie și astăzi pe vîrstnicul

S.M.Ș.: „De ce șoferul a părăsit locul accidentului, dacă se considera nevinovat? De ce nu mi s-a acordat primul ajutor, pentru care acesta era obligat prin lege? Admițînd că mașina ar fi prezentat defecțiuni tehnice, deci fără voia lui s-ar fi întîmplat accidentul, cum a putut pleca apoi mașina? Articolul 39 din Decretul nr. 328/1966 este scris pe înțelesul tuturor: „părăsirea locului accidentului fără încuviințarea organelor miliției de către oricare dintre conducătorii vehiculelor angajate într-un accident de circulație de pe urma căruia a rezultat moartea, vătămarea integrității corporale ori a sănătății vreunei persoane, constituie o infracțiune”. Ce ar mai fi neclar în acest accident? Cînd urci cu mașina pe trotuar, intri cu aceasta în curte sfărîmînd gardul zece metri, accidentînd o persoană grav și apoi fugi — constituie sau nu o infracțiune? Ce fapte sau ce ar mai fi trebuit să mai săvîrșească acest șofer pentru a constitui infracțiune în lumina celuiiași articol 39? Cu încuviințarea cui a putut să-și repare mașina, știut fiind că aceasta se face numai cu avizul miliției; care au fost concluziile care au stat la baza adevărului de reparare a mașinii?”

Sau iată și un alt caz. Gheorghe Marchig, domiciliat în satul Ghighișeni, comuna Rieni, județul Bihor, ne scrie că C.A.P.-ul, mai exact conducerea C.A.P. Rieni, i-a repartizat un lot personal — conform adresei nr. 233 din 18.III.1977. U.J.C.A.P. Bihor, prin adresa 664 din 5 octombrie 1974 se declarase și ea de acord. Totul pare a fi în regulă, iată însă că lotul în cauză este folosit și astăzi de către altcineva — cineva care este membru în comisia de revizie și nici unul din conducerea C.A.P.-ului nu are îndrăzneala să-i spună ceva în față.

Am trimis scrisoarea U.J.C.A.P. Bihor. Și iată răspunsul pe care-l publicăm în întregime, de fapt, o copie după răspunsul trimis cititorului nostru:

„Este adevărat că prin adresa nr. 233 din 18 martie 1977 C.A.P. Rieni vă face cunoscut că vă atribuie în cadrul lotului terenul la care vă referiți. De asemenea, este adevărat și faptul că noi, uniunea județeană, am zis că ar fi bine să vi se dea în folosință acel teren, motivat de faptul că este lângă grădina casei dvs. Prin urmare, într-un fel, dvs. găsiți înțelegere atît la conducerea C.A.P. cit și la uniunea județeană, numai că noi nu sintem înțeleși de către dvs., adică dvs. nu înțelegeți sau nu vreți să înțelegeți că nu sint motive de a se lua acel teren din folosința lui Cioflac Alexandru pentru a fi dat în folosință dvs. Singura rezolvare este de a vă înțelege cu Cioflac Alexandru pentru a renunța la terenul respectiv în favoarea dvs.”

Singura întrebare care rămîne deschisă în urma acestui răspuns este dacă mai este sau nu nevoie de vreun comentariu.

HORIA PĂTRAȘCU

INTRE CLASIC ȘI BAROC

Gauguin Noa-Noa

4.

O plajă cu nisipul roz și doi oameni care stau în mijlocul ei, singuri, cum ar sta în mijlocul unei iluzii. Alături de țărnițe, pete de albastru, portocaliu și alb. Marea. Și deasupra nisipului, frunzișul intens, strălucitor al unui copac pictat parcă astfel pentru a-i da dreptate lui Cézanne că „un kilogram de verde e mai verde decât o jumătate de kilogram”. O întrebare plutește în lumina care inundă tabloul, lângă foșnetul mării, sfidând cerul și umplind pământul de recunoștință, dar, ca de obicei, în pinzele lui Gauguin nu există răspunsuri... E o plajă pustie aici? Pe care nu crește decât un mangotier? Și ce importanță are asta? Lumina parfumează și înfloresc nisipul, amintindu-ne că într-un asemenea ceas grecii au scos-o pe țărnița pe Afrodita, însă aici, zeli grecilor sunt inutili, pictorul nu mai are nevoie de ei, ne arată doi oameni cu trupurile bronzate de soarele tropical și când spui „plajă pustie” aceasta nu mai înseamnă singurătate. Doi oameni, un bărbat și o femeie pe o asemenea plajă pustie; e de ajuns pentru o dată înțelesul mării și soarelui și pentru a da un nume fericirii. Iată ce vrea, probabil, să ne sugereze Gauguin. Nisip, soare, apa mării și ei care nu cer decât această sărbătoare simplă. Trupurile lor simțind soarele și nisipul și arzând ca niște flăcări arâmi pe plajă. E destul ca aceste două flăcări să dispară și soarele, nisipul, apa devin absurde. Încă o dată ceea ce dă sens peisajelor lui Gauguin sunt oamenii și dragostea. Fără ei această plajă se transformă într-un deșert.

Tabloul e din primii ani ai șederii lui Gauguin în Tahiti. Era convins că a spera înseamnă aproape a trăi și era hotărât să trăiască, înfruntând privațiunile și adversitățile, pentru a-și face datoria până la capăt, forțându-și iluziile, creându-și în vis speranțe. Peste câțiva ani, într-o zi când n-a mai putut să-și forțeze iluziile, s-a urcat în munți și a încercat să se sinucidă cu arsenic; doza fiind prea mare i-a provocat vărsături care au anulat efectul otrăvii. După care va scrie unui prieten: „Am vrut înainte de a muri să pictez o mare pinză pe care o aveam în cap și toată luna am lucrat la ea, ziua și noaptea, într-o febră neașteptată. Am pus acolo întreaga mea energie cu o pasiune dureroasă”. Este vorba de tabloul *De unde venim? Cine simțim? Încotro ne îndreptăm?*

Trebuie să mărturisesc că împărtășesc părerea celor care au spus: Gauguin n-a răspuns clar la aceste întrebări nici cu penelul, nici cu pana. Dar simt nevoia să adăugăm acestei păreri o constatare: nici o clipă cel mai sălbatec și cel mai intransigent dintre neînțeleșii aceluia sfârșit de secol al XIX-lea n-a întors spatele vieții în arta sa. În pinzele sale el a sperat până la sfârșit, și-a făcut datoria până la capăt. Și aurul trupurilor lor e pictat în 1903, anul morții. De data asta nisipul e violet, în aer plutesc presentimentele albastre ale serii, într-o liniște pe care n-o tulbură nici un țipăt de pasăre. Mereu această liniște, aceleași femei cu miinile mirosind a fructe de mango și ascunzând, poate, un trecut dureros, cum și Gauguin își ascunde decepțiile, mizeria și boala, același nisip sălbăticit de soare, aceleași priviri care, ogândind acordul lor cu marea și soarele, exprimă un punct de vedere asupra lumii, aceeași obsesie de a picta în centrul unui tablou o femeie transformându-se în statuie („Oh, mă înțelegi bine, nu-i așa? Aceasta nu-i statuia lui Pygmalion însuflețindu-se și devenind umană, ci femeia devenind idol. Și nu e fiica lui Loth prefăcută în sare, nu!”)... n-a fost oare acesta tabloul pe care visa să-l picteze și nu l-a pictat niciodată?... aceeași încăpăținare de Don Quijote tropical... El trece prin aceste peisaje, plin de soare, de amintiri și de iluzii. Și dacă are o speranță, aceasta e să meargă până la capăt fără să înceteze să vorbească despre soare. Când îl părăsește curajul nu mai pictează și se urcă în munți. Dar când pictează, adevărul e mereu de partea soarelui și a oamenilor care visează cu ochii arși de lumină și mușcă din fructul parfumat al amiezii.

Am iubit totdeauna arta care m-a întors cu fața spre viață, nu spre moarte, care mi-a arătat pământul, nu cerul; arta care mi-a vorbit despre datoria noastră pe lumea aceasta, nu despre himerele unei împărății ulterioare. Și înțeleg ce mă atrage în pinzele lui Gauguin. Nu există altă sărbătoare aici decât sărbătoarea vieții. În monotonia caldă a vegetației tropicale sau pe plaja pustie ea face să înflorească toate iluziile. Soarele e fierbinte și orbitor, iar lumina acționează, în ciuda luxurianței ei, ca și la Rembrandt. Iși aruncă strălucirea spre adevărul cel mai important.

Toată această sărbătoare barbară a soarelui și a trupului uman e ca un fruct tropical, parfumat și cald, care ascunde un simbul de singurătate. Ca fructele de mango cu miezul lor galben, dulce, plin de soare și de tristețe. E adevărat asta. Bănulesc. Sau știu. Dar să nu-l nedreptățim pe Gauguin. Greșelile lui au fost mereu compensate prin pasiunea în fața vieții. Dincolo de lumina care inconjoară cei doi oameni pe plaja pustie, nimic nu are mai multă importanță. Pământul încetează să se mai invirtă, fructele de mango au încremenit pe crengi, soarele nu-și mai continuă călătoria și totul atâră de o întrebare al cărui răspuns nu va veni niciodată. Nu-i interesează că „azi” va deveni „ieri”, că această clipă înăuntrul căreia stau trece tocmai când o ating cu mina. Stau pe nisipul fierbinte și asta le ajunge. Aici se află și eroarea și frumusețea lor. Ce va fi peste un minut, peste o noapte, peste un veac? Gauguin se va sui în munți, apoi va coborî și va încerca să răspundă celor mai grave întrebări pe care un artist și le-a putut pune vreodată. N-a aflat un răspuns? Cel puțin a încercat. Cel puțin a iubit. Oamenii de pe plajă, soarele, arborii calzi și marea strălucitoare depun mărturie pentru inima sa.

OCTAVIAN PALER

Citeva posibile perfecționări în ediția a doua

(Urmare din pagina 1)

național „Cîntarea României” am obținut o experiență bună — spunea secretarul general al partidului la consfătuirea de lucru cu activiștii și cadrele din domeniul educației politice, al propagandei și ideologiei. S-au realizat unele lucruri care merită să fie subliniate atât în ce privește participarea largă, cât și în realizarea unei mai mari varietăți a activității culturale-artistice, precum și în alte domenii. Dar acesta e numai un început. Se impune să folosim această experiență, s-o generalizăm și trecind la desfășurarea celui de al doilea concurs, care va începe anul viitor — de fapt încă din toamnă — trebuie să ținem seama și să aducem îmbunătățiri hotărâte în acest domeniu.”

Dintr-o asemenea perspectivă consecvent perfecționării apare cu atât mai necesară însăși perfecționarea formelor de organizare și desfășurare, a criteriilor de stimulare și promovare a unei formații sau alta la diferite nivele ale concursului. Problema numărul 1, așa cum am mai definit-o în paginile revistei „Flacăra” și cu prilejul debutului festivalului, rămâne repertoriul. E vorba și de criteriile de selectare dar mai ales de crearea lui, de îmbunătățirea permanentă cu acele lucrări care să înfrunească exigențele ideologico-estetice proprii momentului actual al dezvoltării culturii noastre. Nu e nici un secret pentru nimeni, de pildă, că dacă luăm repertoriul coral al formațiilor de acest gen care au evoluat la fazele terminale ale precedentului concurs o anumită unilateralitate a apărut evidentă, multe coruri fiind prea „sensibile” la componența nominală — și ea destul de restrînsă — a juriilor. Ca să nu mai vorbim de o anumită sărăcie de lucrări și varietate în privința repertoriului teatral, coregrafic, implicit poetic, această din urmă carență datorându-se îndeosebi lipsei de orientare a celor ce fac selecția poeziilor destinate recitatorilor. O consfătuire consacrată acestei vaste și cruciale probleme, cu participarea tuturor factorilor de specialitate de la nivel național și județean, s-ar impune după părerea mea cit de curînd.

CRONICA SPECTACOLELOR

Realismul și stilul, adică două dimensiuni

Una dintre cele mai bine-venite dar și dintre cele mai dramatice realități ale vieții românești din deceniile de după ultimul război mondial: mutațiile sociale intense, revoluționare, schimbătoare a locurilor oamenilor și transformatoare a înșiși oamenilor. Schimbări de status-uri sociale, schimbări de roluri sociale. Procesul, în ansamblul său, înseamnă progres, înseamnă dialectică, înseamnă mers înainte, înseamnă revoluție; dar, în particularul său, în unele dintre chipurile concrete, individuale ale sale poate fi și poate însemna parvenire și parvenitism. Adică un proces invers, o degradare, o uitare a eului revoluționar inițial. Impotriva acestei primejdii a mișcării, Paul Everac creează un spațiu al stabilității: „Camera de alături”, camera rădăcinii pure.

Pentru regizorul Călin Florian n-a fost o întreprindere comodă să monteze o piesă care s-a jucat, deci s-a interpretat, în felurile felurii și nu rele. În pofta acestui handicap, montarea sa de pe scena Teatrului Național „V. Alecsandri”, din Iași, are o personalitate aparte. Și iată de ce! Pentru că regizorul a avut încredere în actori și a pus accentul pe actorie; nu pe efecte exterioare, ci pe actoria de calitate, de nuanțe, pe actoria aceea care, transformînd un rol într-o existență omenească, îi bucură și-i afectează senzorial, rațional, artistic, pe oamenii-spectatori, asigurînd astfel, o nemurire a teatrului lungă cit nemurirea spitei oamenilor. Pentru că regizorul a avut un deosebit discernămint — logic, sociologic, filosofic și profesional — și a pus accentul, un accent încărcat de concretețe, pe raportul personajelor extrem-antinomice ale piesei: Bondoc, acel care zbuciumat își pierde bucați din timpul vieții, și Cristian, acel care liniștit creează continuu. De asemenea, pentru că regizorul pur și simplu a dat stil spectacolului: un stil pe care l-aș numi ori clasic, ori academic, ori, mai exact, în aleasă concordanță cu tradiția celei dintii școli, a celei dintii scene teatralicești a românilor, adică aceea ieșeană.

Realismul și stilul spectacolului e asigurat și de creațiile actorilor. Valeriu Burlacu, într-o ținută profesională de zile mari, dă prin jocul său, concretețe zbaterii unui spirit conștient că a ajuns la o răscruce și ne dă o imagine realistă a omului care avînd multă grijă de sine s-a uitat pe sine. S-a despărțit, s-a rătăcit tocmai de sine. Dionisie Vitcu le face o surpriză spectatorilor și admiratorilor talentului său: pentru că, renunțînd la umorul aflat, la umorul său alcătuit cu mare minucie, joacă simplu, eliberat de gesturi, senin dar ascunzînd o dramatică supraincălețitură de tristețe, de amar. Realismul și stilul Adinei Popa înseamnă o imagine dramatică, dar pudică, discretă, a unui om care are puterea să-și domine sentimentele și are inteligența să-și culeagă dintr-o înfrîngere o concluzie optimistă și chiar să pornească mai departe. Realismul și stilul Antoanetei Glodeanu înseamnă o imagine complexă, însă și precisă, a conservatorismului domestic și blind și tandru și duos și căldut și inteligent dar și cumplit de static, de fix, de nemiscat. Realismul și stilul Lianei Mărgineanu înseamnă o imagine inedită în literatura și-n lumea scenei, dar de găsit prin scenele vieții: aceea a unei intelectuale, doamnă frumoasă și distinsă, însă doar aparent paradoxal, cu suflet de activistă revoluționară. Realismul și stilul Corneliu Gheorghiu înseamnă o imagine a unei lucidități într-atît de tinere încît devine vecină cu cinismul, dar nu într-atît de tinere încît să accepte o judecată greșită și-un eșec. Realismul și stilul lui Virgil Răduci înseamnă o ima-

Un al doilea aspect, din cîte știu în atenția organizatorilor festivalului încă din perioada de încheiere a primei ediții, este cel al îmbunătățirii criteriilor de participare, selectare și premiere a formațiilor. Mișcarea noastră artistică, profesionistă și de amatori, s-a amplificat și diversificat în mod serios în ultimul deceniu, ea urmînd să capete neîndoielnic o amploare și o complexitate încă și mai considerabilă pe parcursul celei de a doua ediții a festivalului, dar cadrul și reglamentul de participare și premiere se dovedesc depășite în anumite privințe. Din acest motiv au fost prea puțin în atenția organizatorilor și a juriilor astfel de aspecte precum numărul de spectacole susținute de o formație în fața publicului, tinerețea lor, respectiv timpul de cînd activează, noutatea și originalitatea creațiilor prezentate, și nu o dată calitatea intrinsecă a evoluțiilor scenice a fost escamotată în virtutea unei tradiții. Aici, ca dealtfel în nici un domeniu, nu pot exista senatori de drept.

Întregul ceremonial de premiere, îndeosebi la nivel național, trebuie să cunoască după părerea mea serioase îmbunătățiri. Premiile ar trebui să poarte numele unor personalități sau capodopere ale culturii noastre, în tradiția înecățenită la Academia Română, ca și la unele festivaluri care se desfășoară azi în țară. Una e ca un rapsod, un instrumentist sau un solist popular să primească premiul „Barbu Lăutaru”, „Grigoraș Dinicu” sau „Maria Tănase” și alta o clasificare anonimă. Înseși trofeele, prin modul de a le concepe, evitînd cheltuielele costisitoare și grandomania, ar trebui să contribuie mai mult la stimularea sentimentului onoarei, al prețurii muncii și măiestriei celor premiați. Solemnitatea ceremoniei de înmînare a distincțiilor la toate fazele festivalului ar trebui să fie memorabilă, să se imprime în sufletele și conștiințele celor merituoși ca o amintire de-o viață.

Sugestiile de mai sus sînt numai cîteva din gîndurile pe care un cronicar consecvent al manifestărilor din cadrul Festivalului Național „Cîntarea României” ține a le rosti cu voce tare acum, la debutul celei de a doua ediții, pentru care există toate condițiile să se încheie printr-un adevărat triumf al dragostei de frumos aflat de proprii firii poporului nostru. Căci festivalul, chiar dacă nu are decât un trecut foarte recent dar de bun augur, are în mod sigur un mare viitor ca însăși România noastră a cărei cîntare o înălțăm.

gine a unei lucidități într-atît de bătrîne încît se auto-amăgește cu lopata, dar nu într-atît de bătrîne încît să nu recunoască de-prisosul felului, al modului de trai, de viață pentru care a optat. Realismul și stilul lui Emil Coseru înseamnă o imagine a unei lucidități tinerece de generoasă și bătrînicos de tolerantă.

Realismul și stilul scenografului Mihai Tofan înseamnă o imagine a farmecului obiectelor care este lăsat să treacă înaintea mindriei omului.

Spectacolul gîndit și realizat de Călin Florian și de toți artiștii Naționalului ieșean are stil pentru că are realism și are realism pentru că are stil. Sociologic vorbind, artiștii ieșeni, de-a lungul acestui spectacol, au făcut o demonstrație a procesului de trecere de la „status” la „personaj” și la „personalitate”.

NELU IONESCU

Poezia lumii fără somn

Seara, cînd oamenii au mai mult timp unii pentru alții, frunzele cad solemn prin galantare, aerul e rece și pur ca și cum cineva ne visează prin somn la Polul Nord, simțim nevoia să ne spunem versuri, să ne închinăm între cei patru pereți ai casei și să ne spunem versuri. Din această tulburătoare nevoie de candoare și de metafore, de aplicare ușoară peste marginea noastră și peste limitele uneori reci, pluviale ale existenței imediate, s-a născut desigur spectacolul de poezie al Teatrului Mic din București: „Omul — continuați să puneți întrebări...”. Cîțiva actori expresivi ne propun, fără menajamente și fără falsă pudoare, lezînd poate spiritele academice și prețioase (revoltate pe eclectismul selecției), un spectacol din lirica poezilor lumii, intim, crud, patetic, adevărat, obsedant, duos, și mai ales universal valabil, un spectacol despre omul care stă pe gînduri, care atrage atenția, care urlă, care iubeste și moare! Nu treceți ridicînd din umeri, mai departe, într-o anume seară din acest an, pe lângă sala de teatru din vechiul Sărindar, unde Leopoldina Bălănuță face să bată ceasurile altfel, după pulsul și respirația sa, recitînd din marii poeți ai lumii ca și cum și-ar da viața pentru fiecare vers, unde Carmen Galin traduce cu o rară gramatică a sentimentelor marile și micile taine ale frumoșilor nebuni din poezia lumii, unde Mitică Popescu pune grav și responsabil versurile în ordinea lucrurilor firești de pe stradă, din viața de toate zilele și de pe raft, cu strălucirea mată a vînzătorului de pietre prețioase, unde Magda Popovici trece prin cuvinte parcă anume ca să le suridă și să le sărute, unde Tatiana Iekel recită cu ton amar și sarcastic tristețea unor iluzii spulberate.

La urma urmei, grea întreprindere pentru un regizor curajos ca Laurențiu Aizimioară să facă spectacol din poezia care se citește mai bine între patru pereți și care uneori nu se poate traduce decât artificial și calofil în imagini scenice. De aceea momente de sublim alternează cu unele, rare, momente de oboască, de recitativ sec sau de operetă și music hall. Poate și din cauză că scenariul, altfel savant gîndit, e presărat ici colo cu improvizații de ultimă oră. Peste toate însă plutește limpede, înaltă, băfînd din aripi prin suflete, poezia lumii fără somn.

A. DOHOTARU

Opinii despre „Bunavestire”

Riscul ambiguității programate

După mine, Nicolae Breban e un romancier cu program. Talentul incontestabil îl salvează pe autor de tezism și îi dă prilejul, nu o dată, să scrie pagini excelente, izbitor prin densitatea materiei însuflețite și factura personală a expunerii. Urmărirea însă, cu incăpăținare, a programului fixat dinainte are în cărțile lui și dese efecte dezastruoase. Iată, mai precis, la ce mă refer: Nicolae Breban își propune deliberat să facă o literatură a ambiguității comportărilor umane. Până aici, nimic de zis. Cei mai buni prozatori ai noștri refuză maniheismul literar, împărțirea personajelor în îngeri și demoni, operație infirmată flagrant de experiența vieții și proprie unei literaturi cu destin jalnic. Eroarea începe din punctul unde orice previzibilitate a actelor omenești trebuie, programatic, contrazisă. Autorul acordă o prea mare greutate motivărilor ivite din străfundurile insondabile ale psihologiei și are vanitatea să creadă că el poate astfel justifica reacțiile cele mai neașteptate. Că mișcările sufletești pot lua câteodată ințorsături surprinzătoare, nu încapă discuție. Faptul îi prilejuiește autorului momentele cele mai consistente din romanele sale, împingându-l să foreze adinec subconștientul eroilor și să le releve pornirile nemărturisite, ipocriziile mascate foarte grijuliu, vocea imperativă a instinctelor elementare, într-un cuvânt, să dăruiască o plinătate materială puțin obișnuită figurilor și credibilității lor literare. Exemple stau și în cazul **Bunavestirii**, la început, Grobei cu „Tella” și bulimia sa subculturală, frumoasa Lelia, produsul unui minilux derizoriu și mitologiei ei, persuasiva doamnă Veturia, doctorul Sidorovici, intelectualul subtil, fascinat de forța obscură și stupidă, ca și alții alții.

Dar cînd, pas cu pas, înșii fac exact contrariul a ceea ce le-ar dicta prevederile anterioare, social-morale, blestemata logică, supusă mereu impresiilor autorului, o speță de schematism „à rebours” atacă și minează subteran romanul. Grobei, merceologul nesărat, o cucerește pe magnifica Lelia; nu-și gustă însă victoria, vrea o căsătorie conformă cutumelor provinciale mic-burghize; obține și aceasta prin stăruință extraordinară, dar apoi renunță brusc la mariaj, consacrandu-se unui cult bizar pentru unchiul fostei sale logodnice, decedatul Farca. O întreagă rețea se creează treptat între diferite persoane cu același interes; cînd Grobei ajunge în fruntea noii biserici, iarăși surprimă, o desființează. Sint prea multe succesi, ca o minimă verosimilitate, chiar în plauful satirei enorme, să se păstreze cit de cit. Grobei din prima jumătate a romanului nu mai are aproape nimic comun cu cel din jumătatea următoare.

Tatăl Leliei, Stefi-baci, „finanțului” respectat, întreprinde o vizită diplomatică în casa Zăgăneștilor, spre a aplana conflictul dintre familii. Rămînd însă singur cu rivala fiicei sale, nu-și mai poate stăpîni o libido senilă și se apucă să-și îmbrățișeze juneii și dizgrațioasei Puși genunchii, Nefericita, din nou, prin paradoxurile psihologiei abisale, în loc să-l zvirle afară, se simte flatată. Episodul foarte lungit, și împiedicat povestit, devine total incredibil.

Neabătîndu-se de la această linie a ambiguității psihologice programate, romancierul acumulează după episoade admirabile (tentativa ratată de viol, prezentarea lui Grobei familiei Crăniceanu, reînălțarea foștilor logodnici în trenul navetistilor, debarcarea doamnei Mathias) numeroase altele fără nici o noimă și cu totul artificiale (ascensiunea Leliei prin pădure, nesfîrșitele ocupații ale lui Stefi-baci dedicate „golumbelor” sale, vizitele domnului Mahalek la Vatra Dornei, tribulațiile tinărului Dorin Kocimarov ș.a.m.d.).

Programatic ambiguă este și atitudinea romancierului față de eroul său. Dacă inițial sarjează portretul lui Grobei, ulterior ține să-l rețuzeze aproape integral. Imbecilul zelos ajunge un fel de sfînt, fie el și ușor ridicol. Că a putut s-o cucerească (și, vai, cum!) pe Lelia, înțelegem. Dar prin ce miracol izbutește să-și exercite o autoritate tainică asupra altor spirite superioare, după aceea, e absolut inexplicabil, strict literar vorbind.

Un roman nu se scrie „frumos”, ci bine. Mi se pare prin urmare neîntemeiată obiecția că Nicolae Breban maltratează limba, îngăduindu-și frecvente abateri de la puritatea și eleganța stilistică, folosind pleonastic barbarisme și expresii franțuzești, englezești, italiene și nemțești. Viziunea romanului e grotescă și autorul, alegînd ironia descalficantă, odată cu relatarea gîndurilor eroilor, adoptîndu-le și limbajul (erlebe Rede), apasă fatal pe o anume trivialitate definitorie. Așa scoate multe pagini de sarjă atroce foarte reușite, cum sînt cele cînd ne face cunoscută cu Grobei sau cînd îl avertizează pe cititor că-i va schimba eroului traiectul existent.

Și aici însă ambiguitatea programatică îi joacă romancierului festa. Nu totdeauna paginile scrise în stil kitsch pot fi atribuite, oricîtă bunăvoință am avea, lui Grobei, Leliei sau domnului Crăniceanu. Unele aparțin autorului însuși, răspunzător direct pentru un „volapük” pretențios, cu supărător iz subintelectual. Mai trist e că și distanța dintre „ideile” personajelor și ale creatorului lor scade pe alocuri pînă la confundarea mentalității. E o nedreptate grosolană să i se impute unui autor păreri ale eroilor săi. Așa poate fi desființat și Dostoevski. În roman intervin accente estetice, date de întreaga construcție narativă, și ele arată ce spune efectiv scriitorul, ba, citeodată cartea, dincolo de intențiile lui.

În **Bunavestire** pentru teoriile cu „stăpîni și slugile” înăscute, darwinismul natural extins asupra relațiilor sociale, ca și restul aberațiilor reacționare ale lui Farca, sau gîndite de Grobei, Lelia, Cîrstea, canonicul Deliman, doctorul Sidorovici ș.a. au a răspunde doar personajele respective. Dar, datorită atitudinii ambigue a autorului față de ele, ne trezim uluiți că însăși vocea lui emite printre rînduri asemenea reflecții lamentabile: „Era ora la care zeii... zeii nemuritori ieșeau să se plimbe în saretele lor... gonind (...) printre stătuile de marmură... ei, cei disprețuiți de muritorii atotștiutori, ateii, suspect de siguri pe ei... ei, cei disprețuiți de viii care mîșunau pe jos, apatici, în febrilitatea lor, lipsiți de religiozitate... vidați, goliți de religiozitate, timp... inteligenți și timp, zeii frumoși (...) din politeze luind înfățișarea zeilor, a supraoamenilor” (pag. 218); „Rațiunea care împinge la crimă, la batjocură, la luarea în posesie a semenului tău miraculos, la cinism, la exploatarea strămoșilor. Lauciderea pruncilor pe care încă îi purtăm în spermă! Blestemată rațiune, în lături!” (pag. 326).

I se poate reproșa romancierului și că, în raport cu personajele care susțin asemenea teorii, chiar mai brutal antipopulare, nu folosește suficiente efecte estetice distanțatoare. „Marele trîpaș” rămîne intact în disprețul lui superior pentru curtea sa feminină și masculină de „sclavi”. La fel, scapă neatins de vreo ironie finul intelectual Deliman și pînă la urmă însuși prăpăstiosul Farca. Zarathustra acesta de cinci parale.

Miza pe echivoc, indecizie, loc liber lăsat posibilităților e atît de mare încît semnul „puncte-puncte” coplesete cartea. Aproape nici o frază nu e dusă pînă la capăt. Totul, gîndurile, vorbele, acțiunile, lasă largi goluri care ascund cititorului un deficit de creație și stimulează spiritele prea inventive să umple cu imaginația ceea ce lipsește practic din roman.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

O carte cu semnificații morale

Bunavestire este unul din cele mai importante romane din ultimul deceniu și probabil din întreaga istorie postbelică a romanului românesc. El răspunde și corespunde multor exigențe: evident, contrazice multe altele. Reacțiile de pînă acum sînt similare celor declanșate de **Groapa și Principele**, pe care nu le depășește: sînt reacții estetice, dar mai ales morale, sociale, politice și chiar filosofice. Ca și în cazurile amintite mai sus, aceste reacții nu sînt pro-

prii unei cărți de scandal, ci unei cărți care scandalizează.

Bunavestire este un roman important prin realitatea socială și caracterologică problematizată. Chiar dacă nu ținem seama de postfata autorului, dealtfel orgolioasă și prost scrisă, e limpede că se vizează micul-burghez contemporan, a cărui activitate și ale cărui inițiative au căpătat un aspect monstruos, paradoxal și fascinant totuși prin extensia lor spațială și temporală. Grobei este acest mic-burghez cu nume semnificativ, trimițînd clar la germanul **grob**. Micul-burghez actual și-a depășit condiția clasică prin amploarea activității sale sociale și a perfecționat grobianismul. Acest personaj actualizat din Flaubert și Daumier se prezintă azi ca o caricatură dilatăată și multiplicată gigantic. Grobei exprimă o lume sigură de ea și fără umor, care înghite totul și cîștigă totul fără nici un efort și, mai ales, fără nici o rezistență, numai prin tenacitatea cotidiană a automatismelor care includ chiar și voința de putere și reprezentare.

Realitatea romanului grobiană este de fapt cea a multiplicării aspirațiilor burghize; ea este destul de gravă pentru a nu încuraja sarja. Breban nu sarjează; el pretinde a fi sarcastic, dar, din fericire, nu reușește. El este însă ironic. Ironia din **Bunavestire** este cea cunoscută din marile romane ale lui Thomas Mann: ea decurge din perspectiva martorului și regizorului care știe sfîrșitul spectacolului, în care se amestecă uneori, dar numai pentru a se distanța moral și pentru a accentua prin chiasm dimensiunile microscopice ale personajului său velleitar. Inșuși titlul trebuie să i se sublinieze accentele parodice și ironice, prin confruntare cu textul.

Cine vrea să găsească semnificațiile morale ale acestui roman trebuie așadar să-l citească în întregime, să nu se oprească la o scenă sau alta, să caute o explicație pentru succesiunea faptelor din text și să mediteze cu onestitate la lumea în care trăiește. Acest roman este istoria creșterii lui Grobei și a dispariției sale: este un avertisment și un necrolog. El îi avertizează pe cei care, cîndva, ar putea doar exclama: cum a fost cu putînță?

MARIAN POPA ■

Un roman psihologic

După opinia noastră, **Bunavestire** este, înainte de orice, un roman psihologic, dar nu în sensul că autorul se folosește de analiza psihologică, lucru dealtminteri limpede, cit pentru faptul că el face psihologie (nu ca un psiholog, ci ca un scriitor). În acest sens evoluția lui Grobei, eroul central, nu ni se pare nelogică, nefirească, artificială. Anonimul merceolog de la Ucecom Caransebeș are, de la început, o puternică aspirație spre spiritualitate, o permanentă voință de a depăși existența pedestră, prea telurică, de a ieși din cenușiu: citește, vizitează expoziții, muzee, iar veșnicul tranzistor pe care-l poartă pe umeri nu este decît un simbol al acestei aspirații ce pare, pentru mulți, snobism, provincialism, absența ridicolului etc. dar care pentru Grobei este un lucru foarte serios. Iată de ce în momentul în care ia contact cu arhiva lui Mihai Farca, apostol al provinciei, un ratat și un cabotin, ce vehicula în jurnalul său formule „tari”, de o îndrăzneală de duzină, care erau în stare să epateze firile slabe, docile, Grobei și-a găsit vocea de „soldat al unui război radical”, de creator al unui mit găunos și steril. În două împrejurări, esențiale, se pune întrebarea dacă, în absența lui Grobei, Mihai Farca ar fi existat, dacă, adică, nu este o „invenție” emanată de sufletul infierbîntat al discipolului? Un răspuns clar nu se dă. „Ambiguitatea” la care face referiri romancierul în „Epilog” plutește, dar, înțelegem că răspunsul e clar: nevoia de mit, de iconoclastie a unor oameni care o simt, irezistibil, datorită unor energii interne, deviate ridicol și steril, iată ce duce la „Fundatia Farca”. Lipsa oricărei finalități practice (autorul și personajele revin mereu asupra ideii de „gratuitate” a gestului) pledează în sensul mobilurilor pur psihologice pe care le-am stabilit. Pe deasupra tuturor erorilor se simte însă permanent un spirit detașat, de un sarcasm crud, necruțător, distrugător. Insistența înșelătoare asupra unor scene ori evenimente nu presupune acceptarea lor ci, dimpotrivă, un fel de cinism superior, o divulgare neiertătoare a lumii zugrăvite. Ceea ce ni se pare esențial.

PŌPILIU MARCEA ■

Publicul românesc

Amza Săceanu, prețuit și pasionat animator cultural, ni s-a revelat în volumele anterioare ca un portretist și observator de moravuri, ironist fin și de substanță, cu un umor sănătos și nefăcut. Iată-l în ultima sa carte înfățișîndu-ni-se în haina sobră și pretentioasă a cercetătorului științific, investigator pînă la ultima consecință a unui fenomen despre care pînă acum s-au spus încă puține lucruri serioase și adînci — fenomenul teatral. Cartea se numește „Teatrul și publicul”, dar studiul își depășește intențiile, devenind o veritabilă istorie a scenelor bucarestene din ultimul deceniu, un punct de vedere deschis și incitant asupra tuturor chestiunilor care interesează conducătorii de teatre, regizorii, actorii, dramaturgii.

Mai întîi, ce aflăm despre relația publicului bucarestean cu teatrele sale? Că această relație este bună, în sensul că oamenii vin la teatru, că genul ca atare, cel puțin la noi, nu e pîndit de pericolul desuetudinii; că, începînd cu anii 1964 și 1965 (ani de vîrf în ceea ce privește afluența de public), numărul spectatorilor s-a menținut la un nivel destul de ridicat, în ciuda faptului că filmul și televiziunea au crescut imens ca forță de influențare și atracție. Ba mai mult, statisticile (foarte numeroase și elocvente) pe care ni le furnizează autorul ne arată că, față de 1972, oamenii vin la teatru în număr mai mare. Dacă ne gîndim că nu prea demult o revistă de specialitate din Occident scria cu iale că numeroase teatre din Franța, Olanda și Belgia s-au transformat în săli pentru proiectarea de filme porno, constatarea că publicul românesc a rămas neclintit în dragostea lui pentru teatru emoționează și impulsionează nu numai pe dramaturgi, ci pe toți oamenii de cultură.

Cartea lui Amza Săceanu explică pe toate fețele care este izvorul de unde soarbe apa vie, dătătoare de noi puteri mișcarea noastră teatrală: politica de repertoriu. O politică chibzuită, care, dînd importanță și respectul care i se cuvin dramaturgiei străine, clasice și contemporane, si-a făcut o cauză sfîntă din promovarea și impunerea în fata publicului a dramaturgiei românești.

Am spus că această carte (de o utilitate strin-

gentă pentru specialiști, pentru elevi și studenți, pentru toți cei interesați de acest fenomen) are o zonă de investigație mult mai largă decît relația teatrului cu publicul. Există un capitol deosebit de interesant și documentat despre coordonatele socio-culturale ale filmului, radioului și televiziunii, un altul despre activistul cultural, precum și o trecere în revistă a succeselor regiei noastre din ultimul deceniu. Capitolul despre viitorul teatrului reunește opiniile mai multor dramaturgi și specialiști, autorul conchizînd optimist: „Teatrul va însoți viitorul, alături de el, prin forța actualității artistice prevestindu-l și chiar devansîndu-l. Teatrul va trăi, deci, cit omeniirea. Văd teatrul viitorului, ca teatrul de ieri și de azi, despre om, prin om, pentru om”.

„Teatrul și publicul” e o carte care ne trebuia. Ca autor de teatru mă simt îndatorat.

ION BĂIEȘU ■

Nevoia de obiectivitate

Sub un subtitlu afișat principal, în revista „Cinema” din luna septembrie a apărut un grupaj de articole critice la adresa unei recent apărute cărți: „Dicționarul actorilor de film” de Napoleon Toma Iancu. Iar cele trei articole semnate de Alice Mănoiu, D. I. Suchianu și inginerul L. Radu, de-a lungul și de-a latul a două pagini ale publicației, desființează munca unui om concretizat, finalizată într-un volum de 420 de pagini. Nu pot aprecia, nefiînd specialist, dacă observațiile critice sînt sau nu întemeiate. Dar unele nedreptăți evidente și pentru un profan și mai ales tonul articolului semnat de D.I. Suchianu m-au izbit, mi-au creat sentimentul că mă aflui în fața unei critici neloiale.

Se fac liste de citeva zeci de informații greșite, dar nu se recunoaște adevărul că orice lucrare de acest gen, orice dicționar, conține, cumva obiectiv, cumva fatal, un număr — firește nedorît — de inexactități. Cei trei critici ai lui N.T. Iancu au filmat excepția în foarte gros plan, lăsînd impresia că e regula.

Această carte apărută — se exprimă tovarășul D. I. Suchianu la începutul articolului — putea fi scrisă fără greșeli și de „un copil de zece ani”; munca autorului e o „treabă de negru”; iar autorul nu un contemporan, nu un om al muncii, nu un tovarăș al nostru și al criticului, ci „domnul Napoleon Iancu, căci așa se cheamă fenomenul”. În schimb, cu o simetrie cam semnificativă, cu o simetrie care te obligă la întrebări, în încheierea articolului D. I. Suchianu ține să prevadă și să dea asigurări că un alt dicționar — care încă n-a apărut — dicționar elaborat de Constantin Popescu, va fi cu certitudine fără greșeli. Din toată comparația asta, eu unul am înțeles că e deranjantă și nu e prețuită munca discretă, tenace și masivă a unui absolvent al I.A.T.C.-ului, dar este prețuită munca — dacă m-aș lua după D. I. Suchianu aș zice — tot „de negru” a lui Constantin Popescu, autorul care înainte de a-și preda dicționarul la editură și-a tot publicat fișele. Deci, omul descurcării iese bine, iar cel necunoscut este pus la punct. E o altă nedreptate. Pentru că ar fi minunat dacă toți tinerii, la cîțiva ani după absolvirea facultății, ar preda Editurii științifice și enciclopedice o carte de amploarea aceleia scrise de N.T. Iancu. Pentru că nici unul dintre criticii săi, cu toate că au ceva state de serviciu, nu a predat vreunei editurii primul — repet, primul! — dicționar al actorilor de film scris de un român.

Sînt obligat să subliniez că nici obiectivitatea, nici tonul criticilor care au semnat articole — tot dur exigente — despre acest dicționar în „Săptămîna”, „Contemporanul”, „România literară” sau „Flacăra” nu zămisleşte cititorilor în doieli.

Spiritul comunist de combativitate și răspundere exclude subiectivismul invidios, critica demolatoare și include spiritul de tovarășie, de colectivitate.

I. NICOLAE ■

§ 1. Cind se vorbește de secolul nostru, și mai ales de ultima lui jumătate, este aproape obligatoriu să folosim termenul „căutări” sau „experimente” pentru mai toate eforturile creatoare din toate domeniile artei. Cam de pe la 1900 spiritele cele mai lucide ale culturii europene au început să realizeze adevărul cuprins în prezentimentele lui Nietzsche, care a vestit, printre cei dintii, cu câteva decenii înainte, că un întreg ciclu istoric legat de ascensiunea și triumful civilizației occidentale este pe cale de a se încheia și că un nou „eon” se conturează în zare, fără a se putea spune unde va fi și a ura. Cam de pe la 1900 lumea occidentală, identificată pentru mentalitatea intelectuală a secolului al XIX-lea cu „lumea” pur și simplu, sau mai exact cu „civilizația” (dincolo de hotarele căreia se găseau fie vechile civilizații atidite ale Orientului, incluse, mai toate, în vaste imperii coloniale occidentale, fie vaste teritorii ale „primitivilor” trăind încă în regimul epocii de piatră, sau, în sfârșit, culturile europene neoccidentale, constituite, aproape toate, cu de la sine vrere, în sateliți ai Occidentului), cam de pe la 1900, această lume occidentală începe să simtă că iese din făgăsură pe care se mîscase, mereu în ascensiune, din veacurile evului mediu timpuriu și pînă la extraordinarul apogeu al secolului al XIX-lea. Profetia „decadenței Occidentului” își face apariția cu două decenii înainte de tipărirea vestitei cărți a lui Oswald Spengler, și marile cutremure istorice care aveau să vină sint simțite de oameni de profunzimea și acuitatea unui Dostoievski, Tolstoi, Nietzsche. În același timp, cam tot de pe atunci încep căutările unor drumuri noi, unor mari prîmeniri, unor forme noi de artă.

Privind în perspectiva acestui veac al nostru, care se pleacă spre apusul lui, nu putem să nu luăm cunoștință de faptul că prezentimentele celor ce simteau încheierea nu doar a unui secol, ci a unui întreg ciclu de civilizație, dominat cu splendoare și unceri cu brutalitate de grupul țărilor occidentale, mai ales de la Renasștere, și după ce Europa răsăriteană intră în umbra istoriei la 1453 aceste prezentimente conțineau o mare doză de adevăr. În termeni marxisti, Occidentul intrase în perioada crizei orînduirii capitaliste, orînduire ce-i dăduse, din secolul al XIV-lea și pînă la al XIX-lea, forța, ethosul, strălucirea dominației sale politice și spirituale asupra întregii planete. În termeni de filosofie a culturii, asistăm, din această epocă, la amurgul civilizației omului „faustic”, epuizat în posibilitățile sale de cultură maioră. Primul război mondial n-a făcut decît să concretizeze tragic ceea ce oamenii de la 1900 simțiseră deja. Toată perioada „interbelică” ne apare acum ca o zbatere, una lipsită de strălucire, a unei lumi capitaliste în derivă, incapabilă să evite cea de-a doua catastrofă, care avea să marcheze, de acum ireversibil, încheierea hegemoniei politice și spirituale planetare a Europei occidentale.

Evenimentul crucial, acela care — conștient de falimentul primului război mondial — marca însăși deplasarea „epicentrelui” istoric printr-un urias seism în noitor și deschizător de noi orizonturi, a fost Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917. Nu mult după aceea, în cartea sa de genială premoniție *Condiția umană*, André Malraux vestea lumii reintrearea Asiei în istorie: începutul revoluției chineze. „Occidentocentrismul” hua sfîrșit, decodat, virtual. După al doilea război mondial el se pulverizează. Ca urmare, orizontul politic al lumii suferă cea mai importantă mutație de la descoperirile geografice ale Renasterii încoace. Nu totuși au realizat, nu totuși realizează încă, și azi, aceste transformări epocale pe planul culturii, al spiritului. Dar ele au fost sesizate de mult de către cei capabili să reflecte nemillocit realitățile.

§ 2. Printre culturile și popoarele intrate cel mai devreme în cîmpul de forță al „căutărilor” de noi drumuri pentru o civilizație europeană ajunși la capătul ciclului istoric modern se numără cultura română. Primul om care, în cadrul civilizației europene, nu numai căută, dar și găsește un drum diferit, pe care se smulge din psihologia și condiția „amurgului de lume”, este sculptorul român Constantin Brâncuși. Prin 1907, cînd încep să se producă epocalele (pentru destinul sculpturii mondiale, nu numai românești!) mutații din arta țăranului de la Hobita, termenul de „avangardism” nu apăruse în dicționarele veacului. Cine compară însă evoluția, concepțiile, realizările lui Brâncuși cu toată istoria avangardei europene, inclusiv a capitolului ei — important — de sorginte românească — va constata un fapt uimitor: la Brâncuși nu avem de a face cu căutări, ci cu aflări. El rupe brusc cu toată tradiția artei apusene, de la sculpturile gotice și pînă la Rodin, după ce o studiase și o parcursese în evoluția sa interioară. El declară, ca un tipic „avangardist”, că Michelangelo este autor de „bifecuri” și se orientează spre cu totul alte surse. Mai exact, are posibilitatea să se transbordeze dintr-un univers de forme de artă și dintr-un anumit spirit care hipnotizase pînă atunci pe conaționali săi (și în care avea să mai rămînă marele său conațional Paciurea) într-un cu totul alt „spațiu” spiritual, fără a fi obligat pentru aceasta, să rămînă un ignorant, un „naiv”. Brâncuși depășește o avangardă ce încă nu exista și face saltul într-un viitor ale cărui cărări începem să le descifrăm abia acum, după aproape trei sferturi de veac! El află prin 1907—1910, pentru noi toți, ceea ce abia acum noi începem să înțelegem: că abia există o cale, în civilizația europeană, pe care la un moment dat am fost obligați să o trecem într-o condiție secundă, constrînsi fiind să ne spălăm de miul orientalismului tureo-fa-

nariot prin șocul masiv al civilizației occidentale.

Această cale este tocmai *via magna* a culturii românești. Ea porneste din depărtările traco-getice și se interfează cu Elada, dînd o primă sinteză, despre care știm totuși foarte puțin, din glasul pietrelor de la Sarmisegetuza și din câteva e-couri în Herodot sau Platon. Apoi, această cale se contopeste timp de două secole cu destinul Romei, după care străbate aproape un mileniu numai prin satele autohtone, nedezrădăcinate nici de puhoaiete năvălirilor, nici de bîntuirile unor efemere imperii. Și iese la lumina istoriei în zorii milenului al cărui sfîrșit îl trăim.

Poporul de țărani și păstori din nordul și sudul Dunării denumit „vlahii” (adică romanicii) de către migratorii germani și slavii și, după ei, de Imperiul bizantin, locuiește în tot acest timp de restrîns un spațiu de intensă încălzătură spirituală, fiindcă trăiește fie chiar pe teritoriul (la sud de Dunăre), fie în vecinătatea imediată a celei mai puternice și mai strălucitoare civilizații a evului mediu european: civilizația Bizantinului.

Bizantul domină în evul mediu deopotrivă Răsăritul și Apusul. Constantinopolul este, cum s-a spus, „Parisul evului mediu”. Privirile tururilor, de pe malurile Atlanticului pînă în Golful Persic se îndreaptă spre cetea de basm de pe malul Bosforului. Splendide civilizații filiale se aprind de la lumina sa în Bulgaria, Serbia, Rusia Kieviană, în vreme ce, abia începînd din secolul IX, un „Occident” începe să existe, odată cu Carol cel Mare. Dar acest „Occident” se află încă la trei secole distanță de măretele catedrale gotice.

Teritoriul locuit de poporul nostru este vecin, asadar, cu două lumi: cu lumea bizantină sau de tradiție bizantină (prin aceasta din urmă înțelegem cultura năs-

tră „epocă de aur” în cultură, corespunzătoare celei mai întinse glorie militare și politice românești din secolele trecute, nu este un „Siglo d'oro” spaniol sau un „Cinquecento” italian, dincolo de care poporul și cultura respectivă n-au mai produs nimic comparabil, și care-i obligă într-un fel pe urmași să simtă trecutul ca pe un munte lăsat în urmă: nu este nici chiar frantuzescul „Le grand siècle”, ci ne apare ca o temelie, peste care s-a cădat neconștient, secol de secol. Este o rădăcină, mereu vie, din care au odrăslit noi epoci, cu strălucirea și importanța lor proprie. O temelie mereu trainică, o rădăcină mereu proaspătă, un fel de „tinăr” sufleteș ce-si păstrează virtuțile modelatoare în folosul unor noi evuri istorice, pentru oameni nutriți la alte curente spirituale, aparținînd altor veacuri. Nici unul dintre acești oameni, chiar mărturisind o nostalgie a trecutului, ca Eminescu, nu s-a gîndit vreodată să se întoarcă în trecut, ci el s-au dus sub boltile acestei ctitorii, pe care stăteau zăgrăvite chipurile voievozilor biruitori și martiri, sau ale marilor cărturari, spre a se reculege și mai ales spre a-si potrivii ritmul monumental al propriei lor simțiri. După care au pornit la înfăptuirea sarcinilor zilei lor, care avea alte sarcini decît cele din vremea lui Ștefan cel Mare sau Mihai, desi, în „dialectica permanentelor” care este istoria, unele din aceste sarcini se aseamănă atît de mult, din secol în secol, și peste secole.

Trecutul nu ne-a fost niciodată, nici în politică și nici în cultură, o povară. Nu ne-a tras spre el, ci ne-a fost o temelie și o continuă forță de propulsare spre viitor. Este cheia ascensiunii, neconștientă, atît a istoriei, cît și a culturii românești. Căci, oricît de glorioasă a fost pagina scrisă de Ștefan cel Mare, ea nu întrece fapta românilor de la 1859 sau 1877, care au învîtat de la Ștefan cum se face o țară.

Via magna (I)

PUNCTE DE VEDERE DESPRE ORIGINALITATEA CONTRIBUȚIEI ROMÂNEȘTI LA TEZAUUL CULTURII UNIVERSALE

cînde ale noilor popoare așezate la sudul Dunării, și cultura rusă și cu lumea „ca-rollingiană”. Prin integrarea unguirilor în sfera occidentală de civilizație și apoi prin cucerirea de către acestia a Transilvaniei la sfîrșitul secolului al XI-lea, „Occidentul” născînd pînă la urmă direct pe teritoriul românesc, România devine astfel singura țară europeană care poate arăta o simbioză (nu o simplă vecinătate, ca Italia) a „goticului” cu „bizantinul”, iar cultura română este singura care va realiza (în secolele XV și XVI) însăși sinteza acestor două stiluri.

Bogata vecinătate culturală adăugată la o imemorială experiență a frumosului (urcînd din ceramica de la Cucuteni și mica Orfeu pînă la Miorita), această colosală interferență de civilizații, unică în Europa, explică rapidă ascensiunea a românilor în „civilizația europeană”, aproape imediat ce reușesc să-si constituiească trainica lor viață de stat, în prima jumătate a secolului al XIV-lea. Doar două secole — și atît de frîmțate de lupte spre toate azimuturile! — le-au fost de ajuns pentru a adăuga istoriei civilizației europene un capitol dintre cele mai interesante, și pentru a mai realiza, în plus, rolul de a salvarda și continua o civilizație care, pe vremele ei inițiale, fusese spurberată de uraganul cuceririi străine.¹⁾

De fapt, secolele XIV—XVI, perioada de la Basarab „întemeietorul” la Mihai Viteazul, de la Biserica domnească din Argeș la Sucevița, de la Leposieșul de cînd s-a început Tara Moldovei și Învățăturile lui Neagoe Basarab la Coreși și triumful limbii române ca limbă de cultură, pe-cetlul de redactarea primei cronici în românește — cronica lui Mihai Viteazul — reprezintă „perioada clasică” din existența istorică și spirituală a românului. Este epoca unei înfloriri plene, pe toate planurile, a ethosului propriu, așa cum se constituie el, anonim, de-a lungul unui mileniu, sub zăpada năvălirilor din secolele III—VIII și sub revărsarea de ape a conglomeratelor statale din veacurile IX—XIII. Fundarea statelor feudale românești le-a impus acestora retragerea în marea lor, și a înscris pe harta politică a Europei, pentru un destin dificil dar ireductibil, *Tara Românească și Moldova*, devenite contraport decisiv și pentru soarta elementului românesc din Transilvania, formația politică atît de clar distinctă în cadrul regatului multinational ungar.

Contrar a ceea ce s-a afirmat cîndva de către Eugen Lovinescu, există deci și pentru români o asemenea „perioadă clasică”, adică o perioadă în care poporul nostru se poate privi ca într-o oglindă, în felul în care francezii se ogîndesc în al lor „secol al XVII-lea”, ori de cîte ori vrea să-si regăsească „stilul maior” al existenței sale în istorie și-n spiritualitatea umană. Și, de fapt, românii s-au și privit, la fiecare ceas de coitură: în veacul al XVII-lea cu Ureche, stolnicul Cantacuzino, Dosoftei, Cantemir Neculce; în veacul al XVIII-lea cu „Marii ardeleni”; în veacul al XIX-lea înfii cu generația pionierilor — Heliade, Asachi, Negruzzi — apoi a ctitorilor de țară și de cultură modernă românească din jurul lui Bălcescu Kogălniceanu Alexandrescu și Alexandri iar a treia oară cu „marii clasici” Odobescu, Hasdeu, Eminescu, Xenopol; în veacul XX cu Iorga și Sadoveanu!

Trebuie să adăugăm încă o observație esențială: secolele XIV—XVI, prima noas-

XIV—XVIII, dezgropată de generația pașoptistă și transformată tot de ei în izvor de inspirație pentru scriitorul modern, apoi studiată cu metodele științei filologice, dar și cu căldura patriotismului, de Odobescu, Cipariu și mai ales de B. P. Hasdeu.

Cel ce — beneficiînd de munca a două generații — a realizat, în gradul suprem, sinteza între ethosul popular și cultura scrisă a veacurilor trecute, a fost Mihai Eminescu. Dar nici Eminescu — mort la început de drum — și nimeni din generația lui, ori că n-au avut răgazul să pătrundă pînă la acele adîncimi ale spiritului național capabile să-i proiecteze pe o orbită care să nu mai fie de geniali „sateliți” ai culturii moderne a Europei occidentale, ori că au apărut prea devreme, și abia în zilele noastre încep să devină „actuali”, fapt este că n-au izbutit să obțină ceea ce au obținut Gogol, Dostoievski și Tolstoi în Rusia: plasarea culturii române pe orbita universalității active, recunoscute, influente. Drumul spre integrarea plenară a culturii românești moderne în cultura universală nu l-a făcut nici un literat pînă în secolul nostru²⁾. L-au făcut numai cîțiva oameni de știință și artistul Brâncuși. Acesta din urmă a reușit să coboare, ca în basme, pînă la „celălalt tărîm”, adică pînă într-o condiție spirituală care să-l elibereze complet de gravitația Occidentului modern și să-l aducă în miezul deplin al realității românești. Adică al acestei realități extraordinare de complexe, în care se împleteau fire toarse din caierul străvechii Dacii a lui Zamolxe cu cele venite din toate colțurile continentului — chiar și de dincolo de el — ca să se transforme într-o realitate nouă.

Brâncuși a vestit astfel lumii o formulă nouă de artă — simbol al unei maniere noi de a percepe realitatea și de a valorifica existența. Brâncuși a operat astfel, cel dintii, o revoluție coperniciană în sens invers: a desprins spațiul spiritual al culturii române din condiția de satelit, și l-a așezat în „centrul universului”, perspectivă proprie tuturor „marilor culturi” istorice, capabile să recreeze lumea după chipul și asemănarea lor. A fost și primul triumfător al acestei experiențe capitale, prin care a premers destinul culturii românești în veacul douăzeci.³⁾

Căci, într-adevăr, dominantă evoluției culturii române din acest secol al nostru este progresiva reînnoțare a sine fără a înceta nici un moment să-si fiină ferestre deschise spre toate zările. Ba chiar dimpotrivă: acest proces de descoperire a virtuților proprii a rămas dialectic legat de o continuă adîncire a perspectivei universale.

Venind după Alecsandri din „poeziile populare” și după Eminescu, Creangă, Caragiale, Coșbuc, oamenii „veacului 20” de felul lui Iorga, Sadoveanu, Argeșzi, Blaga, Ion Barbu, G. Călinescu, ne apar tot mai mult, alături de Brâncuși, a fi pentru noi, cei de azi, ca niște fîntîni fără fund care duc, pe cine știe să coboare, spre „celălalt tărîm”: al unei originalități românești capabilă să fișnească asemenea unui fluviu de viață nouă în frîmintata noastră lume contemporană și să consacre cultura română printre marile culturi ale lumii. Adică printre acele culturi care, de la Moise și Homer pînă la Dostoievski, au plămădit, în ipostaze noi, eternitatea naturii umane, și au împiedicat instaurarea unei dezastruoase entropii sufletești în destinul speciei noastre.

DAN ZAMFIRESCU

Si oricît de măret e gestul lui Mihai Viteazul, el nu a fost decît o clipă, în vreme ce generația lui decembrie 1918 a cucerit durată. Si oricît de incredibil de fantast, de uriesc ne apare trecutul nostru de lupte cu goliati istoriei, oricît de măreată este epopeea de veacuri a poporului nostru în lupta lui pentru supraviețuire și afirmare spirituală, ea abia ține cumpăna cu cele numai trei decenii și cîțiva ani, al epocii. Încă nescrie, numite „Istoria contemporană”. Trecutul nostru are această particularitate: că nu e un ocean care se aude în spate, în timp ce noi traversăm desertul, ci este un fluviu ce se varsă neconștient în prezent și ne ajută să navigăm spre viitor.

Ca urmare a acestui fapt, pe teritoriul românesc civilizația originală constituită în secolele XIV—XVI (parte integrantă și strălucită a ceea ce numim „civilizația europeană”, care nu se reduce la „civilizația occidentală”) și-a adăugat în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea noi „epoci” cu valori proprii într-o comuniune creatoare deopotrivă cu lumea occidentală și cu ceea ce mai rămăsese din „lumea bizantină” de odinioară. Ca urmare, românii se înfățișează istoriei, alături de ruși, pînă în secolul al XVIII-lea, singurii continuatori într-un spirit creator, și de o manieră neîntreruptă, a ceea ce fusese, în tot evul mediu, cea mai splendidă prezență spirituală și artistică europeană.

§ 3. Cînd, în secolul al XIX-lea, se produce vasta metamorfoză condiționată de efortul general de „modernizare” a societății românești, această *via magna* a culturii noastre este părăsită, măcar o vreme, spre a ne angaja, cu entuziasmul heliadesc, în opera de ctitorire a unei literaturi și arte românești, inspirate exclusiv de modelele Occidentului modern. Am făcut foarte mult pe această cale, am dat marș scriitorilor, am dat mari pictori, am dat savanți de prestigiu internațional. Dar de fiecare dată am fost obligați să ne raportăm la modele. De fiecare dată am fost clevi. Străluciri, depășindu-ne uneori chiar maestrilor, dar amintind mereu unde am învățat și de la cine. De aici, la unii, ideea funestă că destinul culturii noastre este acela de reflex „sincronic”, uneori, mai rău, de „colonie spirituală” a lumii moderne occidentale. Chiar dacă, în formele de împrumut, continutul era al nostru. Dar, se pare că Eminescu scrie ca Schiller și Victor Hugo, iar Grigorescu sau Andreescu pictează ca orice european, cu ochii pe Franța. Primul se smulge acestei condiții a culturii române moderne Brâncuși, care sculptează, la Paris, cu ochii pe ceea ce au făcut moșii și strămoșii săi de la Hobita. Și de aceea EL a revoluționat sculptura mondială!

De fapt, două au fost căile pe care creatorii români moderni, obligați să se „sincronizeze” cu „cultura europeană”, au reușit să-si păstreze rădăcinile în solul natal, evitînd sterilizarea și neantizarea în contact cu culturi care, pe acea cale pe care fuseseră obligați să se angajeze ei acum, erau mult mai vechi și dăduseră lumii creatori de marj dimensiuni. Prima cale a fost descoperirea universului culturii populare (momentul hotărîtor fiind marcat de Alecsandri cu geniala sa alcătuire de poezie populară), iar a doua preluarea marii tradiții culte a veacurilor

¹⁾ Este într-adevăr un fapt bine stabilit astăzi și demonstrat în lucrări de circulație internațională, mai ales de către savantul Emil Turdeanu că, în clipa în care, la sfîrșitul secolului al XIV-lea și în prima jumătate a secolului al XV-lea, civilizația Bizantinului, a Bulgariei și a Serbiei medievale sînt rețezate de iatagan, românii se fac depozitarii providențiali ai unor tezaururi neprețuite ale culturii sud-dunărene și totodată continuă, la adăpostul asigurat de eroismul ostașilor și de abilitatea politică a voievozilor, o activitate culturală niciodată întreruptă. Zeci de surse prețioase ale cărturarilor din sudul Dunării se păstrează azi exclusiv în copile cărturarilor români: sau aceste copii sînt cele mai bune și mai vechi cunoscute. În minăstiri, la curțile voievodale, se copiază de către cărturarii noștri traduceri slave din scrierile Bizantinului și operele cărturarilor bulgari și sirbi. La Tirgoviște și Suceava, la București și Iași se continuă fastul imperial bizantin în ceremoniile domnești și bisericesti. La Putna există o adevărată academie de muzică în care strălucete Eustatie protopsaltul, a cărui culegere de cîntece bizantine, sporite cu contribuții proprii, este un monument al istoriei muzicii răsăritene întregi.

²⁾ Singurii care au făcut bresă, semnificativă și prevestitoare de condiție nouă, universală, pentru literatura română, au fost scriitorii avangardei, în frunte cu cel mai celebru, Tristan Tzara.

³⁾ Vezi, pentru modul cum Brâncuși a apărut în conștiința contemporanilor și a urmașilor, admirabila culegere a Ninei Stănculescu, *Carte de inimă pentru Brâncuși*, de fapt o încercare personală de a desprinde prin antologie esența geniului și revoluției brâncușiene.

MASĂ ROTUNDĂ
LA CRAIOVA DESPRE:PERSONALITATEA
MANUALULUI

Am invitat, recent, la Craiova, la o masă rotundă dedicată manualului de liceu, în speță manualului de literatură română, cîțiva profesori, unii mai în vîrstă, cu o întinsă practică pedagogică (prof. Dumitru Banu, prof. I. M. Negreanu, prof. Petre Predică), alții tineri, aparținînd noilor generații de slujitori ai catedrei (prof. Rodica Firescu, de la Liceul „Nicolae Bălcescu”, prof. Mircea Moisa, de la Grupul școlar nr. 5).

Discuția a fost salutăată de interlocutorii noștri ca fiind cit se poate de oportună, manualul însemnînd, pentru conținutul învățămîntului, un element la fel de important ca și programa, dacă nu, din punct de vedere practic, mai important, el fiind acela care măsoară, dozează materia, pe el sprijinindu-se profesorul (care nu lucrează după programă!), el, cu alte cuvinte, înlesnind sau îngreunînd munca elevului (prof. I. M. Negreanu). Manualul, de fapt, ocupă primul loc în ceea ce C. Kirilescu numea „inventarul indispensabil al mijloacelor de învățămînt” (prof. P. Predică).

Ce se poate spune despre manualul de literatură română destinat claselor liceale? El, de mai mult timp, e un „subiect mereu la zi” (prof. R. Firescu), fiind acuzat, de-a lungul anilor, în presă și în diferite dezbateri, de o serie de carente, precum un tablou imperfect al literaturii române, precum, uneori, o selecție de autori și de opere nejustificată prin valoare, nici prin scopurile învățămîntului nostru, precum, și nu în ultimul rînd, precaritatea mijloacelor analitice (prof. D. Banu). Momentul acestei crize, acule cu ani în urmă, a fost, după opinia interlocutorilor noștri, depășit, scriitorii pe nedrept omiși au început să reintre în circuit, spațiul acordat adevăratelor valori promise să fie cel adecvat. Timpul și critica au operat o selecție de care manualele încep să profite (M. Moisa). Ele, sau cel puțin unele dintre ele, mai au de învins handicapul unor modalități încă dezagreabile, nepedagogice, de comunicare cu cititorul lor (P. Predică), ele sînt, altfel spus, într-o serie de privințe, încă inferioare, ca manuale, cărților de literatură ale unor generații anterioare. Ele, deseori, se interesează încă prea puțin de elev, ele uită că se adresează unui cititor specific (I. M. Negreanu).

Fiecare profesor adevărat încearcă, de fapt, un „manual” al său, pe parcursul unui an școlar. Unii (e drept, mai puțin) chiar și trec la înfăptuirea lui concretă: scriu o carte care să servească școlii. Concursul acesta de variante la o programă unică poate să devalorizeze, în ochii onora, acțiunea. Multe manuale nu înseamnă însă un proces de inflație culturală, ci, dimpotrivă, mărturia căutării soluțiilor celor mai potrivite de acces sau inițiere (M. Moisa). Iată de ce, în actuala etapă de dezvoltare a învățămîntului românesc, se poate reinnoa, cu succes, o tradiție, dîndu-se curs unor manuale cit mai diferite, începînd cu aspectul și terminînd cu sensul interior. Uniformizarea manualelor nu are darul de a le însuși elevilor sentimentul că se lucrează pentru ei, că li se acordă atenție, că se încearcă, prin diferite mijloace, captarea lor, cucerirea lor, ci doar pe acela, nu totdeauna cel mai fericit, al unei obligații regulamentare. Fiecare detaliu are o maximă importanță în componerea unui manual, și, pentru a nu ne coborî încă la chestiuni de esență, vom spune că uniformitatea copertelor și precaritatea ilustrațiilor au un efect cu totul neatractiv pentru elevi (R. Firescu).

CINE SÎNT AUTORIZI ?

Să observăm, apropo de tradiție, de sugestii ale ei, un lucru cit se poate de simplu, și anume că multe spirite ilustre, mulți din contemporanii noștri de vază, datorează enorm înținerii lor cu manualul școlar (D. Banu). Cel mai superficial sondaj printre oameni de marcă ai societății noastre, scriitorii, artiștii, oameni ai tehnicii sau ai științei, s-ar solda cu readucerea la lumină a unor nume uitate de autori de manuale — de zoologie, de botanică, de fizică, de istorie, de literatură, de geografie — mulți dintre ei, cu totul remarcabili. Evident, răsfoind aceste manuale, observi că înrămnația, pe ici, pe colo, nu mai este, în chip fatal, la zi. Pe ici, pe colo, chiar și prin părțile esențiale, se pot da, evident, explicații mai noi, mai subtile. Dar soliditatea acestor manuale, uneori chiar actualitatea lor, chiar dacă ele au fost scrise acum patru decenii, este dată de soliditatea concepției, de stăpînirea acelei invidiabile arte de a face un manual accesibil oricui, fără a „coborî”, fără a degrada materia necesară transmiterii (I. M. Negreanu).

Cine erau autorii? Cel puțin cîteva din aceste manuale, aduse de participanți la masa noastră rotundă, ne pun în fața unor nume și a unor titlaturi prestigioase: Mihail Dragomirescu, profesor de literatură română la Universitatea din București, Gh. Adamescu, profesor la Liceul Sf. Sava și la Școala normală a Societății pentru învățătura poporului român, Al. Rosetti, profesor universitar, J. Bick, conferențiar, D. P. Perpessiciu, inspector general, N. Cartoian, profesor universitar, I. Al. Rădulescu-Pogoneanu,

profesor universitar, dar și directorul Seminarului pedagogic universitar din București. Alți profesori (majoritatea de liceu), autori de manuale cunoscute, sînt Constantin Damianovici, Gh. Nedioglu, Mihai Carp, Scarlat Struțeanu, A.I. Bujor și F. Ilioașă, Ștefan Pop și Paul Papadopol. Notăm, între ei, și un manual de curs secundar semnat de G. Călinescu.

Galeria de nume pe care am transcris-o — departe de a fi completă — este cum nu se poate mai elocventă, majoritatea autorilor fiind personalități cunoscute ale învățămîntului și culturii noastre. Iese astfel în evidență, de la bun început, ceea ce, aparent, este greu, dacă nu cumva imposibil de presupus a avea un manual: personalitatea acestuia (D. Banu). Majoritatea manualelor amintite aveau trăsături ce le particularizau de la prima filă, reputația fiecăruia bazîndu-se pe unicitatea lui, pe caracteristici deosebite de ale altora. Manualele lui C. Damianovici, de exemplu, impresionau prin orizontul selecției, prin bunul gust literar și, peste toate, prin alegerea unor texte puse să ilustreze un program, să dea o idee despre poporul român, despre trăsăturile sale, despre cultura sa și despre unitatea acesteia, ele însușind cititorului siguranța comunicării între scriitorii români din diferite epoci, sentimentul că există cîteva mari teme ale literaturii noastre și cîteva puncte programatice ale ei. Manualul prezidat de Al. Rosetti (cl. a VIII-a secundară, 1946), e, prin selecție și orientare, expresia celor mai avansate opinii ale istoriei și criticii literare românești, elevilor oferindu-li-se o selecție sigură, o culegere din cei mai importanți și mai moderni scriitori ai epocii. Manualele prezidate de M. Dragomirescu se disting, de asemenea,

Invitații noștri: profesorii D. Banu, I.M. Negreanu, P. Predică, Rodica Firescu, M. Moisa

printr-o selecție surprinzător de bine făcută a textelor, fiind, în același timp, cărți de susținere a pozițiilor criticului, ceea ce (chiar dacă gustul estetic nu-i totdeauna sigur) le conferă meritul unor coloane vertebrale proprii. Manualele lui Mihai Carp beneficiau de o autoritate intelectuală remarcabilă și de o pricepere pedagogică pe măsură. Cele ale lui Bujor și Ilioașă (deși mai impersonale) se distingueau prin accesibilitate. Cele ale lui Gh. Nedioglu, printr-o bună orientare a lecturilor și prin îndrumarea pedagogică pe care o ofereau. Cele ale lui N. Cartoian și I. Al. Rădulescu-Pogoneanu, prin înălțimea de spirit. Nu exagerăm dacă spunem că, dintre ele, cel puțin cîteva au drept la clasicitate, ca orice operă durabilă (I. M. Negreanu). Și, pornind de la aceste exemple, credem că nu exagerăm formulînd pretenția ca autorii manualelor să fie, pe cit posibil, niște nume de rezonanță, cu autoritate pe tărîmul învățămîntului, al culturii noastre, niște giruri incontestabile ale domeniului, nu (așa cum, vai!, încă se mai întîmplă) niște ilustrații necunoscute (R. Firescu).

CUM SE FAC MANUALELE ?

Ne oprim la două categorii, la două tipuri de manuale, deosebite programatic, dar putînd fi socotite, fiecare, o perfecțiune a genului (P. Predică), deci oferindu-se ca sugestive puncte de plecare în munca de redactare a manualelor din zilele noastre.

Un prim tip îl reprezintă manualele semnate de Gh. Nedioglu, nu cel mai mare, dar, în mod cert, cel mai reușit, bucurîndu-se de cea mai largă audiență, dintre autorii epocii. Gh. Nedioglu este, dealtfel, și autorul celei mai complete întreprinderi pe acest tărîm, cele 8 tomuri ale lui (ce acoperă, în peste 4500 de pagini, toate clasele liceale, de la primul la ultimul an) reprezentînd o operă didactică cum puține s-au încercat în istoria învățămîntului românesc. E și aici o sugestie ce se propune atenției. Profesorul putea alege între bruştele, uneori derutante, răsuciri sau mutări de accentuate procedee de instrucție, adică între autori diferiți de la o clasă la alta (așa cum se întîmplă azi), sau, lucrînd tot timpul cu același autor de manuale, putea viza pregătirea sistematică, riguros urmărită, a elevului, de la primele noțiuni pînă la receptarea, în condițiile unei sensibilități cultivate, a literaturii de orice fel (P. Predică).

Acest tip de manual merită o atenție deosebită. El poartă cu sine un aparat întreg, de care te poți sau nu sluji. Am ales, pentru exemplificare, unul dintre manuale, cel de clasa a III-a. Lecturile selectate sînt, toate, de calitate, cu o apăsătură însemnăată acordată rolului funcțional al textelor. Autorul grupează tematic textele, înconjurîndu-le cu aparatul de care vorbeam, astfel încît, atunci

cînd le propune elevilor să facă o compoziție plecînd de la imaginea paftalei lui Radu Negru, inserează alături un text după V. Drăghiceanu, „Îmbrăcămintea primilor noștri domni”, cu termeni buiei de folosit în compoziția solicitată. Acest tip de manual se apropie cel mai mult de pretenția unui bun manual: aceea de a fi o mică enciclopedie. Lucrările sînt însoțite de note biografice, de fotografiile scriitorilor, urmate de un vocabular, dar și de capitole ca „Lămuriri expresive”, „Însușiți-vă procedeele”, în care autorul scoate, pentru elevi, expresiile de acum clasice ale unei limbi, pentru a fi descompuse și a se ajunge la sensul inițial. Dacă bucată necesită explicații specioase, acestea sînt grupate în scurte noțiuni de teorie literară. Cînd analiza ridică dificultăți, Gh. Nedioglu adaugă capitolul „Îndrumări analitice”. O anexă cu reproduceri de fresce și picturi celebre, la sfîrșitul cărții, marchează obiectul unor compoziții intercalate între lecturi. Elevii se puteau plînge, în cazul unui astfel de manual, de un prea strîns corset, dar nu de lipsa lui de autoritate și, mai ales, nu de neclaritatea lui (D. Banu).

Un alt tip de manuale, echilibrînd, ca importanță, alcătuirile didactice ale lui Gh. Nedioglu, sînt cele redactate de N. Cartoian și I. Al. Rădulescu-Pogoneanu. Acest tip de manual intenționează să formeze spirite, adică nu atît să instruiască, cît să educe. Ne aflăm, practic, în fața unei antologii, a unei foarte bune antologii de literatură română, cu multe lecturi, cu comentarii puține, mărginite strict la indicațiile programei. Față de excesiva tutelă a lui Gh. Nedioglu, prezența celor doi autori aproape că trece neobservată, manualul de școală avînd, în concepția celor doi (așa cum citim în prefața vol. IV)

doar „rostul de a fi, pentru școlari și pentru profesor, numai un sprijin pentru acea lucrare liberă, de însușire de valori și de producere de emoțiuni estetice, ce trebuie să se săvîrșească în comuniunea sufletească a clasei”. Așadar, o carte de lectură în care piesele esențiale, textele, alese cu o pricepere rar egalată, sînt puse în montura unor explicații ce nu întrerup, ci dau continuitate lecturii. E, altfel spus, un fel de roman al literaturii române, în care se trece de la textul religios la grovnic sau la Alexandrie și, de aici, la „Istoria ieroglică”, fără efort și fără a se da impresia că fiecare reprezintă altceva. Modernitatea unei astfel de viziuni este evidentă (I. M. Negreanu).

Revenim, deci, la ceea ce numeam, ceva mai înainte, necesitatea mai multor manuale, semnate de autori diferiți, necesitatea mai multor soluții de acces sau inițiere. Soluții a căror varietate, astăzi, e cu atît mai oportună cu cit, în învățămîntul nostru, s-a înfăptuit, cu succes, experimentul unor „clase speciale”, „clase selecționate” pretinzînd alte manuale decât cele adresate mediei. Fără să mai vorbim de faptul că, deseori, chiar și fără „experiment”, unele clase de copii se detașează ca mai bune ca altele din aceeași serie. A putea opta între un manual adresat elitelor (tip Cartoian) și un manual pentru clase obișnuite (tip Nedioglu) ar fi o mare şansă, un mare sprijin pentru profesor (M. Moisa).

LECȚIE SAU ESEU ?

Fără a-și propune să se ocupe în chip expres de analiza manualelor noi de literatură română — ale căror calități, ca și defecte, au făcut obiectul altor discuții în presă — masa noastră rotundă, aplicată cu precădere unor sugestii (extrase mai mult din zestrea clasică a domeniului) privind personalitatea manualului, arta alcătuirii lui, nu putea totuși evita, prin forța lucrurilor, niște trimiteri „la zi”, interlocutorii noștri formulînd, pe parcursul dezbaterii, o serie de observații, multe din ele pline de interes, în legătură cu actualitatea cărții școlare. Le vom transcrie — ca exterioare teme de față — cu alt prilej.

Mai interesantă și mai apropiată de tema noastră ni s-a părut demonstrarea sau exemplificarea „pe viu” a artei de a face manuale — implicit, deci, a personalității manualului — oferite de răsfoirea în paralel, în cadrul mesei noastre rotunde, a două manuale, destinate, la distanță de patru decenii, elevilor din ultimul an de liceu: manualul de clasa a VIII-a al lui Gh. Nedioglu (ediția 1930), și manualul de literatură română pentru anul IV liceu (ediția 1976), semnat de Florian Crețeanu, Dumitru Andronache și Nicolae I. Nicolae. Demonstrația noastră a urmat două trepte. În prima, am cercetat modul în care e prezentat, în ambele cărți, același scriitor: Lucian Blaga. În manualul lui Nedioglu, marelui poet (pe atunci în vîrstă de 41 de

ani) i se consacră 35 de pagini, cu următorul plan de tratare: 1. Notă biografică; 2. Notă bibliografică; 3. Poezia „Gorunul” (reprodusă integral); 4. Poezia „Lumină” (reprodusă integral); 5. Îndrumări analitice (în care se face analiza celor două bucăți, ilustrative, după opinia autorului, pentru „cele două aspecte caracteristice ale poeziei lui Lucian Blaga”: în prima, crede Gh. Nedioglu, „Lucian Blaga s-a conformat principiilor estetice ale impresionismului, pe cînd în cea din urmă el ni se înfățișează ca adept al doctrinei expresioniste”. Și cum „și una și cealaltă din aceste două mișcări artistice reprezintă o reacțiune împotriva realismului și naturalismului”, urmează, în chip firesc): 6. Realismul și naturalismul (scurtă privire asupra celor două „curenți artistice”, văzute, evident, prin optica epocii); 7. Impresionismul; 8. Simbolismul (privit ca treaptă intermediară între impresionism și expresionism); 9. Impresionismul; 10. Opera poetică a lui Lucian Blaga (în care se explică, de data asta la scara întregii opere, impresionismul și, mai apoi, expresionismul lui Blaga, fapt care nu împiedică relevarea pe larg a altor aspecte și trăsături ale creației blagiene, neclasificabile în curente și școli; multe, foarte multe citate, însoțite de comentarii aplicative); 12. Stilul; 13. Versificația. Analiza este, precum se vede, sistematică, strînsă, ea, în același timp, încearcă să atingă mai multe ținte cu o singură lovitură (trecerea elevului prin cunoașterea unor curente artistice) și, în ciuda unor pedanterii și a unor simplificări, poate chiar a unor erori, are meritul de a-i inculca cititorului niște idei foarte clare, niște convingeri ferme, creîndu-i, ca și în alte lecții din acest manual, credința că orice poezie fi cunoscut și descris, simultan cu deprinderea de a se exprima nuanțat și complet despre autorul, opera sau tema abordată. Ceea ce, să recunoaștem, nu e puțin. În manualul din 1976, în care Blaga e decretat (fără prea multe explicații) drept „principalul exponent al expresionismului în literatura română”, planul lecției este următorul: 1. Introducere bio-bibliografică; 2. Opera, cu subcapitolele: Poezia și Dramaturgia, fiecare din ele, la rîndu-i, cu subtitluri, date de regulă de titlurile unor opere. Comentariile, multe din ele, sînt mai subtile, mai nuanțate ca în manualul lui Nedioglu, autorii beneficiînd, evident, de o întregă bibliotecă de critică privitoare la opera blagiene, cum și de avantajul mijloacelor analitice ale esteticii marxiste, deși, nu o dată, sîntem puși în fața unor simplificări (ca să spunem numai atîi) dezarmante: faptul, de pildă, că... „dacă nu putem fi de acord cu filozofia lui (a lui Blaga, n.n.), fiindcă n-are fundament științific, poezia lui e plină de valori estetice pe care le primim detașate de conținutul lor ideologic”, este calificat de autori drept „un lucru ciudat” (pag. 39). Deși, cum spunem, comentariile sînt adesea mai pertinente, materia, ca sistemă, suferă, ea se imprăștie în considerații și analize asupra unor bucăți, imagini etc., fără a urmări un plan, o gradăție, o idee, o teză. În cazul lui Gh. Nedioglu, aveam de-a face cu o lecție. În cazul celor trei, cu un eseu. Ce e mai profitabil pentru elev ?

S-ar putea obiecta că Gh. Nedioglu s-a ocupat atît de sistematic și de stăruitor de Blaga dat fiind, în epocă, noutatea poetului, meteorismul său, fenomenul său aparent fără precedentă, ceea ce obliga, în chip firesc, la o minuțioasă disecție, la o cercetare pînă la islovere, la încercarea de implicare în epocă, în curente, școli etc., astfel încît, pînă la urmă, să i se poată fixa, totuși, locul. Să vedem însă, urmînd a doua treaptă a demonstrației, ce tratament acordă cei trei autori unui poet ce — ca și Blaga în 1936 — are acum 41 de ani și a cărui noutate, în peisajul liricii noastre, este incontestabilă: M. Sorescu.

Cele cîteva pagini acordate lui M. Sorescu cuprind următoarele: 1. O notă bibliografică; 2. O poezie reprodusă integral: „Trebuiau să poarte un nume”; 3. Comentarea acestei poezii, fără nici o altă trimitere la opera poetului. Aceasta e toată lecția! De fapt, ea și în cazul citat mai sus, „nu o lecție, ci un eseu” (M. Moisa). Și, mai ales, „o imagine depășită asupra operii lui Marin Sorescu” (R. Firescu), poezia „Trebuiau să poarte un nume”, publicată în 1965, fiind, incontestabil, o poezie foarte frumoasă, una din piesele care l-au impus pe Marin Sorescu, dar care reprezintă doar o etapă, o primă etapă a creației soresciene, creație ce, de fapt, abia după anul 1965 și-a dat măsura plenară. Avem de-a face, în acest caz, cu un model despre cum nu trebuie făcută o lecție. Un manual, după opinia prof. I. M. Negreanu, „trebuie să reprezinte un răspuns la o solicitare socială”, o sumă de cunoștințe rigurose necesare la un moment dat, să reprezinte media de cunoștințe a momentului, fără de care receptorul, elevul, nu se poate integra vieții epocii sale. Un manual inferior acestei medii este un manual inefficient.

Propunînd deci editarea unor manuale alcătuite de autori diferiți, din care profesorul să-și aleagă pe cel mai bun (sau pe cel mai bun clasei sale), interlocutorii noștri au pledat, în ultimă instanță, nu pentru personalitatea manualului văzută ca scop în sine, ci pentru o paletă mai largă, implicit mai eficientă, de instrumente de lucru dedicate formării tinerei generații.

ILIE PURCARU

OCHII ȘI URECHILE LUMII

Rodrigues Zaluar

Pele, mine, 21 octombrie, împlinind 37 de ani, Pele consacrat „cetățean al lumii”, la O.N.U., pentru acțiunile sale în favoarea copiilor, Pele nostalgic: „dacă voi muri în 2-3 ani, cred că oamenii vor păstra amintirea lui Pele ca jucător de fotbal și ca prieten al copiilor”, Pele ridicol de naiv: „sint fericit că am demonstrat cum prin simplitate și sinceritate este posibil să strângi în jur toată omenirea”, Pele filosof: „trebuie să te retragi când publicul vrea să rămii și nu atunci când vrea el să pleci”, vorbe spuse atunci, la 18 iulie 1971, în ultimul meci cu „naționala” sa, contra Iugoslaviei, când mulțimea i-a cîntat 90 de minute „Fica! Fica!” (o, rămii, rămii!), Pele, la 1 octombrie jucînd ultimul său meci pe „Giants stadium” din New York, în fața a 75 000 de oameni, plîngînd ca un copil cînd orchestra lui Sergio Mendez întonează imnul țării sale, Pele cerînd mulțimii să apere copiii lumii și să strige de trei ori la cer cuvîntul: „Iubire”, Pele îmbrățișat de căpitanii ultimelor cinci echipe naționale cîștigătoare ale titlului mondial, Pele, „regele”, îmbrățișat de „prințul” Beckenbauer, de Carlos Alberto, de Mauro și Bellini, de Bobby Moore și Hunt, de Chignaglia și Nelson Morais, Pele cabotînuț, Pele necabotînuț, Pele purul și Pele impurul: „nu uit niciodată că-mi datorez averea celor care m-au plătit să mă vadă jucînd și încerc întotdeauna să arăt tot ce știu”, Pele cel cu placă comemorativă pe Maracana, datată 19 noiembrie 1969, pentru cel de al mililea gol, Pele cel cu muzeu în satul său Tres Coracoes din Minas Gerais, Pele marcînd în ultimul său meci, aici, la New York, cel de-al 1281-lea gol printr-un șut imparabil de la 30 de metri, după cum imparabil era și șutul din Mexic, în '70, de la 50 de metri, tras lui Victor, trecut milimetric pe lângă bară, de nu-l pot uita, ca pe o poveste a poveștilor, de cite ori mă uit la un meci ca un copil mic, la rîndul meu, Pele pe care-l țin de-a dreapta patului, pe perete, între Chagall, Caragiale și Humphrey Bogart, Pele „după care — vorba lui Nilton Santos — fotbalul nu va mai fi niciodată ce-a fost”, Pele acesta, care de două decenii bate în cripta sub care fiecare din noi a îngropat copilăria din el, căci acesta a fost rolul lui cel puțin în viața mea, să mă facă din nou prunc, prunc care marchează din volé o mie și unul de goluri într-o mie și una de nopți, acest Pele, acum, cînd s-a retras definitiv, nu-mi aduce în fața ochilor decît pe cel numit Rodrigues Zaluar. Ce contează cum arăta Rodrigues Zaluar? Nu l-am văzut niciodată. Dar îl știu pe dinafară și pe dinăuntru. În septembrie 1956 — știu și ce făceam în acea zi! — Zaluar apăra poarta echipei din Santo-André, într-un meci cu Santos din Sao Paulo. La un moment dat, în careu, în fața lui, un băiat de 15 ani de la Santos, necunoscut pînă atunci, a driblat, pur și simplu, prin aer, pe cei doi fundași și în clipa următoare, aterizat pe pămînt, a strecurat printr-o fentă mingea printre picioarele lui, în poartă. Zaluar nu mai văzuse asemenea gol și nici asemenea jucător. După meci, Zaluar a hotărît să se lase de fotbal și s-a lăsat. Cu Zaluar începe legenda lui Pele. Zaluar a fost primul om care l-a văzut marcînd și s-a speriat ca de un monstru, ca de o zînă, într-o pădure...

RADU COSAȘU

Națiunile Unite la cea de-a XXXII-a aniversare

La 24 octombrie se împlinesc 32 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite. Un sumar bilanț al împlinirilor și scăderilor Națiunilor Unite ar fi departe de a oferi o imagine concludentă asupra vocației și destinelor Organizației mondiale. Se impune deci o cumpănire revelatoare a activității unei instituții create în 1945 cu cea a unei organizații intrunite astăzi în cea de-a XXXII-a sesiune ordinară a forului său plepar — Adunarea Generală. Inevitabil selectivă, această cumpănire înlesnește totuși unele constatări edificatoare.

O elocventă jalonare a drumului parcurs în peste trei decenii o dă însăși compoziția Organizației: ea numără 149 de membri, cifră impresionantă dacă o raportăm la cei 51 de membri din 1945. Majoritatea membrilor „adăugați” și-au cucerit independența prin luptă, după cel de-al doilea război mondial, evoluția lor fiind legată de însăși creșterea instituției, pe cale de a încheia procesul universalizării sale. S-a „autoînnoit” însă instituția, într-o asemenea lume nouă, marcată de profunde și fără precedent mutații?

Mandatul Națiunilor Unite, formulat îndrăzneț și generos — izbăvirea generațiilor viitoare de flagelul războiului — consacrat juridic prin Carta de la San Francisco, intrată în vigoare la 24 octombrie 1945, la sfîrșitul unei conflagrații distrugătoare, cum nu cunoscuse vreodată istoria, rămîne deopotrivă de actual ca și la fondarea Organizației. Creșterea rapidă și spectaculoasă a sistemului O.N.U. (cuprinde 12 organizații și programe operaționale, 5 comisii regionale, 14 instituții specializate, Agenția Internațională pentru Energia Atomică, nenumărate fonduri speciale și diverse organisme semiautonome, citeva sute de comitete interguvernamentale, organe de coordonare și grupuri speciale) a contribuit la dobîndirea mijloacelor instituționale necesare, dar nu a adus și rezultatele scontate. „Constelația” generală a organizațiilor internaționale (280 guvernamentale, peste 2 500 neguvernamentale) a lărgit considerabil cadrul conlucrării pentru înlăturarea scopurilor O.N.U., dar nu a putut garanta deplina lor transpunere în viață.

Pentru o mai grăitoare sintetizare, în literatura de specialitate și publicistica închinată misiunii Națiunilor Unite în lume, măsura reușitelor și eșecurilor sale este judecată deseori în raport de patru „C” și cinci „D”. Opunînd coeziunea pașnică conflictelor și participînd la crearea condițiilor pentru ca era confruntării să fie definitiv înlocuită cu cea a cooperării libere, nestînjinite, multilaterale și multiforme, Organizația își aduce contribuția sa originală la făurirea unei lumi a păcii, pusă sub semnul inderogabil

al marilor precepte ale justiției și dreptului.

În planul activităților practice, servind ca for organizat pentru concentrarea și concertarea eforturilor statelor în vederea realizării dezarmării, asociindu-se strîns și activ la desăvîrșirea decolonizării, promovînd cauza universală a dezvoltării, combătînd cu modestele sale mijloace discriminarea și apărînd mediul de viață al omului prin încercarea coordonării acțiunilor în domeniul depoluării, Națiunile Unite înfăptuiesc o utilă și însemnată operă, inseparabilă de însuși viitorul omenirii. În noile domenii de cooperare, în care acțiunea umană face pionierat — atomul, cosmosul, oceanul, celula, ordinatorul — O.N.U. își validează convingător calitatea sa de instituție aparținînd deopotrivă prezentului și viitorului. Prin stimularea creatoare a atenției statelor în sectoare ale colaborării de însemnată capitală ca populația, alimentația, condiția femeii, combaterea criminalității, a consumului stupefianțelor, îmbunătățirea habitatului etc., ea favorizează identificarea și valorificarea unor soluții care, cu toate imperfecțiunile lor, conceptuale sau practice, se înscriu neîndoișos în cursul neabătut spre progres.

Umbrele unor realități de decepții nu pot fi însă ignorate. Absența O.N.U. în soluționarea marilor situații conflictuale din peste trei decenii, timp în care glasul armelor nu a cunoscut tăcerea totală, este un fapt sincer deplorat de toți cei care cred în vocația Națiunilor Unite. În situația în care O.N.U. dispune de resurse financiare anuale ce egalează echivalentul a 36 de ore de cheltuieli militare, obiectivul de sprijinire a dezvoltării se lovește și de faptul că în lume se afectează ajutorării țărilor în curs de dezvoltare doar a 30-a parte din volumul cheltuielilor pentru înarmări. Subdezvoltarea este departe de a fi depășită, iar decalajele dintre cei dezvoltăți și cei în curs de dezvoltare cresc, ajungînd la raportul, acuzator prin el însuși, de 13:1.

Pacea și securitatea, cooperarea și progresul — spațiu de convergență a tuturor năzuințelor — care prin intermediul Națiunilor Unite ar trebui să se genereze și să se stimuleze reciproc, continuă să rămînă, în confruntarea cu viața, deziderate. Universalității în curs de desăvîrșire pe planul creșterii numerice a compoziției O.N.U. nu îi corespunde încă adevăratul spirit universalist pe tărîmul calității colaborării, prin exercitarea efectivă a vocației Organizației de a aborda, discuta, recomanda și urmări, într-o optică de globalitate, soluționarea marilor probleme ale umanității.

Dincolo de împliniri și neîmpliniri, de proceduri, ce rămîn perfectibile, de structuri și cifre schimbătoare, stăruie și se impune mesajul fundamental, tot

mai actual, al O.N.U. de a da materialitate năzuinței fierbinți a popoarelor de a deschide o nouă eră în raporturile interstatale, scoțîndu-le definitiv de sub domnia forței și amenințării cu folosirea ei și situîndu-le ferm sub autoritatea consolidatoare a dreptului și justiției internaționale. Apărarea principiilor — ca fundament granitic — ce trebuie să cirmuiască conduita fiecărui stat în parte și a tuturor laolaltă apare astăzi nu numai ca o sarcină de prim rang; prin acuitatea ei, ea devine, în fapt, vitală. Eliminarea nu numai a vocabularului, ci a politici și practicilor subordonării și exploatării celor slabi, spolierii, folosirii forței și arbitrarului și înlocuirea lor nu cu ambalaje disimulate, ci cu realitatea vie a libertății, echității, dreptului și justiției constituie un țel a cărui împlinire devine concomitent un test al capacității O.N.U. de a fi în consonanță cu imperatiile epocii. O asemenea aptitudine nu poate fi decît rezultanta voinței politice a tuturor statelor membre ale O.N.U.

Vocația și misiunea de astăzi și de mine ale O.N.U. impun, cu forța adevărului, acțiuni stăruitoare pentru creșterea rolului O.N.U. în viața internațională. Conștiința răspunderii față de instituția mondială în care popoarele și-au pus așteptate și speranțe au determinat guvernul român să înscrie pe ordinea de zi a Adunării Generale, încă în 1972, punctul intitulat „Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în menținerea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea colaborării între toate națiunile, în promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state”. Cea mai amplă sintetizare a viziunii românești asupra problematicei specifice a punctului amintit și-a găsit formularea în anul 1975, în documentul programatic difuzat la O.N.U. sub titlul elocvent „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice”. Dezbaterile largi și aprofundate purtate de-a lungul a cinci ani pe marginea punctului românesc au pus și mai mult în lumină faptul că popoarele au depline temeiuri să ceară din partea O.N.U. o vie și substanțială contribuție la statornicirea unei noi ordini internaționale. Acest postulat a fost reliefat în numeroase împrejurări cu o remarcabilă vigoare și claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arăta că „mai mult ca oricînd se impune creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale, în soluționarea problemelor complexe, în asigurarea colaborării și păcii în lume”.

Crezul românesc în vocația și capacitatea O.N.U. de a se adapta la cerințele actuale ale vieții internaționale, de a da întruchipare aspirațiilor popoarelor, oglîndește măsura așteptărilor de astăzi și de mine ale tuturor națiunilor fidele marilor idealuri ale păcii, dreptății și înfelegerii.

IOAN VOICU

PANORAMIC SOVIETIC

M.B.A. — KILOMETRU CU KILOMETRU

Magistralei feroviare Baikal-Amur (M.B.A.) i se spune Ruta curajului, Drumul prieteniei sau chiar... Construcția secolului. Magistrala de oțel se va întinde pe o distanță de 3 200 kilometri, din orașul Taișet (Siberia de est) pînă la Oceanul Pacific. Prin taira considerată de nepătruns, prin trecătorile munților și peste riuri s-au montat deja peste 620 kilometri, pe care au și început să circule trenuri transportînd materiale de construcție și alte încărcături. S-au construit 310 poduri, aproximativ 2 000 de kilometri de drumuri adiacente, s-au deplasat 70 milioane metri cubi de pămînt. Se poate spune, pe drept cuvînt, că Magistrala Baikal-Amur crește kilometru cu kilometru.

CRONICA UNEI FAMILII

La casa căsătoriilor din Vilnius, în afara certificatului de căsătorie, tinerilor li se înmînează și o cărticică ce poartă titlul „Cronica căsătoriei”. „Cronica” are locuri pentru fotografiile tinerilor căsătoriți, pentru autografele participanților la diferite evenimente familiale date despre părinții și bunicii tinerilor. Urmează apoi cântecul „Fasănie, visurile și planurile soțului sau ale soției”. „După un an de viață în comun”, „Copiii noștri”, „Nunta

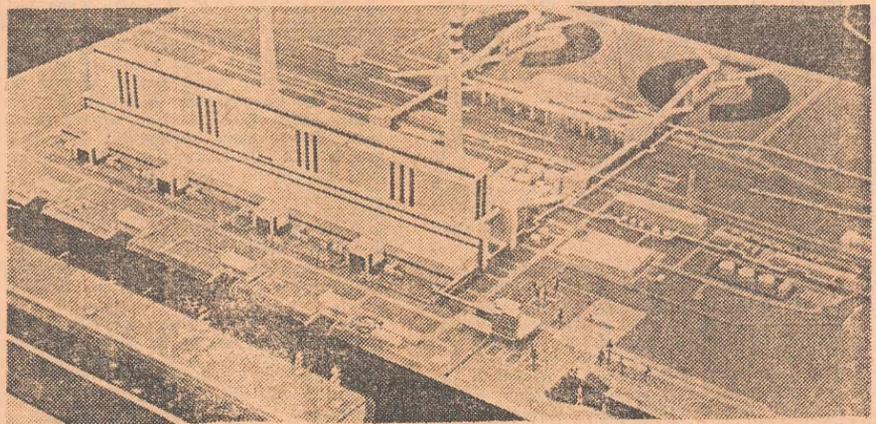
de argint”, „Nepoții”, „Nunta de aur” și altele. După părerea lucrătorilor de la oficiul stării civile și a sociologilor, asemenea cărți, în care se vor înscrie atît evenimentele fericite, cit și situațiile conflictuale, vor deveni cu timpul nu numai o amintire pentru familie, ci și un bogat material pentru studiarea relațiilor de familie.

TRANSPORT PNEUMATIC PRIN CONDUCTE

„Un circuit format din țevi de mare diametru leagă cariera de pietriș de una din fabricile unui combinat minier. Aerul comprimat împinge prin

țevi vagoanele-conteinare. Fără să se oprească, ele se încarcă la carieră, în cîteva minute transportă pietrișul pe o distanță de trei kilometri pînă la fabrică și tot fără să se oprească răstoarnă încărcătura, continuîndu-și apoi drumul.

Așa funcționează, în cadrul combinatului minier de la Sicevo de lângă Moscova, prima conductă pneumatică de transport cu acțiune continuă, proiectată de colectivul Institutului unional de cercetări științifice și de proiectări în domeniul mijloacelor avansate de transport.

Așa va arăta Centrala electrică regională Beriozovskaia cu o capacitate de 0,4 milioane kilowați

PARADOXURI
ALE SUPERCIVILIZAȚIEI

● MILIARDARII
SE LEGĂNAU...

O asociere cu pahidermele din cunoscutul cinteț aparținând folclorului copiilor se poate face. Pentru că, în fond, e vorba tot de legănat. Dar de data asta nu pe o pinză de păianjen, ci pe un pachetot solid, cu numele „Eugenia C”, dotat după ultima expresie a confortului. Pachetotul „Eugenia C” a plecat în urmă cu două săptămîni din portul italian Genova. El își propune să refacă experiența Magellan în folosul a 850 de fericiți, toți miliardari, care și-au cumpărat conștiincios bilet, achitînd cash 75 000 de dolari.

Ce contează că în țările lor milioane de oameni sînt afectați de criza economică? Ce contează că — 300 dintre pasageri fiind italieni din categoria socială „mari industriași” — reprezentanți ai unor forțe politice din Italia au cerut guvernului să verifice declarațiile fiscale ale acestora? Cererea este motivată de o coincidență stranie: mulți dintre cei 300 se află în fruntea unor întreprinderi care cunosc grave dificultăți financiare, ceea ce a dus la concedierea a numeroși muncitori. Să însemne aceasta că nu toți pasagerii „Eugeniei C” sînt solvabili pînă la capăt? Că unii au pornit să se legene chiar pe o pinză de păianjen?!

● TELEINTOXICAȚIE

O întâmplare comentată recent de Agenția FRANCE PRESSE pare să demonstreze că între hobby și crimă nu este nici măcar un pas. Tribunalul din Miami-Florida a judecat procesul lui Ronny Zamora. Vîrsta: 15 ani. Diagnostic: intoxicat de televiziune. Acuză: uciderea unei bătrîne de 83 de ani. Avocatul apărării și-a construit o pledoarie solidă în jurul hobby-ului inculpatului, care nu se desparte de scaunul din fața televizorului, de la vîrsta de cinci ani, mai ales cînd se dădeau filme de violență. Și, se știe, televiziunea americană este foarte darnică cu aceste produse...

O probă esențială care se aduce în favoarea lui Ronny vizează faptul că datorită televiziunii, a devenit incapabil să facă deosebirea între bine și rău. În ce măsură fac această deosebire cei care patronază industria violenței, cu profiturile de rigoare — industrie cu ramificații largi, de la vitrinele librăriilor și ecranul televizorului pînă la spectacolele de groază — rămîne să judece nu numai tribunalul din Miami, ci o întreagă societate. Pînă una alta, procesul lui Ronny Zamora va putea fi urmărit în S.U.A. la... televizor, în baza unei autorizații excepționale acordate cu caracter excepțional de Curtea supremă din Florida.

DOINA IOVĂNEL ■

Săracii țărilor bogate

„Țările Pieței comune numără circa 10 milioane de oameni considerați drept „săraci”. Numărul lor este cam cît cel al populației Belgiei”.

(Buletinul „Euroforum” editat de Comisia Pieței comune.)

Există, în caricaturile ce apar în presa vest-europeană și nord-americană, o veritabilă tradiție în a-l reprezenta pe cetățeanul englez sub înfățișarea unui bătrînel durduliu, prosper și jovial — celebrul John Bull, pe cetățeanul Statelor Unite sub chipul unui bărbat rotofei, iradiind de mulțumire, purtînd cilindru înstelat și jiletică vîrgată în culorile naționale, întotdeauna cu un trabuc în colțul gurii, iar pe cetățeanul vest-german în ipostaza unui ins comod, în cămașă de noapte și cu scufie pe cap, preocupat parcă doar de satisfacerea unor a-greabile tabieturi.

Sărăcia în Europa: milioanele uitate...

Aceeași presă însă relatează în paginile sale și fapte despre ființe umane din aceleași țări, cu o existență la antipodul traiului tîhnit, la adăpost de orice griji, propriu personajelor mai sus-amintite. Sînt cei numiți „marginali”, „oameni fără voce”, „cei din lumea a patra”, „uitații societății”, adică locatarii bidonville-urilor, slums-urilor sau ghetourilor. Acești oameni — scrie săptămînalul francez LE NOUVEL OBSERVATEUR — „trăiesc în orașe sau la țară, dar nimeni pare că nu-i vede. Au drepturi, dar nu știu acest lucru. Și, în orice caz, nu le este posibil să le facă respectate. Nu sînt luați în seamă nici pe plan politic, nici pe plan social. Autoritățile locale îi poartă din loc în loc, din oraș în oraș, îi aruncă, fără să le-o spună măcar, în totală indiferență. Harta familiilor cu venituri foarte mici corespunde hărții cartierelor insalubre, și aceasta se așterne peste harta copiilor neșcolarizați, a bolilor prelungite sau a mortalității infantile ridicate”.

Care sînt datele de viață ale unui

„marginal”? „Mama mea avea 12 copii — declară Pierrette Roisin, 39 de ani, din Val d'Oise, Franța. Aproape toți au murit de mici”. La 17 ani, Pierrette intră într-o fabrică unde, timp de 13 ani, lucrează la ambalarea sticlelor de ulei. „Într-o zi, fabrica a fost vindută. Atunci s-a sfîrșit totul. N-am mai avut de lucru”. Astăzi duce un trai precar, cu toți ai săi, într-o baracă înjghebată pe un teren imbitat de umezeală. „Cine n-a trăit într-o baracă — spune un „marginal” — nu poate ști ce iad e acolo: să te scoți în fiecare dimineață înțepenit și în umezeală. După cîțiva ani ești terminat. Artrita, reumatismele, nu te mai lasă. E impresionant numărul de băbați și femei din bidonville-uri care mor la 40—50 de ani”.

Că oameni ca aceștia — notează la rîndul său LE MONDE — „mor inconșurtați de indiferență sau dispreț nu e un lucru rar într-o societate postindustrială”. Poate fi măcar vorba de consolarea „săracii regăsesc în moarte demnitatea ce le-a fost refuzată în viață”? — se întreabă LE MONDE. Joseph Wresinski, animatorul unei instituții filantropice, dă un răspuns zguduitor. „Am văzut — spune el — trupuri neînsuflețite ce trebuiau îndesate pentru că sicrii procurat era prea mic”.

Este, oare, alta situația celor mai nevoiași cetățeni ai Statelor Unite, unde, cu cîțiva ani în urmă, însuși președintele țării se simțea dator să declare în mod public „război necondiționat sărăciei”? Și, cu toate acestea, economistul de talie internațională care este Gunnar Myrdal avea să constate de curînd, „rămînera în urmă a americanilor în materie de luptă împotriva sărăciei”. După care adăuga: „Nu poate exista nici o scuză pentru ca Statele Unite să fie în același timp o țară bogată printre cele bogate, și țara cu cele mai multe și cele mai mizerabile cartiere de locuit, țara cu procentul cel mai ridicat de șomeri, și serviciile de sănătate cel mai puțin dezvoltate, țara cu cea mai proastă atitudine față de bătrîni și copiii săi săraci”.

Iată o problemă — constată publicația Pieței comune citată la început — pe care autoritățile și opinia publică din țările membre încearcă s-o evite. „Societatea noastră „industrială”, societatea noastră „îmbelsugată” trebuie să facă mai mult în această privință decît în trecut, și nu la voia întâmplării”.

Prea multă lume săracă în țările bogate — sună reflecția autorului articolului din „Euroforum” care se întreabă: „Este aceasta o boală sau o fatalitate”? Oricum ar fi el numit, fenomenul ține de natura structurilor unui anumit tip de societate.

CORNELIU VLAD ■

MONDO UMANO ?

Jackie contra
Jacqueline

Cîndva și Jackie a fost o Jacqueline. Pe atunci semna Jacqueline Bouvier. Ajunsă în preajma unui tînar și energic senator numit John Fitzgerald Kennedy a făcut ce a făcut, i-a intrat în grații și a devenit o Jacqueline Kennedy. Apoi (dintr-o dorință a ei de familiaritate? dintr-o tendință a „mass-mediei” de a-și simți apropiate marile personalități?) i s-a zis Jackie și toată lumea știa că este vorba de Jacqueline Kennedy. Acest apelativ devenise un simbol după tragicele evenimente de la Dallas, din 21 noiembrie 1963, cînd John a fost asasinat iar ea a primit lovitura cu o rezistență ieșită din comun.

Numai că, odată cu trecerea timpului, s-a întîmplat ceva straniu, ceva ce nu putuse fi anticipat: acest singe rece și această rezistență ieșită din comun erau prezente în totul. Chiar și în octombrie 1968, cînd, sfîdînd orice — familie, opinie publică, prieteni apropiați, oameni pentru care compasiunea rămăsese intactă etc., etc. — Jackie s-a dus pe insula Skorpion unde, cu tot tacîmul, a devenit Jackie Onassis. Sigur, nimeni nu-i putea cere să afișeze mereu tristefea din ceasurile îndoliate ale Dallasului. Dar parcă nu sună totul bine în momentul în care ea explică gestul său astfel: „Oamenii cei mai celebri încearcă emoțiile oricărei ființe omenești în momentele cele mai importante ale existenței, cum sînt nașterea, căsătoria, moartea...” Tot atunci, sub titlul „Greșeala lui Jackie”, unul dintre cei mai vestiți publiciști americani, Art Buchwald, scria: „Din toate evenimentele anului 1968 nici unul nu a afectat mai puternic pe americani decît căsătoria lui Jackie Kennedy cu milionarul (!) grec Aristotel Onassis...”

Azi, iat-o pe Jackie iarăși în centrul atenției; o atenție ce depășește cronică mondenă. Prilejul îl oferă filmul „The Greek Tycoon” care se turnează în insula Corfu. În rolul unui miliardar grec numit Theo Tomassiss (Anthony Quinn), în cel al lui Liz Cassidy, văduva unui președinte american asasinat, actrița Jacqueline Bisset. În rolul Tinei Livanos, ex-cumnată a miliardarului și apoi ex-soție a lui Onassis, Jennifer O'Neill, iar în al Mariei Callas — Irene Papas.

Jacqueline Bisset, protagonista, spune despre Jackie: „Fosta primă doamnă a S.U.A. are inima de oțel, nervi de piatră și nu se dă în lături de la nimic pentru a obține ceea ce vrea și a ajunge cît mai sus”. Poate pentru a sublinia adevărul celor declarate, poate pentru a-și atrage cititorii, cei ce reproduc declarația o scriu cu aldine. Între timp, ei reușesc s-o contacteze pe Jackie care, firește, e nervoasă, dispusă și hotărîtă să conteste totul. Ceea ce și face: „Cum își permite o femeie (e cuvîntul ei!), care nu are decît o pereche de picioare frumoase, să vorbească astfel despre mine și să-și sporească popularitatea interpretînd un rol într-un film care va crea confuzie?”

„M-am hotărît să contraatac”, zice ea și anunță că e aproape scrisă o carte despre un om cu numele Kennedy ce va spune multe, din care mulți se vor teme, o carte care va fi altceva decît filmul ce mizează pe analogiile cu viața ei, a lui Kennedy și a lui Onassis.

Dar Jacqueline replică iarăși că Jackie profită de un film, unde există coincidențe și nu analogii cu viața ei, pentru a-și face reclamă cărții. Disputa continuă într-un ritm accelerat și mulți se întreabă dacă totuși nu este o reclamă reciprocă.

PETRE NICOLAE ■

Recorduri și... recorduri

Ce înseamnă de fapt un record? În orice caz, implică ideea de competiție, de performanță. Există însă numeroase astfel de performanțe, doar de dragul performanței, fără a aduce nimic în- drazneț spiritului uman. Uneori, dimpotrivă. Este un fapt de meditație, mai ales cînd găsești puse sub același cuvînt — record — fapte atît de diferite ca cele ce urmează. A lucra la o adîncime de 460 de metri pe fundul mării pentru a verifica în ce măsură organismul omului suportă o presiune de 46 de ori mai mare decît cea existentă la suprafața Terrei, reprezintă, fără nici o îndoială un record. Tentativa aparține unui grup de opt scafandri francezi care experimentează între 17 și 19 octombrie această capacitate umană în Marea Mediterană, în cadrul programului acvanautic „Janus-IV”, instalînd o conductă petrolieră. Această experiență este o continuare și o dezvoltare a realizărilor anterioare „Janus-II”, din noiembrie 1970, cînd trei scafandri au reușit să lucreze la adîncimea de 250 de metri, și „Janus-III”, din iunie 1975, cînd s-a acționat la adîncimea de 326 metri, sub apele înghețate ale Golfului Labrador. A plăti însă 14 450 de dolari pentru... o sticlă de vin, chiar dacă este vorba de un „Chateau Laffite”, pregătît din recolta anului 1806, din care mai există în lume doar o singură butelie, doar pentru a înscrie astfel „un nou record mondial pentru o singură sticlă de vin”, doar pentru „dreptul de proprietate” — colecționarul american care a făcut această achiziție declarînd că nu intenționează să consume băutura — reprezintă cert doar o extravagantă. După cum, a asista, în cazul unui film, la 100 de proiectii, în-

sumînd 208 ore și 20 de minute, oricît ar interesa faptul pe autorii celebrei „Guinness book” — cartea recordurilor insolite — este mult mai puțin semnificativ decît faptul că deținătorul acestei performanțe, tînarul Matthew Miller, din localitatea nord-americană Wichita, este șomer!

Piraterie industrială

O mică întreprindere textilă din nordul Italiei a dispărut, pur și simplu, în cursul săptămîinii trecute. Cei 25 de muncitori care au venit dimineața la lucru nu au mai găsit decît un anunț, prin care erau înștiințați despre noul sediu. Toate mașinile, materia primă, mobilierul și documentele textile „San Piedro” din Dorsino au fost mutate în secret, printr-o hotărîre a direcției, aflată în conflict cu municipalitatea. Această întîmplare puțin obișnuită este calificată drept un act de piraterie fără precedent în istoria industriei italiene.

Pro și contra grefelor
de măduvă osoasă

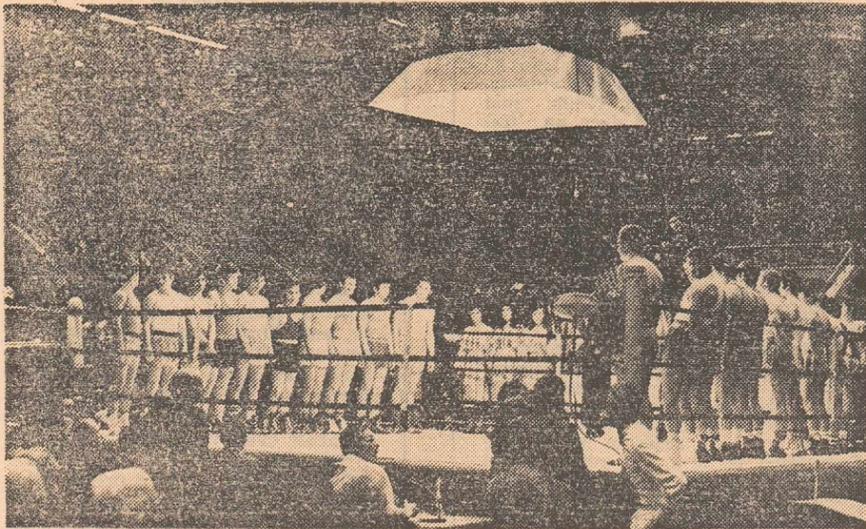
Deși implică o intervenție chirurgicală de o dificultate deosebită, grefa de măduvă osoasă se practică de 20 de ani, dar pune mereu problema compatibilității între donator și primitor, problemă demonstrată de faptul că, într-un caz din două, intervine o maladie secundară. Tehnica grefării măduvei osoase a fost folosită pentru prima oară, în 1958, de profesorul Georges Mathe, la un spital din apropierea Parisului. De curînd, acesta a precizat, împreună cu un alt mare specialist, indicațiile, rezultatele și limitele acestui gen de operație; grefa de măduvă

osoasă nu trebuie practică decît în cazul în care nici un alt tratament nu este posibil, cînd măduva nu mai produce nici globule roșii, nici globule albe. De aceasta practicienii francezi se opun celor care, pe plan mondial, sporec încercările de astfel de grefe. Această tehnică are șanse de succes doar dacă primitorul — fapt excepțional — are un frate geamăn, ori printre ceilalți frați, un donator compatibil, ceea ce nu se întîmplă decît la un caz din patru.

Lelouche: „Un alt bărbat,
o altă șansă”

În 1965, Claude Lelouche trăia din „scopitones” (mici filme care acompaniau discurile yé-yes în cafenele). Își petrecea timpul în anticamerele producătorilor și, plin de datorii, se gîndea să renunțe la cinema. Douăsprezece luni mai tîrziu, filmul său „Un bărbat și o femeie” cucerea Palme d'Or la Festivalul de la Cannes, făcînd apoi o impresionantă carieră internațională. Atunci Lelouche a făcut un jurămînt: „Peste 10 ani voi sărbători aniversarea acestui miracol turnînd o nouă versiune a filmului”. Și iată că e adevărat, cu puțină întîrziere, jurămîntul a fost respectat. Noul său film „Un alt bărbat, o altă șansă” este, într-adevăr, un alt bărbat și o altă femeie, dar în Vest, emoționanta poveste de dragoste a doi oameni despărțiți de partenerii lor de viață datorită unor împrejurări tragice avînd de această dată — cum se exprimă săptămînalul „L'Express” — o dimensiune americană. Actorul James Caan, în rolul unui medic veterinar, îi succede lui Jean Louis Trintignant, iar Geneviève Bujold — fotograf — o înlocuiește pe Anouk Aimée. În rest, se spune, nimic nu s-a schimbat...

Finalele campionatelor de box, în concluzii și dileme

Cei 22 față în față, înaintea gongului inaugural al finalelor. Centurile erau încă în joc!

După o săptămână de furtunoase întreceri, boxul a decernat (și nu a „distribuit”, cum dorea să ne facă a crede ziarul de specialitate printr-un titlu neinspirat și incorect) centurile de campion pentru anul în curs. De duminică, așteptările, incertitudinile, speranțele s-au topit, parcă, și toată lumea acestui sport atît de discutat și controversat, dar care trăiește de mii de ani, s-a liniștit, atît cit se poate liniști, înțelegînd, prin aceasta, că locul disputei s-a mutat din arenă. Cu alte cuvinte, comentariile continuă. Și ele nu sînt deloc mai puțin a-prige. Onorîndu-i pe campionii dintre care unii și-au reînnoit succesul din anul ori anii precedenți, ne vom alătura celor care discută recentele întreceri, dînd cuvînt unor specialiști, direct implicați în activitatea pugilistică autohtonă, dar ne vom spune și opinia.

A STAT EDITIA DIN ANUL ACESTA SUB SEMNUL SURPRIZELOR?

Dacă ar fi să dăm crezare comentariilor auzite și citite ar trebui să răspundem afirmativ, deoarece unii favoriți au ieșit din cursa pentru centură mai devreme decît era de așteptat. Nu o vom face intrucît, din cei 11 campioni, cîțiva și-au reedat succesul: Năstac, Cuțov, Simon. Asta înseamnă că experiența celor numiți, dar și inexistența, în unele cazuri, a adversarilor care le-ar fi putut periclitiza șansele nu le-a creat probleme. Putem, în schimb, să acceptăm ideea surprizei dacă ne referim la ascensiunea citorva tineri cum sînt: Burdihoi, Ilie Dragomir, Miron Ion, Szilagy Valentin, Gh. Simion, și a altora. Continuînd jocul dintre așteptat și neașteptat trebuie să menționăm că arbitrajul au fost, de prea multe ori, necorespunzătoare, dar că faptul nu a constituit o surpriză intrucît se știa că unii „cavalieri ai ringului” nu se prea pricep în ale nobilei arte, chiar dacă, în viața particulară, trec drept... cavaleri. Suspendările care au fost dictate în decursul competiției (dar pe care le considerăm foarte blajine) au demonstrat, în parte, afirmația noastră. „Duelul” dintre public și arbitri a continuat și de această dată, cu toate că programul finalelor conținea numeroase și judicioase sfaturi la adresa spectatorilor, din care rezulta nu numai grija, lăudabilă, dealtfel, pentru desfășurarea frumoasă a întrecerilor dar și teama organizatorilor față de manifestările celor din tribune, care ar fi putut influența chiar și unele decizii, cu toate că, același program citat ne încredința de contrariu. Cînd publicul a aplaudat, la scenă deschisă, minute în șir, lupta dintre Ion Miron și Nicolae Chioveanu, cea mai frumoasă din întreaga gală de duminică, el și-a dovedit, incontestabil, competența, mărturisindu-și deschis opțiunea pentru un box tehnic, corect bazat pe folosirea întregului arsenal de mijloace, aparținînd nobilei arte și nu pentru bătaia, cu orice preț, dezordonată și nespectaculară. Un astfel de public trebuie felicitat și răsplătit. El se impune a fi respectat, prin urmare, și atunci cînd protestează, la fel de pertinent în fața unor decizii anapoda, așa cum ni s-a părut (și nu numai nouă) cea din întîlnirea lui Calistrat Cuțov cu colegul său de club, Valentin Szilagy.

În legătură cu disputele, care-i opun pe unii camarazi de sală (finalele ne-au mai oferit o astfel de situație în meciul Ciochină-Buzduceanu, o formalitate care n-a interesat aproape pe nimeni) ne punem întrebarea: ce este oare mai important pentru cluburi? Să știe care dintre sportivii lor are realmente o valoare superioară ori să-i menajeze, din moment ce centura le va reveni oricum?

Calistrat Cuțov și Valentin Szilagy au dat cel mai frumos răspuns acestei chestiuni și, implicit, clubul Dinamo, deoarece cei doi purtători ai culorilor roșu cu alb și-au disputat șansele ca sportivi adevărați, desăvîșiți, care resping aranjamentele prealabile, compromisiurile. Din păcate, tocmai în acest meci, judecătorii nu au putut depăși bariera psihologică, creată de notorietatea lui Cuțov, decla-

rîndu-l învingător într-un meci în care tînărul său coleg îl depășise clar. Revenind la arbitraje, vom afirma că era de așteptat ca ele să nemulțumească, deoarece s-a apelat la cîțiva oameni pe care antecedentele nu-i recomandau pentru o astfel de misiune. Pe cei sancționați îi cunoașteți. Dar ce se va întîmpla cu Dumitru Petrișor care, activînd în ring, a strîcăt pur și simplu, prin incompetența sa, disputa ce se anunța atrăcioasă, dintre Cornel Hoduț și Ghiță Florian? Arareori am asistat o asemenea manieră de a conduce un meci de box! Dumitru Petrișor n-a intervenit, cînd se cuvenea s-o facă, s-a amestecat, de asemenea, cînd era inoportun, întreaga sa atitudine demonstră o incapacitate de orientare în careul magic, o lipsă de decizie inadmisibilă, un soi de participare oarecum afectivă, jenată. El dialoga, parcă, prin gesturi concludente, cu cei doi combatanți lăsînd impresia că regretă „conflictul” lor și că este angajat și altfel decît se impune a fi un arbitru. Hoduț n-a putut reedita, nici pe departe, evoluțiile sale anterioare, iar Ghiță Florian și-a permis, de-a lungul celor trei reprize, să facă tot ceea ce regulamentul interzice: a ținut, a împins, s-a agățat de adversar, acționînd uneori ca un lupătător și nu ca un boxer. Știm că Dumitru Petrișor este un animator al pugilismului din Mangalia, cunoaștem afecțiunea sa pentru acest sport, ca și unele din justificările, nu totdeauna sportive, ale pasiunii sale dar toate la un loc nu justifică nici programarea lui la o competiție de asemenea anvergură, chiar dacă saltul său de la categoria a II-a la cea de arbitru internațional s-a produs ca prin miracol...

O ALTĂ PROBLEMĂ. DEZVALUITĂ DE FINALE, ESTE ACEEA A TINERETULUI ȘI, STRÎNS LEGATĂ DE EA, CEA A REPREZENTĂRII PROVINȚIEI

Decalajul, mai ales la capitolul experiență, ni se pare evident, în favoarea sportivilor care au depășit vîrsta primei tinereți, chiar dacă unii dintre ei au coborît treptele ringului învînși. De aici concluzia unui prea sărac program intern și internațional, mai cu seamă pentru provincie. Centre ca Brăila, Galați, Constanța, foarte puternice cîndva, nu și-au marcat, de data aceasta, prezența, așa cum ne obișnuiseră. Se întrebă oare cineva, de la federația de specialitate, care sînt cauzele? În jurul ringului am revăzut multe dintre goriile din trecut, mai mult ori mai puțin îndepărtat al boxului, în postura de antrenori: Ion Zlătaru, Ion Chendreaanu, C-tin Gruiescu, Ion Stoianovici ca să nu-i amintim decît pe

Cel mai aplaudat meci al zilei de duminică. Realizatori: Ion Miron (campion) și Nicolae Chioveanu (medalie de argint)

cițiva. Dar elevii lor erau parcă sufocați de notorietatea „secunzilor” lor, pe care, aceiași admirabil public i-a aplaudat copios. Oare actualul sistem competițional, care trăiește, mai ales, prin două mari competiții interne: Centura de aur și Campionatele naționale, nu ar putea constitui o explicație? Unde a dispărut „Turneul celor 4”? De ce nu pot fi provocați, în cursul anului campionii, chiar cu prețul centurii? Oare întîlnirile externe nu sînt prea puține ori nu îndea-juns de judicios alese? O excepție va face, desigur, următoarele turnee ale echipei reprezentative în S.U.A., în Anglia, ca și participările la competițiile europene și mondiale, intrate în obișnuință?

În ciuda carierei lor de boxeri, unii antrenori nu și-au pregătit elevii pentru condițiile deosebite ale luptei în ring. Astfel, cei mai scunzi nu cunosc sau nu aplică lupte de la semidistanță, nu par a ști să „lucreze” în „corp la corp”. Cei înalți nu-și fructifică alonja, iar cînd apar (cum a fost cazul chiar la finale)

boxeri cu garda inversă, nu se pot acomoda, nu găsesc antidotul atît de bine cunoscut, în teorie, cel puțin și se expun unor lovituri pe care le-ar putea evita.

Un cuvînt, aparte, îl merită organiza-torii care, în condițiile oferite de Sala polivalentă, au făcut o probă onorantă a posibilităților lor. Dacă ar fi să ne referim doar la informarea publicului de către crainicul sălii și tot am putea trage două concluzii importante: prima, că organizatorii s-au străduit și reușit să ofere spectatorilor cunoștințele necesare și chiar mai mult decît atît iar a doua, că și această concluzie s-a impus chiar prin simpla rostire a numelor boxerilor și a palmaresului lor și anume aceea că boxul românesc a înscris multe pagini de glorie în cartea de aur a sportului nostru, a celui european și mondial și că, prin urmare, el are toate premisele să urmeze, consecvent, acest drum și să-l înfrumusezeze.

Cine se angajează la o astfel de sarcină de onoare?

EMANUEL VALERIU

INTERVIU ÎN SERIE

1) A fost ediția 1977 mai slabă sau mai bună decît cea precedentă? De ce?

2) Pe cine ați reținut dintre participanți?

3) Ce probleme acute are boxul nostru?

RĂSPUND:

ION POPA, antrenor federal

MARCU SPAKOV, antrenor emerit

Prof. ALEXANDRU VLADAR, preșe-

dintele Colegiului de antrenori

ION POPA

1. Sintem inclinați să credem că ceea ce a fost, cîndva, depășește ceea ce vedem astăzi. Oamenii sînt atrași de acest mod de a gîndi. La anul vor zice că finalele '77 li s-au părut mai bune. Eu cred că au fost superioare celor din '76. Explicația? Numărul mare al celor tineri care se ridică. Desigur, acest fenomen deranjează unele comodități de gîndire. Îi îndrăgim pe campioni, firesc, dar nu ne gîndim că gloria lor nu poate ține o vesnicie. Mai ales în box! Dealtfel, asta s-a demonstrat și în decizia din meciul Cuțov — Simion Gheorghe în care l-am văzut cîștigînd, clar, pe cel de-al doilea.

2. Am reținut numele următorilor dintre cei care n-au devenit campioni: Sali Adem, Viorel Ioana, Gh. Govici, un alt învins, Nicolae Nicolae, care mi s-a părut excepțional dotat, în ciuda faptului că n-a urcat duminică în ring, Dumitru Văleanu, venit de la Cimpulung Muscel la Steaua, Nicolae Chioveanu, pe Cernat, Donici, Valentin Szilagy învinsul lui Năstac, Simion Gheorghe, despre care am mai amintit, Paul Căpriceanu. Dintre învingătorii i-am reținut pe: Burdihoi, Dinu Teodor, Ilie Dragomir, Ion Miron. Asta nu înseamnă că îi veți vedea, de mîine, în echipa națională. Îi vom convoca la lot și ne vom ocupa de ei. La unele categorii vor fi preferați, în continuare, boxerii consacrați, a căror experiență îi impune. Pînă la J.O. din 1980 componența reprezentativei se va schimba însă structural.

3. Problema recrutării sportivilor. Boxul are rigoriile și dificultățile sale, în rîndul celorlalte discipline. Ne trebuie tineri de talie mai înaltă. Așteptăm oameni care să iubească boxul cu toată ființa lor. Dar, cred, în același timp, că boxului îi este necesar un statut propriu, care să-l diferentieze de discipline ca tenisul de masă sau popicele, pentru a da doar puține exemple. Mă refer la ceea ce numim, în general, „condiții”. Duritatea antrenamentelor, a meciurilor, a recuperării și așa mai departe impune boxul unei atenții aparte, unei atenții care să nu se rezume la perioadele de pregătire la lot.

MARCU SPAKOV

1. A fost o ediție mai slabă pentru că tinerii care se ridică nu au, încă, o valoare internațională. Cauza: calendarul competițional internațional insuficient. Și prea puține gale interne, în locul cărora ni se oferă reuniuni anonime, lipsite de capete de afiș, care aduc public și-i stimulează pe boxeri.

2. Simion Gheorghe, adversarul lui Cuțov, mi-a plăcut cel mai mult; decizia nu mă interesează; Valentin Szilagy, Hoduț mai ales pentru evoluțiile anterioare finalei propriu-zise, Remus Cosma, Sali Adem. Un cuvînt aparte pentru Mircea Simon. Am mare încredere în posibilitățile acestui tînăr, dar cred că el ar trebui călît în dispute dificile, silit să încaseze lovituri, deoarece numai astfel va putea să-și valorifice excelentele sale calități. De ce să nu i se facă un itinerar internațional sub îndrumarea maestrului său C. Nour, chiar separat de programul ge-

neral al reprezentativei? Simon se bate doar cu sacul de antrenament, care nu dă pumni, ci doar primește. Ați văzut și azi: a terminat în 40 de secunde. Clay a fost de două ori la podea, în ultimul său meci, dar a învins pînă la urmă. Din cauză că a învățat să și primească lovituri.

3. Întîi, nu sînt de acord cu folosirea sistemului cu „cap de serie”. Ce, aici sîntem la tenis? Boxerii să fie băgați în căciulă și să se tragă la sorți. Trebuie să avem acest curaj, chiar dacă unora li se pare că finalele nu vor avea aceeași strălucire. Cum să se afirme tineretul dacă noi îl barăm cu consacrații, încă din start? La europene, la J.O. se procedează așa? Nici vorbă! Calendarul competițional „subțire” este iar o problemă. De aici și tracul unora. Boxerul și artistul, dacă nu ies pe scenă, nu-și pot desăvîrși valoarea. Unele turnee peste hotare nu sînt concludente. Cîștigăm la adversari mediocri, pierdem la cei valoroși. Aș mai putea face comparații și cu fotbalul. Condițiile noastre sînt net inferioare, deși antrenamentele și meciurile sînt înfinit mai grele, în box. Mai cred că și prețurile practicate sînt necorespunzătoare. Am fost în Anglia. Știți cit costa un loc? 11 lire. Dar la Paris? 50 de franci francezi la o gală de amatori! Oamenii veneau îmbrăcați în frac. Cred și eu, la asemenea prețuri! La noi și cu 5 lei poți vedea box. Atunci să fie ceea ce se înțelege prin cuvîntul „gală”, adică un spectacol de valoare, respectat și de participanții direcți și de spectatori. Material uman avem. Și încă excelent. Am voie și ceva pozitiv? Laude pentru organizare.

PROF. ALEXANDRU VLADAR:

1. Pentru mine boxul nu are trecut și viitor. Ci numai prezent. Judec, prin urmare, finalele din acest an independent de celelalte. Cu o observație pe care mă simt dator s-o fac: sîntem în momentul în care se schimbă o generație de boxeri cu alta. De aici decurg cele mai multe probleme. Așa îmi explic numărul mare de surprize din acest an, care, pe foarte mulți pare să-i fi descumpănit. Marele învins a fost, după opinia mea, Faredim Ibrahim, care a ieșit încă din faza zonală. În schimb, la Berlin, unde l-am trimis după aceea, a arătat adevărată sa valoare. Un alt absent, din motive de sănătate, Simion Cuțov, care nu și-a putut apăra sansa, Ion Vladimir învins prin K.O. de Hoduț. Tot surpriză. Mare!

2. Ioana Viorel, Lazăr Marian, Gh. Govici, Ilie Dragomir, Hajnal, care și-a găsit, în sfîrșit, categoria, Gh. Simion, Gh. Bacriș. Ne bucură că sînt tineri. Ca și Valentin Szilagy.

3. Întîi o problemă ridicată de sistemul campionatului: „capetele de serie”. Este larg folosit pe plan internațional, chiar dacă nu și la europene și J.O. El conduce la echilibrarea întîlnirilor și la interes pentru finale. Dacă la zone cad cei mai buni, vom avea săli goale, mai tirziu. În Cuba, în R.D. Germană, la sovietici și la alții este uzitat același sistem. Numărul mic de competiții nu trebuie pus exclusiv în sarcina federației, deoarece programul nostru este foarte încărcat totuși pe toată durata anului și ține seama de interesele echipei reprezentative. Dar cine împiedică cluburile să-și facă programe proprii? Inițiativele nu știu să fie interzise de cineva.

Alte probleme există, sînt conștient de acest fapt, dar pentru a le numi s-ar impune și un timp de gîndire și un spațiu în revista dumneavoastră mai larg.

EMIL LEONARD

Oricare dintre ei ar putea fi Zdreanță

Duminică 16.X.1977 sub egida Asociației chinologice a municipiului București, la Arenele de tenis ale Stadionului „Progresul” a avut loc parada a 360 de ciini făcând parte din 42 de rase în fața a peste 2.000 de admiratori credincioși ai ciinilor care au oscilat în mărime, unii ridicându-se puțin de la pământ, iar alții de mărimea unui vițel. Au fost reprezentate toate asociațiile chinologice din țară. Iar scopul acestei expoziții a fost — în primul rând — selecționarea exemplarelor canine în vederea reproducției.

Se aflau ciini conducători ai nevătărilor, ciini salvatori ai oamenilor de la inec, de sub avalanșe, de sub dărâmturi, ciini dresați pentru depistarea purtătorilor de droguri. Dintre ei vă prezentăm câțiva concurenți.

- 1) Acest ciine de dimensiuni mici (pechinéz) poate fi oricând confundat cu un veritabil hippy și de multe ori și invers...
- 2) Saint Bernard — originar din Elveția

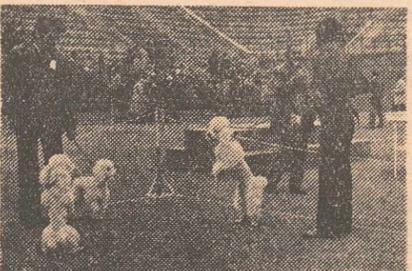
— prieten credincios al salvamontștilor și al oamenilor de munte.

3) Ogar afgan — originar din Afganistan — ocupă locul unu pe podium și culmea... nu pare deloc bucuros.

4) Dog german — pare o statuie, dar să nu uităm că a fost vedetă într-un film de televiziune muzical-coregrafic.

5) Caniche alb, înainte de premieră începe lupta pentru înfruntare: cind doi se ceartă, al treilea primește premiul maxim.

EMANUEL TANJALA

Cu sabia intransigenței se mănincă foarte bine

Cunosc un tinerel, încă fără mustăți, încă fără meserie, încă incult, care își câștigă existența terorizând în dreapta și în stînga, familia, rudele și prietenii și, uneori — cind crede că are mai multă dreptate — chiar și pe necunoscuții întâlniți pe stradă.

Care e metoda tinerelului? Una simplă de tot dar foarte eficace. După ce se scoală mahmur pe la unsprezece dimineața își scoate din șifonierul cumpărat de părinți sabia intransigenței lăsată moștenire de o mătușă cam bizară și pornește la atac. „Eu sînt mai bun decît voi, mai curat decît voi, dacă e așa, puneți bunul pe masă”. Ii reproșează tatălui că, deși medic valoros n-a ajuns un savant de renume mondial și la capătul acestui proces îl tapează „de un Lido”... Dar la Lido se găsesc și țigări, de aceea își ascute sabia intransigenței și cu omeneasca șfială o acuză pe maică-sa pentru că nu l-a învățat limba franceză încă din leagăn, cind se prinde mai ușor, drept care în compensație îi smulge bănișori pentru un pachet de Kent. Soră-si îi reproșează că s-a măritat din interes, cap de acuzare care echivalează cu banii de taxi.

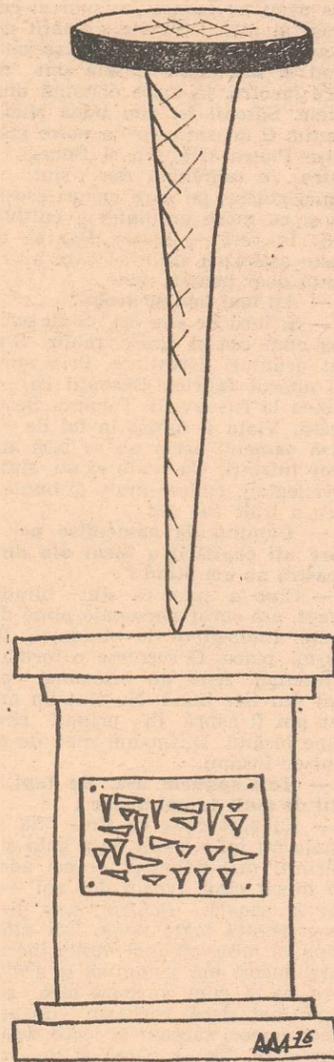
Sabia-i mică, nevoile sînt mari... Dacă o întilnește cumva pe Mimi? E sensibilă, e cultă, dar nu se mulțumește cu o fripturică. A găsit soluția, și-a scos din nou sabia din teacă. Se repede asupra unui prieten care și-a terminat facultatea și trăiește pe picioarele lui, îl acuză că s-a îmburghezit, îl bestelește, îi plinge de milă; arhanghelul-cerșetor se mulțumește și cu 25 de lei și pleacă apoi scirbit.

Pe cine să mai tapeze? Cui să-i mai demonstreze precaritatea caracterului? Lacomă de bani săbiuța lui știe să descopere mereu alte victime. Ii face o vizită unei mătuși; îi expune limpede punctul lui de vedere... „Eu sînt curat, eu nu fac niciodată concesiile, eu nu pot să mă încadrez nici să mă picu cu ceară, tu ai făcut concesiile, dă-mi bani să-mi cumpăr și eu o motoretă, să văd și eu frumusețile stării și ale mediului înconjurător”... Discreditîndu-și părinții, rudele și prie-

tenii a ajuns în cele mai bune condiții la restaurantul Lido. A venit și Mimi, care în ciuda vieții ei interioare foarte bogate, a demonstrat, ca de obicei, o mare poftă de mîncare.

Dindu-și însă seama că ospătarul mai are încă influențe mic-burgheze, a plecat scirbit fără să plătească.

TEODOR MAZILU

ADRIAN AGRIPA-ALEXANDRESCU

CRONICA ȘOSELEI

Rînduri pentru tinerii șoferi care susțin că lor nu li se poate întîmpla așa ceva!

Cinci tineri, în vîrstă între 19 și 22 de ani, au plecat, din Hălchiu, județul Brașov, la Sighișoara să ia parte la o onomastică. Călătoria s-a efectuat cu autoturismul și nu a durat decît o oră și jumătate în pofida traficului destul de aglomerat din acea zi de sîmbătă, zi frumoasă de octombrie, cu soare potolit și aur în frunze. În mașină se aflau, în afara șoferului F.O., logodnica sa I.K., doi băieți și o fată.

La volanul Skodei 100 S, un tînăr la fel de nervos ca și autoturismul. Nu-i prea plăcea să fie depășit: „a mă depăși înseamnă a mă jigni și nu suport acest lucru”, spunea el uneori prietenilor.

A plecat la 15 h 30' din localitatea sus-amintită și la 17,00 autoturismul era deja garat în curtea tinerei V.D. din Sighișoara care își sărbătorea ziua de naștere.

S-a petrecut bine, s-au consumat bucate gustoase, s-a băut vin și un gen de lichior mai deosebit, de coarne. A băut destul de binișor și șoferul, dar spre deosebire de ceilalți comenseni care au mai zăbovit la un pahar de „vorbă”, el s-a dus cuminte la culcare la ora 23,00. Pe la 5 s-a sculat, a deschis fereastra, s-a uitat afară pentru a-și da seama cum va fi timpul, a mîncat o prăjitură și s-a culcat din nou. Pe la ora 8,00 s-a trezit a doua oară. Dormise 9 ore. Se simțea odihnit și în formă pentru drumul de înapoiere.

Așa cum se obișnuiește în astfel de ocazii, dimineața tinerii s-au reunit din nou în jurul mesei. Micul dejun, consistent, s-a prelungit destul de mult, a început la 9,00 și s-a terminat la 11,00. Din nou, specialitatea casei... lichior de coarne din care a „gustat” și pilotul.

La un moment dat F. O. își amintește că în jurul prinzului tatăl său (proprietarul mașinii) are de făcut la Hălchiu o cursă importantă. Începe să se agite, devine nervos, anunță pe prie-

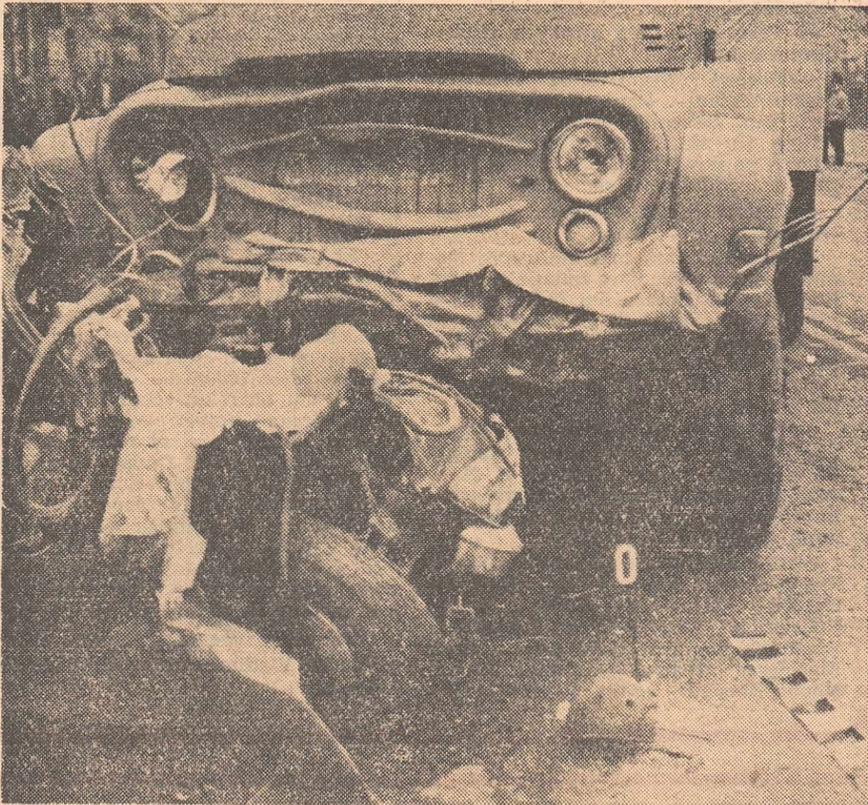
teni că va pleca deîndată și nu seara cum fusese vorba inițial.

O mică disensiune tulbură „pacea” grupului. Tînăra I.D. de 19 ani refuză să se reîntoarcă cu mașina. Preferă să ajungă mai tîrziu acasă, dar să meargă în liniște cu trenul. „Otto (șoferul), spune ea, are boala vitezei și vreau să ajung teafără la ai mei. În afară de aceasta vreau să mai petrec cîteva ceasuri cu prietena mea”.

Într-adevăr a fost singura care a ajuns cu bine acasă. În locul fetei cere să fie luat în mașină un băiat care venise la onomastică cu un alt grup.

La 11,30, autoturismul pilotat de F.O., a demarat puternic în drum spre casă. Șoferul ținea să ajungă cît mai repede acasă, dar să le și facă pasagerilor o nouă demonstrație de „pilotaj sportiv”. În mașină, în ciuda „abandonului” amintit, mai rămăseseră o admiratoare și trei tineri care sorbeau din ochi „stilul” de conducere al șoferului. Deși tînăr, pilotul nostru era cardiac și se știe că pentru bolnavii respectivi, alcoolul în cantitate mare e foarte dăunător. Reacția provocată de alcool, asociată cu tensiunea în care se afla șoferul, determinată de faptul că nu-și fînuse promisiunea, și a vitezei mari cu care conducea mașina și-au spus cuvîntul. La numai 20 de km distanță de Sighișoara, în comuna Saschiz, F.O. nu a mai putut controla mașina, deși locul unde s-a întîmplat acest lucru nu era deloc dificil, o curbă cu rază relativ mare care se vede bine în fotografie. Necontrolată, mașina a ajuns pe sensul contrar de mers, unde a intrat în plin într-un autoatelier. Coliziunea a fost extrem de violentă. Nu este exclus ca la viteza excesivă să se fi adăugat neatenția șoferului. Nimeni nu ne poate spune ce s-a întîmplat deoarece toți cei cinci tineri și-au pierdut viața.

Cinci tineri aflați la început de viață,

patru băieți și o fată care se pregăteau să-și întemeieze familia, și-au pierdut viața în cel mai stupid mod.

În loc să-l „admire” pe nesăbuitul pilot, în loc să se bucure că vor ajunge atît de repede la onomastică și apoi „acasă”, pasagerii erau acum în viață dacă se desolidarizau de comportarea șoferului, dacă nu-l lăsau să consume alcool (în singele șoferului s-a găsit 1,20

% alcool) și îl temperau în privința vitezei.

Și tatăl, bietul tată, știind că tînărul său fiu suferă de o boală atît de gravă și în plus de mania vitezei, nu trebuia oare să-l îndrume și chiar să-l „strunească” la timp pentru a-i feri de moarte pe el și pe cei din jurul său?

Colonel VICTOR BEDA

Numai valoarea are putere de document

— Ce e satul Fundata? Un capăt al lumii?

— Poate. Însă pentru mine e începutul ei. De fapt, mama m-a născut pe un deal, deal aflat în satul Fundata.

— Vă mai gândiți la locurile acelea?

— Dacă mă gândesc la ele? Mult mai des decât își închipuie chiar și cei mai dragi ai mei. Locurile sînt atât de frumoase și oamenii atât de așezați, de buni și înțelepți... Casele sînt risipite care încotro, la mare distanță unele de altele. Sătenii își dau bună ziua peste spațiu. E un sat aflat la mare înălțime, între Piatra Craiului și Bucegi. Priveliștea e minunată dar sînt numai stînci golașe, pe care uneori crește iarba și cu mare greutate se cultivă cartofi. În rest — nimic. Dar să trecem peste astfel de amintiri care au importanță doar pentru mine.

— Ați mai fost pe acolo?

— Și încă de cîte ori! S-au schimbat așa cum era și firesc, multe. S-au făcut drumuri forestiere. Prin aproniere au apărut fabrici. Bărbaiții își cîștigă pîinea la Rîșnov, la Tohanu. Seara vin acasă. Viața a rămas la fel de aspră. Însă oamenii aceia nu se lasă atât de ușor infrinși. Cu toate că nu sînt niște privilegiați, trăiesc mult. O bunică de-a mea a trăit 104 ani.

— Cumînțenia oamenilor pe lingă care ați copilărit a făcut din dumneavoastră un om blind?

— Cine a spus că sînt blindă? E drept, am jucat personaje pline de tandrețe. Înțelegîndu-le blindetea. Dar ea nu-mi place. O socotesc o formă a indifferenței. Asta nu înseamnă că nu sînt din fire bună. Nu sînt un om rău, dar pot fi aspră. În primul rînd cu mine însămi. Dușmanul meu de moarte sînt eu însămi.

— Toți spunem așa. De fapt, ținem atât de mult la noi înșine...

— Eu sînt ceea ce sînt. Să știți că nimic nu mi-a venit de-a gata și ușor. Părinții mei adoptivi — cei adevărați au murit cînd aveam doi ani — m-au dat la școală. Pentru asta le port recunoștință toată viața. Îmi plăcea să adun în mine cît mai multe lucruri. Pe care uneori mă jenam să le arăt și altora, ca și cum comoara mea s-ar fi împuținat dacă vorbeam de ea. De aceea uneori tăceam la lecții, deși știam răspunsul. Mi se părea și un orgoliu nemeapomenit să arăt că știu. Lipsa orgoliului e poate o învățătură de la oamenii aceia lingă care am învățat cum se numesc lucrurile acestei lumi, de la care am învățat cuvintele limbii române. Dar în definitiv cine ești dumneata de-mi răscolești amintirile?

— Ce credeți că e talentul?

— Puterea de a nu trece indiferent prin lume.

— Frumusețea v-a ajutat în cariera dumneavoastră?

— Carieră? N-am nimic împotriva acestui cuvînt. Dacă el nu înseamnă carierism. Revenind la întrebarea dumitale, țin să-ți spun simplu că a fi frumos pe scenă înseamnă a avea darul de a transmite ceva semenilor.

— Sinteți — cum să spun — o romantică?

— Sînt înclinată mai mult spre meditație. E un lucru care trebuie cultivat. Consider că-fiecare om trebuie să-și facă timp pentru ea. Din păcate, în condițiile epocii moderne, cînd în fiecare zi sîntem hărțuiți de fel de fel de întâmplări, ne rămîne prea puțină vreme pentru meditație.

— Insist: sinteți o romantică? Aparțineți unei generații de actori capabili de mult romantism. Dacă ar fi să amintesc numai plecarea dumneavoastră, împreună cu ceilalți colegi, la Craiova, după absolvirea facultății.

— Sînt mîndră de generația mea. De Sanda Toma, Amza Pellea, Gheorghe Cozorici, Victor Rebengiuc, George Constantin, Gina Patrîchi, Leopoldina Bălanuță, Dumitru Rucăreanu, Gilda Marinescu... Teatrul nu se face de unul singur. Desigur, ne-am format indivi-

Actrița Silvia Popovici s-a născut la 7 mai 1933 în satul Fundata. În 1953, după absolvirea I.A.T.C., pleacă la teatrul din Craiova. Acolo joacă, printre altele, următoarele roluri: Ofelia în Hamlet, Olga în Ani de prîbiegie de Arbuzov, Ecaterina Teodoroiu de Nicolae Tăutu, Lucietta în Gilceville din Chioggia de Carlo Goldoni, Magda din Arcul de Triumf de Aurel Baranga etc. În 1959 se întoarce — prin concurs — în București, la Teatrul Național, unde interpretează pe Ioana în Surorile Boga de Horia Lovinescu, Vera în Cei din urmă de Gorki, Judith în Discipolul diavolului de G.B. Shaw, Carol în Orfeu în infern de Tennessee Williams, Margot în Mașina de scris de Jean Cocteau, Grușa în Cercul de cretă caucazian de Bertolt Brecht. Între 1963—1966 se află la teatrul din Cluj unde interpretează: Larisa, în Fata fără zestre de Ostrovski, Hilde în Constructorul Solness de Ibsen și Ifigenia în Aulida de Euripide etc. În 1966 se reîntoarce la București ca angajată a Teatrului Național. Aici dă viață unor personaje ca: Ana Petrovna în Un Hamlet de provincie, Julieta în Romeo și Julieta, Goneril în Regele Lear, Alizuna în Alizuna de Tina Ionescu, Euxinia în Săptămîna patimilor de Paul Anghel, Lady Anne în Richard al III-lea. Este prezentă în filmele: La mere (regia Iulian Mihai), Ora H (regia Andrei Blaier și Sineșa Ivetic), Darclee, Omul de lingă tine, Dragoste lungă de-o seară (ambele în regia lui Horea Popescu), Gioconda fără suris, Serata. Trecătoarele iubiri (toate în regia Malvinei Urșianu) etc.

dual, dar toți am pornit colectiv. Unora însă plecarea noastră la Craiova le-a părut un act fără sens sau doar o bravadă. Nu vreau să par un pedagog înăcrit, însă mulți din absolvenții de azi s-ar putea gândi la tinerii de prin anii '56 care, în condiții mult mai grele, plecau în orice colț al țării unde era nevoie de ei, fără a face mofturi. Oriunde ai fi, talentul are șanse să se afirme.

— Amintiri din vremea aceea?

— Iar amintiri? Fie. Chiar dacă unele întâmplări de atunci ne-au lăsat un gust amar. Însă hai să le pomenim numai pe cele plăcute. Cum poți să-l uiți pe „haiducul” Amza Pellea, cel care era socotit o partidă în multe familii din Craiova și era invitat, în nenumărate locuri, de părinții dornici să-și vadă măritate fetele! Amza ne aducea întotdeauna ceva de-ale gurii. De obicei, cite o oală de fasole sau de sarmale. De obicei, încă aburind. Așa erau anii aceia, cu destule lipsuri. Dar noi eram atât de tineri și atât de dornici să facem o artă adevărată, în slujba unei societăți care își propunea nu numai să aducă bunăstarea omului, nu numai să-l înconjoare de tot felul de obiecte ale civilizației moderne, dar dorea în primul rînd fericirea lui. Ne așezam la masă și după ce mîncam începam să discutăm, să dezbaterem cu înfocare cele mai diverse probleme ale artei, mai ales în legătură cu menirea ei într-o epocă revoluționară așa cum era aceea pe care o trăiam. Eram îmbrăcați modest, mîncam modest, dar nimic nu ne-ar fi clintit convingerea că drumul pe care merge țara este cel adevărat. Vrei amintiri? Să-ți spun atunci cum, cînd ni s-au repartizat niște lemne — butuci și surcele — am făcut un schimb. I-am dat lui Rucăreanu butucii — pe care nu-i puteam sparge — și el mi-a dat surcelele. Bune și astea. După cum nu pot să-l uit pe Gheorghe Cozorici care, atunci cînd a luat foc acoperișul teatrului, și nici un pompier nu se avînta acolo, a luat un furtun și ș-a cățărât fără să-i pese de nimic. Interpreta pe atunci rolul lui Tudor Vladimirescu într-o piesă și mulțimea din stradă, care îl urmărea, a început să strige: Uite-l pe Tudor Vladimirescu cum stinge incendiul!

— Cum trăiește o femeie istoria?

— De ce o femeie? Crezi că este vorba de un alt unghi de vedere decît cel al bărbatului? Orice om trăiește un moment dat la puterea evenimentului respectiv.

— Și la propria lui putere. Dar ce părere aveți despre teatrul românesc contemporan?

— Este inferior evenimentelor pe care le trăim.

— Care ar fi ele?

— Trăim o revoluție. Care transformă România. Într-o țară demnă și liberă printre alte țări demne și libere ale planetei. Desigur, nu toate merg ca pe roate. Desigur că sînt și greutăți. Dar ar fi perfid cineva dacă ar nega înfăptuirile petrecute pe pămîntul românesc în ultimii ani. În fapta realizată cu dramatism. Ca orice lucru mareț. Or, tocmai măreția epocii acesteia lipsește din dramaturgia noastră originală care își restrînge — cu puține excepții — aria de investigație sau este declarativă, lipsită de emoție. Numai valoarea are putere de document.

— Omul de teatru român are totuși tradiție în ceea ce privește vocația sa pentru social.

— Cu siguranță. Să nu uităm niciodată pe cei vechi. Să nu uităm pe Costache Aristia care a stat alături de Bălcescu în timpul revoluției. Ca și alți cărturari care nu numai că au meditat la destinul acestei țări, dar s-au și jertfit pentru ea. Au trecut mai bine de o sută de ani de teatru românesc în limba română. Avem deci o tradiție. Actorii de altădată au trebuit să lupte pentru a cîștiga un statut social. Erau socotiți, cum bine se știe, niște paria, niște caraghioși buni să se maimuțărească la bilci. Dar ei erau niște clarvăzători. Și se străduiau să creeze un teatru al pămîntului acesta. Chiar și localizările unor piese din dramaturgia străină se făceau în funcție de necesitățile momentului.

Pentru că teatrul trebuie să arate, ca o oglindă — comparația nu-mi aparține! — chipul societății, chipurile noastre. Pentru că actorii, vorba lui Hamlet, sînt „cronica prescurtată a vremurilor”.

— Ce drept a cîștigat în anii noștri actorul român?

— Demnitatea.

— Adică?

— Noi, actorii, sîntem sau trebuie să fim flacăra contemporaneității. Nu avem șansa poetului de a putea fi cunoscuți și de posteritate. Dar atunci sîntem sensibili la tot ce se petrece în jurul nostru. Nu vor mai fi alții care să-i reprezinte mai bine decît noi pe contemporanii noștri. Iată cum se adresa actorilor Gazeta Teatrului Național acum mai bine de o sută de ani: „Părinții voștri au fost mari. Și voi nu puteți fi mici. Vrei ca actorul român să arate ce este? Fă-l să trăiască în elementele strămoșilor săi: Slava, Amorul, Generozitatea, Patriotismul, Răzbunarea, Trufia, Dreptatea. Iată ce-i trebuie lui să fie mare. Actorul român nu știe să fie bufon, el nu a știut a se slugări și a se maimuța. Priviți teatrul, o școală de morală, și veți găsi pe actori mîndri de a fi profesorii norodului și veți avea actori buni”.

— Ce piesă contemporană originală v-a interesat cel mai mult în ultima vreme?

— Puterea și Adevărul, în care n-am jucat. Timpul în doi, în care am jucat.

— Ce înseamnă a fi comunist pentru actrița Silvia Popovici?

— Pentru un actor, a fi comunist înseamnă a fi conștient că aparține acestui loc și acestui timp și, vorba lui Maikovski, a fi conștient că munca ta se varsă în munca Republicii tale. Valorile artistice trebuie să se implice cît mai organic în viața societății noastre, în raport cu care să-și asume o responsabilitate tot mai mare. O responsabilitate lăuntrică dusă pînă la capăt și netransmisibilă altcuiva. „Întărînd răspunderea comunistilor pentru felul în care scriu, pentru ce publică, pentru lucrările ce se tipăresc”, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, „implicit se întărește autorăspunderea fiecăruia față de partid, față de popor”. Aplicația în viață a acestor principii călăuzitoare ale Partidului Comunist Român privind politica ideologică, culturală și artistică creează cadrul necesar, climatul propice formării și afirmării personalității umane, pornind de la cerințele unității dintre bunăstarea materială și spirituală a făuritorilor noii orînduirii.

— Dar cum vă simțiți pe scena aceea vastă numită planeta Pămînt?

— Ce să-ți spun? Înțelegi dumnea-ta, mi-e teamă de nihilism, de filosofia distrugerii, de disperarea existențială. Deși cred că e imposibil ca acei care au făcut depozitele ce adăpostesc bombe atomice să nu fie și ei neliniștiți și să nu se întrebe ce e de făcut ca planeta să nu treacă printr-un mare pericol. Forța oamenilor cinstiți și buni de pretutîndea, lupta lor revoluționară pot împiedica orice dezastru.

— Eroina preferată?

— Ioana d'Arc.

— Cum acționează asupra dumneavoastră o piesă în care jucați?

— Fiecare m-a încercat cu ceva despre viață. Devii mai tare. Te cunoști mai profund. Și îți dă acel continuu impuls de a năzui spre mai bine.

— Chiar și personajele negative? Cu ce sentimente jucați un astfel de personaj?

— Dacă la începutul carierei ar fi trebuit să joc astfel de personaje, nu m-aș fi descurcat. Am jucat însă eroina care își iubea patria, copilul... Dragostea este purificatoare. Asta nu înseamnă că nu am reușit să înțeleg răul.

— Cum moare un spectacol?

— Ca în viață. Doare.

— Ați fi putut face figurație?

— Așa cum spunea un mare regizor. Iubesc teatrul, nu pe mine în teatru...

GEORGE ARION ■

FLACARA. Redacție: București, Piața Școlii 1, casuța poștală 4112, oficiul 33, cod bus, I. Purcaru, L. Nănescu — 16 17; cultură, știință, învățămînt, sport (T. Octavian, E. Seceleanu — 16 18, 17 87); fotoreportaj (15 95); documentare (16 23); cenaclu. Secretar responsabil de redacție (Nicolae Arsenie — 17 63 16 și interior 17 86); 18 22 96 și interior 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii” Export-import presă. P.O. Box 136-137, telex: 112 26, București, str. 13 Decembrie

nr. 3. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: publicistică social-politică (L. Tim-N. Ionescu — 16 19, 16 06); scrisori, anchete cetățenești (A. Dohotaru, M. Nedelea, administrație (17 78 82 și interior 17 83); secretariat de redacție (17 82, 16 21); redactor șef adjunct (Niculae Stoian — 17 63 16 și interior 16 11); redactor șef — Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM — Departamentul nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU